

การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ธันวาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองดีของนิสิตระดับปริญญาตรี”

ของ นางสาววรรณกร คำพงษ์

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกตพิงค์)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรกรณ์ ประจันบาน)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ดร.สายฝน วิบูลรังสรรค์)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

- 6 S.ก. 2559

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ อันประกอบไปด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ กระจันบาน และ ดร.สายฝน วิบูลย์ธรรม์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ แก่วิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้สั่งสอนความรู้ และให้คำแนะนำตั้งแต่แรกเริ่ม เข้ามาศึกษาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบให้คำแนะนำ ต่างๆ ของเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณวรรณกร พรประเสริฐ และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษาทุกคนที่คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจจนผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประทีป ชูสว่าง และคุณแม่ฐิตาพร อันชาวนา ที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่บุพการี ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ เอกสารทางวิชาการที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงถึง

วรรณกร คำพงษ์

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
ผู้วิจัย	วรรณกร คำพงษ์
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559
คำสำคัญ	ตัวชี้วัด ความเป็นพลเมือง นิสิตระดับปริญญาตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 400 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ คำนวณ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ด้วยโปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 147 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 โมเดล องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจาก

โมเดลสมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งทุกองค์ประกอบมีน้ำหนักความสำคัญเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ยอมรับความแตกต่าง มีความเท่าเทียมกัน และมีอิสรภาพและพึ่งตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 1.03, 1.00, 0.98, 0.87, 0.85, 0.80 และ 0.70 ตามลำดับ

Title A DEVELOPMENT OF CITIZENSHIP INDICATORS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS

Author Watsakorn Kampongpee

Advisor Associate Professor Teamjan Parnichparinchai, Ph.D.

Academic Paper Thesis M.Ed. in Education Research and Evaluation,
Naresuan University, 2016

Keywords Indicators, Citizenship, Undergraduate Students

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop indicators of citizen of undergraduate students. The research was conducted through multi-stage random sampling which the population and sample groups of the study were 400 undergraduate students of Naresuan University, 2015 The tools used for collecting data consisted of 5 rating scale questionnaires. The SPSS was used to analyze statistic process of the frequency distributions, median, interquartile range, percentage, mean, standard deviation and coefficient of correlation by statistical package and second order confirmatory factor analysis by LISREL program.

The results of this research found there were 7 factors and 23 indicators of citizen of undergraduate students. The first factors: Freedom and Independence had 3 indicators. The second factors: Equality had 2 indicators. The third factors: Tolerance had 2 indicators. The forth factors: Respectful of other's and our own rights had 3 indicators. The fifth factors: Responsibility had 5 indicators. The sixth factors: Understand and be a part of Democracy had 4 indicators. And the last factors: Good moral and ethical had 4 indicators. The construct validity of the test sorted by technique of factors analysis and important weight respectively. The results of the indicators validity of citizen of undergraduate students by using confirmatory factor analysis: CFA of LISREL program revealed that the Goodness of Fit Index: GFI between model assumption and empirical data had got chi square as 142.01 ($P = 0.12$), P at Degree of Freedom was equal 147, the Goodness of Fit Index: GFI was 0.97, Adjusted Goodness of

Fit Index (AGFI) was 0.94, Root of Mean Square Residuals (RMR) was 0.0084 and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) was at 0.000. Statistical analysis results thus confirmed the research hypotheses. These data mean that the model of citizen of undergraduate students that was developed well harmony with the empirical data. By the factor weights from the maximum to the minimum were Respectful of other's and our own rights, Responsibility, Good moral and ethical, Understand and be a part of Democracy, Tolerance, Equality, Freedom and Independence with loading of 1.03, 1.00, 0.98, 0.87, 0.85, 0.80 and 0.70 respectively.

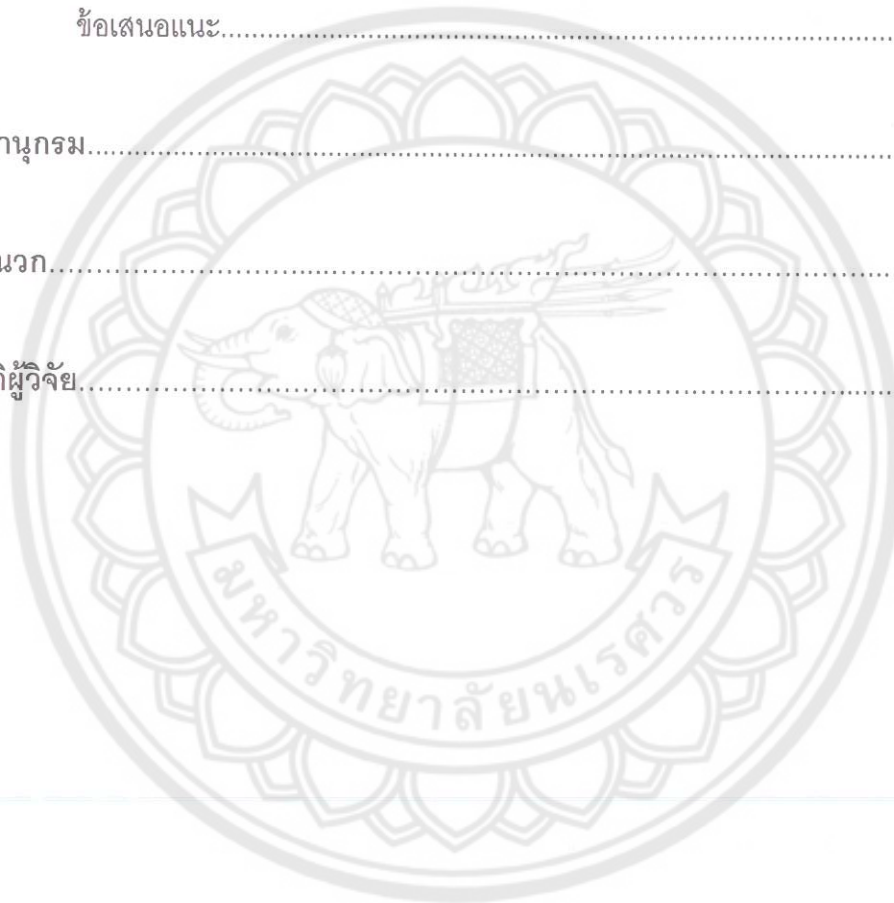

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง.....	8
	ตอนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด.....	42
	ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
	ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัยและโมเดลตามสมมติฐาน.....	56
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
	การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด	
	ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี.....	61
	การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิต	
	ระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง	
	ยืนยันอันดับที่สอง.....	66
4	ผลการวิจัย.....	74
	ตอนที่ 1 ผลการสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี	74
	ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็น	
	พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดล	
	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุป.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	119
ประวัติผู้วิจัย.....	191

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง.....	28
2	แสดงองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง.....	31
3	แสดงจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี แบบ 2 ภาคการศึกษา (ภาคปกติ) จำแนกตามคณะ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2558.....	66
4	แสดงจำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะและชั้นปี.....	68
5	แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน.....	74
6	แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	75
7	แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน.....	76
8	แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	77
9	แสดงผลการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีจาก การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย และจากผู้เชี่ยวชาญ.....	80
10	แสดงความถี่และร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391).....	87
11	แสดงความถี่และร้อยละคณะของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391).....	87
12	แสดงความถี่และร้อยละนิสิตจำแนกตามชั้นปีที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391).....	88
13	แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรีของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	88
14	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิต ระดับปริญญาตรี.....	90
15	แสดงค่าสถิติทดสอบความสัมพันธ์กันของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 16 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
ของน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
ขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง..... 96
- 17 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนัก
องค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวชี้วัด
ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยันอันดับที่สอง..... 97

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	แสดงลักษณะพลเมืองระบอบประชาธิปไตย ของปริญญา เทวานฤมิตรกุล.....	25
2	แสดงโมเดลตามสมมติฐานองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง ของนิสิตระดับปริญญาตรี.....	58
3	แสดงผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัด ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับที่สอง รอบที่ 1.....	93
4	แสดงผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัด ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ปรับแก้แล้ว.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ การเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ประเทศต่างๆ จึงต้องพยายามปรับเปลี่ยน และดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพของประชากรจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) ยกย่องคุณภาพบัณฑิต โดยเปลี่ยนกระบวนทัศน์การเรียนรู้ของบัณฑิต ให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีกระบวนทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของโลก ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพระหว่างทำงานและเก่งความดี โดยเน้นความรับผิดชอบต่อ มีสุขภาพะ ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อตนเองและสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพงานที่เปลี่ยนแปลง โดยมีการติดตามประเมินคุณภาพและพัฒนาบัณฑิตหลังเข้าสู่ตลาดงาน และเนื่องจากนิสิตนักศึกษาอยู่ในวัยช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และทางด้านสังคม มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ในขณะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งส่งผลต่อตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรอบข้าง ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายๆ ด้านพร้อมกัน หากมีการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมจะช่วยพัฒนาให้ตนเองเกิดบุคลิกภาพที่ดี และสามารถป้องกันหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิตต่อไป

ในช่วงเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เรียกได้ว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมนี ต่างเคยประสบปัญหาความล้มเหลวมามาก่อนแล้ว แต่ปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นประเทศต้นแบบประชาธิปไตย ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศเหล่านั้น คือ ระบบ และคน กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้ไม่เป็น จะทำให้เกิดปัญหา (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555) ประเทศต้นแบบประชาธิปไตยได้แก้ปัญหาโดยการพัฒนาคนให้มีความเป็นพลเมือง หรือการสร้างการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง จนทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้สำเร็จ (คณะอนุกรรมนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554)

ในประเทศไทยมีปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวถ่วงในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมอุปถัมภ์ วัฒนธรรมผู้น้อย-ผู้ใหญ่ ผู้เอาใจ การแบ่งพรรคพวก การไม่แสดงความคิดเห็น เพราะกลัวจะกระทบกับชีวิตส่วนตัว รวมถึงไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมในสังคม (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องมีการปลูกฝังและพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีความรู้ มีคุณธรรม เป็นพลเมืองของประเทศ ซึ่งต้องเริ่มต้นที่การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนา ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไป ที่ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 และมาตรา 7 ได้แสดงถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และ

ทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีความจำเป็นต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองของไทยในปัจจุบัน สังคมประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต มีการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอาศัยสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่จะช่วยพัฒนาสิ่งใหม่ๆ และสอนให้ทุกคนเป็นพลเมือง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความเป็นพลเมือง ซึ่งความเป็นพลเมืองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องนั้นยังไม่ครอบคลุมถึงความเป็นพลเมืองทั้งหมด โดยผู้วิจัยเลือกนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะผู้วิจัยเห็นว่า นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีบทบาททางการเมืองในฐานะพลเมือง เมื่อได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีแล้ว สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมหรือส่งเสริมให้นิสิตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ช่วยให้ผู้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะของพลเมือง ไม่เป็นปัญหาของสังคม และช่วยลดปัญหาการเกิดความขัดแย้งในสังคม ให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
2. เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นนิสิตที่มีความเป็นพลเมือง และสามารถนำไปใช้ในการประเมินความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการวิจัยของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตตัวแปร ดังต่อไปนี้

การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองนิสิตระดับปริญญาตรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง โดยมี 7 องค์ประกอบ คือ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง 2) มีความเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 5) รับผิดชอบต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม 7) มีคุณธรรม จริยธรรม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน

คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแหล่งข้อมูลมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จำนวน 3 คน

2. อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง หรือมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมือง จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่สร้างขึ้น โดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลความเป็นพลเมือง แล้วนำมาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและวิเคราะห์น้ำหนักความสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary Order Confirmatory Factor Analysis)

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 16,788 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ 10-20 เท่าของตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 311) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 15 เท่าของตัวแปรจำนวน 23 ตัวแปร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณสมบัติของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีลักษณะของความเป็นพลเมือง 7 ประการ ดังนี้

1.1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง หมายถึง สามารถพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีอิสรภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร

1.2 มีความเท่าเทียมกัน หมายถึง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง

1.3 ยอมรับความแตกต่าง หมายถึง เคารพและยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง มีความสนใจทางวัฒนธรรม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลานได้

1.4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น หมายถึง เคารพสิทธิตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง และให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเอง และผู้อื่น และสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

1.5 รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง มีความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อมีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่กลัวความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้

1.6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครอง เข้าใจกลไกของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีเจตคติที่ดีทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และเคารพกติกา เคารพ และยอมรับผลการกระทำจากการละเมิดกฎหมาย ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม

1.7 มีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว

2. ตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง คือ สารสนเทศที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

3. ความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง คือ ตัวชี้วัดนั้นมีความสอดคล้องกับความเป็นพลเมือง และมีความเหมาะสมในการชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

4. ความตรงของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง คือ คุณสมบัติของตัวชี้วัดที่สามารถให้สารสนเทศที่บ่งบอกถึงสภาพหรือคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับ

ปริญญานิพนธ์ ที่สร้างขึ้นโดยโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อตรวจสอบความตรงระหว่างโมเดลตามสมมติฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างจากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ดังนี้

4.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าสูงมาก แสดงว่า ฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ โมเดลอิสระ ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Saris and Stronkhorst, 1948, p.200 อ้างอิงใน จารุพันธ์ ขวัญแน่น, 2552, หน้า 82) เสนอว่า ค่าไค-สแควร์ ควรจะมีค่าเท่ากับองศาอิสระสำหรับรูปแบบที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง: GFI (Goodness-of-Fit-Index) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว: AGFI (Adjusted Goodness-of-Fit-Index) ค่าดัชนี AGFI นี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ GFI

4.4 ดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ: RMR (Root of Mean Square Residuals) ค่า RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ จากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยนำเสนอไว้ 4 ตอน โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

1. วิวัฒนาการของความเป็นพลเมือง
2. ความหมายของความเป็นพลเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นพลเมือง
4. องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เอกสารเกี่ยวกับตัวชี้วัด

1. ความหมายของตัวชี้วัด
2. ลักษณะของตัวชี้วัด
3. หลักการของการสร้างตัวชี้วัด
4. เทคนิควิธีการพัฒนาตัวชี้วัด

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัยและโมเดลตามสมมติฐาน

ตอนที่ 1 เอกสารเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

1. วิวัฒนาการของความเป็นพลเมือง

1.1 ความเป็นพลเมืองที่ปรากฏในโลกตะวันตก

จากการศึกษาปรัชญาแนวคิดของตะวันตก พบว่า ความเป็นพลเมือง มีมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โดยการตัดสินความเป็นพลเมืองของกรีกโบราณนั้นนอกจากจะพิจารณาจากเกณฑ์เบื้องต้น คือ เป็นเพศชาย มีบิดาเป็นพลเมืองเอเธนส์ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปแล้ว (เด็ก สตรี คนชรา และทาสไม่ถือว่าเป็นพลเมือง) ยังใช้ระดับการศึกษาเป็นเครื่องมือในการกำหนดความแตกต่างของ

บทบาทหน้าที่ทางสังคมด้วย ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงสุดมีโอกาสเป็นผู้นำหรือผู้ปกครองสูงสุดในนามของกษัตริย์นักปรัชญา รองลงไปอาจทำหน้าที่ทหาร เป็นต้น (ศักดิ์ชัย นิธิญทวิ, 2548, หน้า 23-26)

เริ่มแรกคำว่า พลเมือง เป็นคำที่ต้องอยู่คู่กับคำว่าชุมชนการเมือง ที่กรีกเรียกว่า Polis และคนปัจจุบันเรียกว่ารัฐ (State) พลเมืองเป็นสมาชิกของชุมชนการเมืองหรือรัฐ หมายความว่า ที่ใดก็ตามที่มนุษย์อยู่รวมกัน มีการใช้อำนาจจัดการบริหารกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน และเนื่องจากในโลกนี้มีคนจำนวนน้อยมากที่อยู่โดดเดี่ยว ไม่สูงส่งกับใคร การเป็นคนจึงเท่ากับเป็นเรื่องการเมือง ความเป็นพลเมืองก็คือการเข้าร่วมในชุมชนการเมือง

ในยุคเริ่มต้นมีนักปราชญ์หรือนักคิดคนสำคัญที่มีอุดมคติเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง ซึ่งแนวคิดของโสเครตีส (Socrates) เพลโต้ (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) มีอิทธิพลต่อนักคิดในยุคหลังอย่างยิ่ง โดยเฉพาะแนวคิดของโสเครตีสมีอิทธิพลต่อเพลโต้อย่างมาก และแนวคิดของเพลโต้มีอิทธิพลต่ออริสโตเติลเช่นกัน

โสเครตีสเป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่ชาวกรีกเมื่อ 2500 ปีที่แล้ว เขาทุ่มเทให้กับการค้นคว้าเรื่องคุณธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสังคม วิธีการศึกษาหาความรู้ คือ การตั้งคำถามเพื่อชี้ให้เห็นคำตอบ โดยขัดแย้งกับพวกโซฟิสต์ (Sophists) ที่ให้ความรู้ผู้อื่นโดยคิดค่าสอน โสเครตีสเห็นว่า หากมีความรู้แต่ขาดคุณธรรม การศึกษาก็ไร้ความหมาย ความนิยมต่อพวกโซฟิสต์เสื่อมลง ผู้คนหันไปเรียนกับโสเครตีสมากขึ้น ในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนของโสเครตีส คือ การถามให้ตอบ ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้า ต่อมาโสเครตีสถูกจับกุมในฐานะที่หมิ่นมาความคิดให้คนอื่นไม่ยอมรับสังคม ปฏิเสธพระเจ้า ถูกพวกโซฟิสต์ลงมติให้ประหารชีวิต แต่โสเครตีสเลือกจบชีวิตด้วยการดื่มยาพิษเพื่อรักษาอุดมคติที่ว่า เสรีภาพในการศึกษาค้นคว้าหาปัญญาและการแสดงความคิดเห็น (รวมทั้งการตั้งคำถาม) สร้างความสะเทือนใจให้กับศิษย์อย่างเพลโต้อย่างมาก และไม่เชื่อมั่นในระบบการปกครองโดยคนส่วนใหญ่ (ธเนศวร เจริญเมือง, 2548, หน้า 30-32)

เพลโต้เป็นนักคิดที่ยิ่งใหญ่ชาวกรีก ได้รับแรงผลักดันจากโสเครตีสผลิตผลงานอันทรงคุณค่า คือ สาธารณรัฐ (Republic) เป็นแนวคิดสำคัญที่วางการศึกษาของไทยมักหยิบยกมาเสมอๆ ที่ว่า ด้วยนักปกครอง-นักปราชญ์เป็นผู้นำที่ดี หลักการปกครองที่ดี มีความเชื่อมั่นว่าผู้ปกครองที่ดีและมีปัญญามีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง คนที่มีคุณธรรมเท่านั้นที่เหมาะสมที่จะบริหารบ้านเมือง การทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นภารกิจอันสูงส่ง มนุษย์พึงปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม

เพลโต้ถือว่าการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล-ประถม เป็นการปลูกฝังความดีงาม มีความปรารถนาที่จะเป็นพลเมืองที่ดี

ในสังคมนั้นเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง เป็นพลเมืองสมบูรณ์ที่รู้ทั้งวิธีการปกครองและวิธีการเป็นผู้ถูกปกครอง เพราะชาวเอเธนส์มีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย พลเมืองร่วมกันเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปกครอง ต่างผลัดเปลี่ยนกันเข้าบริหารประเทศสลับกันไปมา ไม่มีใครอยู่ในอำนาจถาวร ซึ่งเป็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2548, หน้า 64-69)

อริสโตเติลเป็นนักรัฐศาสตร์คนแรกของโลก เป็นศิษย์ของเพลโต ได้ขยายความรู้ด้านการเมืองการปกครองของเพลโตมากขึ้น โดยมีผลงาน คือ Politics ซึ่งความเป็นพลเมืองของอริสโตเติลค่อนข้างสอดคล้องกับเพลโตหลายประเด็น คือพลเมืองของรัฐต้องปฏิบัติตามหน้าที่ตามวัย วัยหนุ่มเป็นทหาร วัยกลางคนเป็นผู้ปกครอง วัยชราเป็นนักบวช พลเมืองผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง แต่มีหลายทศนะที่ต่างกันออกไป เช่น ความเป็นพลเมืองคือใช้สิทธิทางการเมือง พลเมืองเท่านั้นที่จะมีส่วนร่วมในรัฐ ต้องมีทรัพย์สิน มีเวลาว่าง และรัฐจำเป็นต้องมีกรรมกรช่างฝีมือ ไร้ชว่รงานที่ใช้กำลัง กรรมกรไม่มีสิทธิพลเมือง เพราะไม่มีความสามารถ ไม่มีเวลา อาจเป็นเพราะอริสโตเติลอยู่ในครอบครัวชั้นสูง แวดวงสังคมชั้นสูงมีการศึกษาดี หน้าที่การงานดี (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), 2552, หน้า 296)

ระยะต่อมายุคที่จักรวรรดิโรมันเข้าปกครองดินแดนในทวีปยุโรปส่วนใหญ่แล้วโรมันได้เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิม เปลี่ยนจากภาษาดั้งเดิมพื้นเมืองมาใช้ภาษาละติน ให้ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาหลัก วางระบบกฎหมาย ระบบผังเมืองและสถาปัตยกรรม ระบบกองทัพอาชีพ และสำคัญสุด คือ การเปลี่ยนแปลงความเป็นพลเมืองที่นครเอเธนส์ใหม่ โดยไม่ให้มีส่วนร่วมในกิจการใดๆ ลดสถานภาพบทบาทของพลเมืองเป็นเพียงแค่แรงงานและกำลังทหาร และต้องอยู่ภายใต้อำนาจแห่งรัฐที่ปกครองด้วยกฎหมาย (Keith Faulks, 2000 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555, หน้า 43)

สิ้นสุดยุคโรมัน พัฒนาการของความเป็นพลเมืองยังคงดำเนินต่อไป เปลี่ยนจากรูปแบบนครรัฐมาเป็นความเป็นพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะช่วงหลังสิ้นสุดยุคกลางเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เหมือนว่าสภาพสังคมประชาธิปไตยแบบนครรัฐกรีกโบราณกลับมาอีกครั้ง มนุษย์หันมาพึ่งพาตนเองกันมากขึ้น ไม่อ่อนน้อมต่อพระเจ้า มีเสรีในการนับถือศาสนา มีสิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน สิทธิในการเลือกรัฐบาล เคารพกฎหมาย เสียภาษี เข้าร่วมเป็นทหารป้องกันประเทศ พลเมืองต้องการความเท่าเทียมความเสมอภาค ทำให้สังคมเต็มไปด้วยการแข่งขันด้านการค้า การผลิต การเงิน การหาประโยชน์จนเกินพอดี จนเกิดภาวะการณ์เอารัดเอาเปรียบระหว่างผู้ที่มีทรัพยากรมากและน้อย ยิ่งมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสังคมยิ่งมีความหลากหลาย จึงเกิดการเรียกร้อง

ให้พลเมืองมีบทบาทเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ความเป็นธรรม (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2548, หน้า 7-9)

ความเป็นพลเมืองในโลกตะวันตก หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย การรักษาสีทธิเลือกตั้ง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือในกิจการของรัฐรูปแบบต่างๆ หรือการเข้าไปร่วมกำหนดนโยบายที่สำคัญๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนส่วนรวม ความเป็นประชาธิปไตย ความมีคุณธรรมของทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายที่ถูกปกครอง การรู้จักเสียสละและการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง สิ่งที่เป็นความคาดหวังมากที่สุดเกี่ยวกับคุณสมบัติความเป็นพลเมืองตามแนวคิดตะวันตกนั้นยัง ได้แก่ การที่พลเมืองจะต้องมีความตื่นตัวทางการเมือง ไม่มองข้ามในสิ่งที่น่าจะเป็นปัญหาของส่วนรวม การมุ่งมั่นที่จะเข้าร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกับรัฐหรือส่งเสริมให้รัฐสามารถแก้ไขปัญหามาของส่วนรวมเหล่านั้นให้ลุล่วงไปได้ด้วย นอกจากนี้ จากการวิจัยยังพบอีกว่า นับตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 19 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันขอบเขตของแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองยังถูกขยายความให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นครอบคลุมในเรื่องการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับโครงสร้าง การใส่ใจถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม การเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม การที่พลเมืองจะต้องมีสมรรถภาพในการขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (ศรีธัญ เลิศมงคล, 2555, หน้า 185)

เนื่องจากสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมาจากแนวคิดและวิธีปฏิบัติแบบประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถดำรงอยู่ บริหารจัดการและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง มาสู่การที่สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและการสื่อสารได้เชื่อมโลกให้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประเทศในทุกๆ ด้าน และในปัจจุบันเกิดการคุกคามทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองมากขึ้น นักวิชาการจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองเพื่อการเตรียมรับกับสถานการณ์ในอนาคต

1.2 ความเป็นพลเมืองที่ปรากฏในโลกตะวันออก

ปรัชญาตะวันออกถูกนำมาใช้ในการพัฒนาพลเมืองของชนชาติจีนโบราณจนถึงปัจจุบัน เช่นเดียวกับขงจื๊อที่ชาวจีนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ได้วางรากฐานในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การรู้จักหน้าที่ของตนเองและการทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับบทบาท คำสอนของขงจื๊อถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และเป็นมาตรฐานของสังคม และมีส่วนช่วยในการส่งเสริมคุณธรรมของพลเมือง โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกันในสังคม ซึ่งครอบคลุมแนวคิด ดังนี้

1.2.1 ขงจื๊อถือว่า หลักการปกครองที่ดีคือ ผู้ปกครองหรือรัฐบาลจะต้องพยายามทำความดีให้ประชาชน สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประชาชน

1.2.2 ในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และมารยาทของสังคมต่างๆ
ขงจื้อเห็นว่า ประชาชนพลเมืองควรพยายามช่วยกันอนุรักษ์ไว้ โดยช่วยกันปฏิบัติให้แพร่หลาย

1.2.3 ขงจื้อเห็นว่า การศึกษาหาความรู้และคุณธรรมนั้นเป็นสิ่งจำเป็น
เพราะความรู้และคุณธรรมสามารถช่วยให้ชีวิตเจริญก้าวหน้า

1.2.4 ขงจื้อเห็นว่า พลเมืองทุกคนควรสร้างครอบครัวให้ดี และนับถือ
วงศ์ศานาญาติ

การเอาชนะความชั่วขงจื้อเน้นให้พลเมืองตอบแทนความชั่วด้วยความยุติธรรม
ตอบแทนความดีด้วยความดี เป็นแนวคิดที่ทำให้พลเมืองว่านอนสอนง่าย ไม่ต่อต้านสังคม
(พระมหาบุญเรือง ปญญาวชิโร, หน้า 83)

พลเมืองคนสำคัญในโลกตะวันออกอีกท่าน คือ มหาตมา คานธี (1869-1948)
นับเป็นบุคคลต้นแบบของพลเมืองที่ดีที่ยอมเสียสละชีวิตเพื่อรักษาความเสมอภาคและ
ความเท่าเทียม โดยพยายามถ่ายทอดให้เห็นถึงการใช้กระบวนการสันติวิธี คือ การไม่ร่วมมือ
ในกฎที่ไม่เป็นธรรม คานธีเป็นคนที่มีสติปัญญาดีเยี่ยม เกร่งแกร่งในศาสนา รักครอบครัว ชื่อสัตย์
สุจริต มีวินัย เกลียดความอยุติธรรม จิตใจกล้าหาญ ไม่กินเนื้อสัตว์ คานธีได้รับการศึกษาในอังกฤษ
และประสบการณ์การทำงานในแอฟริกาได้ทำให้เขาได้รับความคิดที่ก้าวหน้าจากประเทศ
อุตสาหกรรม และมองเห็นความล้มเหลวของสังคมแบบเก่าและประเทศที่เป็นเมืองขึ้น เรียนรู้
ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมในสังคม ความสำคัญของการศึกษา สุขภาพอนามัย สิทธิเสรีภาพ
การต่อสู้ในระบอบประชาธิปไตย การทุจริตคอร์รัปชัน คานธีมีความสามารถเป็นผู้นำในการทำงาน
กล้าคิดหาวิธีทำงานแบบใหม่ๆ การเป็นแบบอย่าง ทำงานหนัก แน่วแน่ พุดให้กำลังใจคนอื่น เสียสละ
เพื่อนผู้อื่น ผูกมิตรกับคนทุกอาชีพ เจรจาต่อรองกับผู้นำทุกระดับเพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลง
เพื่อทำให้ประชาชนเห็นว่าประชาชนจะต้องลุกขึ้นผลักดันมิให้อำนาจคนอื่นทำ คานธียอมสละชีวิต
ของตนเองเพื่อเอกราชของอินเดียเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อความเสมอภาคและสิทธิ
เสรีภาพของประชาชน ยึดมั่นในหลักการต่อสู้ด้วยสันติวิธี ถูกจับกุมคุมขังหลายครั้ง ถูกรุมทำร้าย
ถูกผู้คนด่าทอขว้างปา และต้องอดอาหารถึง 21 ครั้งในระหว่างการต่อสู้

สุดท้ายคานธีจบชีวิตด้วยการถูกยิง 3 นัดด้วยฝีมือของคน 1 ใน 8 ที่ลอบปากระเบิด
ก่อนหน้านั้น ความตายของคานธีแพร่หลายอย่างรวดเร็ว ซึ่งความคิด หลักการ ทำให้คนต่างศาสนา
ประเทศอินเดียและปากีสถานรู้จักความรักสามัคคีและสันติภาพ ประชาชนหันหน้าเข้าหากัน
การแบ่งชั้นวรรณะ การดูถูกข่มเหงชนชั้นล่าง ความไม่เสมอภาคในสังคมได้รับการแก้ไขอย่างมาก
(ธเนศวร เจริญเมือง, 2548, หน้า 46-61)

ความเป็นพลเมืองในโลกตะวันออก ในสังคมชาวจีนนั้นความเป็นพลเมืองสัมพันธ์กับการมีคุณธรรมจริยธรรมตามปรัชญาเต๋าและลัทธิขงจื้อ การทำตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และการปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบและตามบทบาทที่ตนเองได้รับ โดยชุดคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญสำหรับพลเมืองนั้น ได้แก่ การมุ่งสร้างคุณความดี ความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและต่อครอบครัว การหยิบนัยความช่วยเหลือให้แก่กัน การตอบแทนความดีด้วยความดี การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ขณะที่ความเป็นพลเมืองที่สัมพันธ์กันระหว่างรัฐกับปัจเจกชนก็คือ ทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายที่ถูกปกครองจะต้องมอบความไว้วางใจให้แกกัน โดยฝ่ายปกครองจะต้องปกครองดูแลพลเมืองด้วยความเป็นธรรมอย่างแท้จริง ในสังคมอินเดียนั้นความเป็นพลเมืองหมายถึง การทำตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสรรพสิ่ง การดำเนินชีวิตโดยรู้จักเคารพธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ การรู้จักที่จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุด ขณะที่ประเด็นของการคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคนั้นเป็นสิ่งที่สังคมต้องการส่งเสริมอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เช่นเดียวกับกรอบแนวคิดของความเป็นพลเมืองที่เป็นสากลโดยทั่วไป (ศรีธัญย์ เลิศมงคล, 2555, หน้า 186)

1.3 ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย

1.3.1 ความเป็นพลเมืองในสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยลพบุรี

แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองพัฒนามาตั้งแต่ยุคสมัยสุโขทัย คุณลักษณะของพลเมืองมุ่งเน้นในเรื่องการทำหน้าที่ของบุคคล การไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น การเว้นการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม รักษาจริยธรรมของบุคคลเป็นสำคัญ

ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงความคิด การพูด การกระทำของพลเมืองมีความสอดคล้องกับเรื่องกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิด จริยธรรมพื้นฐานของพลเมือง ได้แก่ การประพฤติตนตามหลักเบญจศีล การมีสัมมาทิฐิ การรู้จักให้ทาน การรักษาศีล การภาวนา การรู้จักความกตัญญู การเคารพผู้ใหญ่ ความมีเมตตากรุณา และการรู้จักทำนุบำรุงศาสนา และในอีกด้านหนึ่งถือเป็นการวางกรอบความเป็นพลเมืองที่ดีไว้ด้วย (สุภาพรณ ฌ บางช้าง, 2535, หน้า 17-49)

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงส่งเสริมให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นจริงเป็นจัง คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองตามการปลูกฝังของสังคมยึดกับคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก มีการส่งเสริมให้ราษฎรปฏิบัติตามกรอบแนวทางของ

ศีลอย่างเคร่งครัด มีการปลูกฝังเรื่องกฎแห่งกรรม ความรู้จักละอายชั่ว กลัวบาป และการปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถอย่างเข้มข้น (พระธรรมปรีชา (แก้ว), 2521, หน้า 213, 255)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากเดิมที่เคยยึดโยงจริยธรรมของพลเมืองอยู่กับการทำความดี ละเว้นชั่ว เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดในพุทธศาสนา (นิพพาน) ไปเป็นการส่งเสริมการกระทำของบุคคลที่ส่งผลต่อส่วนรวม การทำคุณประโยชน์ต่อสังคมและรัฐมากขึ้น เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้แนวคิดเชิงเหตุผลนิยมในการปลูกฝังค่านิยมใหม่ จริยธรรมของพลเมืองในรัชสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมุ่งเน้นไปที่คุณค่าของการปฏิบัติตามหน้าที่ที่บุคคลมีต่อกัน เช่น บิดา-มารดากับบุตร สามี-ภรรยา เพื่อนร่วมงาน ครูกับศิษย์ รวมทั้งพลเมืองกับบ้านเมือง เป็นต้น (พระไพศาล วิสาโล, 2552, หน้า 22)

1.3.2 ความเป็นพลเมืองตั้งแต่หลังสมัยเลิกลาถึงปัจจุบัน

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เป็นต้นมา มีการเริ่มต้นกระบวนการแปลงไพร่มาเป็นพลเมือง โดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดการเป็นครั้งแรก โดยแบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ ใช้การเก็บภาษี (เงินช่วยราชการแผ่นดิน) การรวบรวมชายไทยให้เข้ามารับราชการเป็นทหาร

รัตนโกสินทร์ศก 124 (พ.ศ. 2448) มีการออกพระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหาร ให้ชายไทยทุกคนมีโอกาส มีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้ามาเป็นทหาร หลังการเลิกทาส สังคมไทยส่งเสริมให้พลเมืองสามารถเลือกประกอบอาชีพ และแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ โดยไม่ต้องเข้าสังกัดมูลนาย แต่ยังคงมีการเสียค่ารัชชูปการแทนการเข้าเกณฑ์ทหารอยู่บางส่วน (ขจร สุขพานิช, 2516 อ้างอิงใน ศรีธัญย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555, หน้า 71)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการออกพระราชบัญญัติสัญชาติขึ้นเป็นครั้งแรก (พ.ศ. 2456) เพื่อกำหนดขอบเขตของความเป็นพลเมืองไทย ซึ่งคุณลักษณะของพลเมืองในยุคนั้น ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อชาติ ความมีคุณธรรม การปฏิบัติตามหน้าที่ของตน การร่วมทำประโยชน์ให้แก่รัฐและส่วนรวม การไม่เบียดเบียนกัน การรู้จักเสียสละ ฯลฯ (ศศิประภา จันทะวงศ์, 2552, หน้า 48)

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แนวคิดความเป็นพลเมืองได้ถูกปรับเปลี่ยนให้ใกล้เคียงกับแนวคิดที่เป็นสากลมากขึ้น โดยมีการเรียกร้องในเรื่องการได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันในด้านต่างๆ การมีเสรีภาพ และความมีอิสระ ฯลฯ แต่พบว่า ยังมีสิ่งที่แตกต่างออกไปบ้าง เช่น คุณลักษณะทางวัฒนธรรม การเข้าใจประชาธิปไตย ฯลฯ

พลเมืองที่คาดหวังในยุคปัจจุบัน เน้นความสำคัญในเรื่องการเคารพสิทธิผู้อื่น การเข้าใจความแตกต่าง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการรู้จักรักษาสีทิตีของตนตามระบอบประชาธิปไตยที่เข้มขันขึ้น แต่จุดที่แตกต่างกันของพลเมืองไทยคือการยึดมั่นในจริยธรรมทางศาสนา การที่พระพุทธศาสนามีส่วนในการขัดเกลาพลเมืองมาอย่างยาวนาน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2543, หน้า 123-126)

ในสังคมไทยนั้น พบว่า แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองยังไม่ปรากฏชัดเจนมากนัก เพราะจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาสังคมไทยยังมิได้มีการหาข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองอย่างเพียงพอ แต่ด้วยการที่สังคมไทยมีความผูกพันเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนามายาวนาน ทำให้ความหมายของพลเมืองของไทยนั้นมีความเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนาค่อนข้างมาก ทั้งในสมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในหลายยุคที่ผ่านมาผู้นำทางสังคมของไทยส่วนใหญ่ต่างนำเอาชุดความรู้ในทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นเครื่องส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมือง (ที่พึงประสงค์) มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากการให้นัยยะเรื่องความเป็นพลเมืองของไทยยังไม่ชัดเจนดังกล่าว ทำให้ความเป็นพลเมืองในการรับรู้ของสังคมไทยเท่าที่ผ่านมาจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามแต่ยุคสมัยไม่แน่นอน เช่น ความเป็นพลเมืองในยุคหนึ่ง อาจหมายถึง การยึดมั่นในจริยธรรมทางศาสนา การรักษาบทบาทหน้าที่ของตนด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ และต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยในยุคปัจจุบันอาจเพิ่มในเรื่องความยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย และการมีสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันทั้งทางการเมือง สิทธิชุมชน การปฏิบัติตามกฎหมาย การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม (Civic Society) มากขึ้น ซึ่งในอีกด้านหนึ่งจึงมีความหมายเท่ากับว่า สังคมไทยเริ่มมีแนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองที่ชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดความเป็นพลเมืองที่มีรากฐานมาจากตะวันตกมากขึ้น (ศรัณย์ เลิศมั่งคด, 2555, หน้า 87)

สรุปวิวัฒนาการของความเป็นพลเมือง ความเป็นพลเมืองปรากฏให้เห็นมาเป็นเวลายาวนานโดยเฉพาะในโลกตะวันตก โดยแนวคิดความเป็นพลเมืองในโลกตะวันตกหมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย การรักษาสีทิตีเลือกตั้ง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นคุณธรรมทั้งฝ่ายผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ความเท่าเทียมกันทั้งฝ่ายผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง การรู้จักเปลี่ยนบทบาทเป็นได้ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง และการรู้จักเสียสละคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม การใส่ใจปัญหาสิ่งแวดล้อม การเข้าใจถึงความแตกต่างของวัฒนธรรม ความเป็นสมรรถภาพในการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

ในส่วนของคุณธรรมจรรยา ความเป็นพลเมืองนั้นหมายถึงการทำตามหน้าที่สอดคล้องกับสถานภาพและบทบาทที่ตนเองได้รับให้ดีที่สุด การสร้างคุณธรรม ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การตอบแทนความดีด้วยความดี การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบของประเพณีอันดีงาม ชาวอินเดียนั้นเรื่องสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิต สิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ การทำตนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ดำเนินชีวิต โดยรู้จักเคารพธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ รู้จักรักษาสีทิวทัศน์และหน้าที่ของตน

สำหรับแนวคิดความเป็นพลเมืองในประเทศไทยเบื้องต้นยังไม่ปรากฏชัดมากนัก โดยในยุคสมัยหนึ่งความเป็นพลเมืองหมายถึงความมีอิสรภาพมากขึ้นในการประกอบอาชีพ การเลือกหนทางในการดำเนินชีวิต ต่อมาในอีกสมัยหนึ่งความเป็นพลเมือง หมายถึง ความจงรักภักดีต่อชาติ การให้ความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การเสียสละต่อส่วนรวม และในอีกสมัยหนึ่งความเป็นพลเมืองหมายถึงการได้รับสิทธิเสรีภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตะวันตก (ศรีธัญ เลิศมงคล, 2555, หน้า 89-91) ทางสถาบันพระปกเกล้าได้ทำการศึกษาความเป็นพลเมืองในประเทศไทยจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) จัดทำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทย 2) ศึกษาประเด็นความสำคัญที่แสดงถึงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในทัศนะของประชาชนชาวไทย 3) ศึกษาการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบผสมผสาน จากรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน สำหรับการศึกษาในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 และการศึกษาในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2555 จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษา พบว่า คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่คนไทยเองมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองใน 5 อันดับแรก คือ การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การทำงานแบบสุจริต การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งที่แตกต่างกันของระหว่างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์กับคุณสมบัติที่มีอยู่จริงของความเป็นพลเมือง คือ การสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง การศึกษา นี้ยังทำให้เกิดตัวชี้วัดที่แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งตามทฤษฎีของ Kahne and Westheimer (2004) สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

ตัวชี้วัด ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน และความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพและก้าวหน้าทันสมัย

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ในรายการของคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีพบว่าประชาชน ในแต่ละภาคมีความแตกต่างกันในคุณสมบัติของการเป็นพลเมือง โดยผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคกลาง ส่วนผู้ที่คิดว่าตนเองมีความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตนมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคกลาง และสุดท้าย ผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพและก้าวหน้าทันสมัยมากที่สุด คือ ภาคกลาง รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร ดังนั้น การจะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทยให้มีมากขึ้นนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่และลักษณะของประชากรในพื้นที่ด้วย เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2557, หน้า 58-106)

2. ความหมายของความเป็นพลเมือง

ความหมายของความเป็นพลเมือง มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543, หน้า 23-25) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า ในประเทศตะวันตกนั้นการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย คือ การเปลี่ยนราษฎรให้เป็นพลเมือง โดยพลเมืองนั้น คือ ราษฎรที่เสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย และมีอำนาจบทบาททางการเมือง คือ สิทธิในการเลือกตั้ง มีสิทธิมีเสียง มีส่วนร่วมทางการเมือง

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ (2549, หน้า 112-113) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนสถานภาพของคนจากภาวะธรรมชาติที่เกิดมาไม่เท่าเทียมกันไปสู่สถานภาพทางสังคมที่ช่วยให้คนเท่าเทียมเสมอภาคกัน การเป็นพลเมืองประกอบไปด้วยสามส่วนสำคัญ คือ สิทธิพลเมือง สิทธิการเมือง และสิทธิทางสังคม

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550, หน้า 17-18) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่าเป็นสมาชิกของระบอบประชาธิปไตยต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองของตน พลเมืองเป็นผู้มีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมผู้อื่น พลเมืองเป็นผู้ที่ไม่ปรารถนาครอบงำใคร และไม่ต้องการให้ใครมาบงการหรืออุปถัมภ์

ชาญณรงค์ บุญหนุน (2553, หน้า 1-23) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน ไม่ปิดบังอำพรางความจริงแก่กัน ซึ่งเป็นการช่วยสร้างสังคมที่ดีร่วมกัน

อาชุตตา เทพายากุล (2554, หน้า 5) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า สมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐมีสิทธิและความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดภายใต้กฎหมาย ในฐานะที่เป็นพลเมืองมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะภายใต้กฎหมายกฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, หน้า 30) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ มีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยจะต้องยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน และมีส่วนร่วม พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาในสังคมของตนเอง

คริก (Crick, 1998 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 19) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองที่ดี เน้นความสำคัญที่ประชาธิปไตยยุคใหม่ ไว้ว่า ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและศีลธรรม ต้องมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมชุมชน ต้องมีความรู้ในเรื่องการเมือง

กู๊ด (Good, 1973 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557, หน้า 82) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า ความเป็นสมาชิกตามลักษณะรูปแบบแห่งการปกครองอันเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองดำรงอยู่

สตีเนเบอเจน (Steenbergen, 1994, p.2) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะ (Public Life) ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าชีวิตทางการเมือง (Political Life) คือ ความสัมพันธ์ที่พลเมืองมีต่อพลเมืองและมีต่อรัฐ

มาร์แชล (Marshall, 2002 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557, หน้า 83) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า การเป็นสมาชิกอย่างเต็มตัวในชุมชน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบทางพลเมือง (civil element) เกี่ยวกับสิทธิที่จำเป็นต่อการมีเสรีภาพส่วนบุคคล อิสรภาพส่วนบุคคล เสรีภาพในการพูด การคิด และความเชื่อถือศรัทธา สิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน การทำสัญญา การทำสิทธิในความยุติธรรม 2) องค์ประกอบทางการเมือง (political element) เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมือง ทั้งในฐานะที่เข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง และการเลือกผู้ปกครอง 3) องค์ประกอบทางสังคม (social element) เกี่ยวกับสิทธิในค่าตอบแทนและความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างเพียงพอ สิทธิในการแบ่งปันมรดกทางสังคม ไปจนถึงสิทธิในการใช้ชีวิตตามมาตรฐานการครองชีพของสังคม

โจเซฟ และเวลด์ฮุส (Josef and Veldhuis, 2006, pp.6-7) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ว่า หน้าที่ของพลเมืองมี 4 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นพลเมืองทางการเมือง (political citizenship) พลเมืองมีหน้าที่ทางการเมืองเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ

การจัดสรรทรัพยากร การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมกับองค์กรในชุมชนและส่วนท้องถิ่น
 2) ความเป็นพลเมืองทางเศรษฐกิจ (economic citizenship) พลเมืองมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรร
 ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พลเมืองเป็นผู้ทำงานและเป็นผู้บริโภค 3) ความเป็นพลเมือง
 ทางวัฒนธรรม (cultural citizenship) พลเมืองมีความพฤติกรรมเป็นไปตามแบบแผนประเพณี
 วัฒนธรรมตามค่านิยมต่างๆ 4) ความเป็นพลเมืองทางสังคม (social citizenship) พลเมืองมีหน้าที่
 เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์ด้วยกันเอง ช่วยเหลือสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกัน
 ในสังคม

ดาลตัน (Dalton, 2008, pp.76-98) ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองไว้ 4 แบบ
 ดังต่อไปนี้ 1) ความเป็นพลเมืองทางประชาธิปไตย (Participation) คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง
 เช่นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเป็นอาสาสมัครลงเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมือง 2) ความเป็น
 พลเมือง คือ การปกครองตนเอง (Autonomy) พลเมืองควรได้รับการชี้แจงจากภาครัฐอย่างเพียงพอ
 เกี่ยวกับบทบาทในการเข้าร่วมใช้อำนาจในการบริหารปกครอง ร่วมกันปรึกษาหารือกับพลเมือง
 คนอื่นๆ 3) ความเป็นพลเมืองทางสังคม (Social) คือ ความรับผิดชอบต่อการจัดระเบียบทางสังคม
 ช่วยเหลือสังคม ยอมรับในการใช้อำนาจ ความชอบธรรมของรัฐ และปฏิบัติตามกฎหมาย ปกป้องผู้อื่น
 ไม่ให้ถูกละเมิดหรือถูกกระทำ 4) ความเป็นพลเมือง (Solidarity) คือ พลเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อ
 ทางศีลธรรมและจริยธรรมต่อผู้อื่น

จากความหมายของความเป็นพลเมือง สรุปได้ว่า การเป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคม
 ซึ่งรู้จักและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง
 อยู่ภายใต้กฎหมายกฎเกณฑ์ทางสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีส่วนร่วมทางการเมือง มีส่วนร่วม
 ในกิจกรรมสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และปฏิบัติตามแบบแผนประเพณี

3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นพลเมือง

ราล์ฟ (Ralph, 1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557, หน้า 87) กล่าวถึง ลักษณะ
 ของความเป็นพลเมืองที่ดี ดังนี้

1. มีความเคารพนับถือต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น
2. มีบุคลิกภาพที่แสดงออกซึ่งการปกป้องทรัพย์สินของตนเอง
3. มีความประพฤติดีสำคัญยิ่งกว่าสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ศาสนา
เชื้อชาติ
4. คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
5. ให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเองและผู้อื่น
6. มีความรักและจงรักภักดีต่อประเทศชาติ

7. มีความซื่อสัตย์ ตั้งใจทำความดี ใช้สิทธิเสรีภาพของตนในขอบเขต และใจกว้าง

8. มีความระมัดระวัง รอบคอบ

โคแกน และเดอริคคอตท์ (Cogan and Derricott, 1998, pp.2-6) กล่าวถึง ลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาของสังคมโลก

2. สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม

3. สามารถเข้าใจยอมรับและชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

4. สามารถที่คิดในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ (critical way) และพิจารณาได้ตรงอย่างเป็นระบบ

5. เต็มใจแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

6. เต็มใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7. สามารถที่จะรับรู้และปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

8. เต็มใจและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

คริก (Crick, 1998 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 19)

กล่าวถึงลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี 3 ประการ คือ 1) ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและศีลธรรม 2) ต้องมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน 3) ต้องมีความรู้ในเรื่องการเมือง และยังได้อธิบายถึงลักษณะของพลเมือง จะสะท้อนให้เห็นถึงประชาคมที่เป็นจุดยืนในการปฏิบัติงานของความเป็นพลเมือง มีผลลัพธ์มีส่วนร่วมต่อสาธารณะ มีความรู้ทางการเมืองและมีสิทธิของความเป็นพลเมือง ซึ่งหมายถึง การแสดงออกต่อสาธารณะและมีส่วนร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ด็อกเกตท์ และเฮอชชอก (Doggett and Herczog, 2003, p.2) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เหมาะสม ดังนี้

1. มีความเข้าใจและชื่นชมประวัติศาสตร์ กระบวนการประชาธิปไตย เข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาชุมชน สามารถรับข้อมูล และคิดวิเคราะห์ในมุมมองที่แตกต่าง

2. มีส่วนร่วมในชุมชนโดยการเป็นสมาชิกในองค์กร สนใจในวัฒนธรรม สังคม การเมือง ศาสนา และความเชื่อ

3. มีความรู้ทางการเมือง และมีความมุ่งมั่น สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสาธารณะ เช่น สามารถแก้ปัญหากลุ่มสาธารณะของชุมชน และการออกเสียง

4. มีคุณธรรมจริยธรรมและการประชาสัมพันธ์ เช่น ส่งเสริมดูแลเกี่ยวกับปัญหาในปัจจุบัน รับผิดชอบของการเป็นพลเมือง

UNDP (United Nations Development Programme Bureau for Development Policy Democratic Governance Group, 2004 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557, หน้า 88) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมือง 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านบทบาทหน้าที่

1.1 มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของพลเมือง

1.2 การเข้าร่วมในสังคมพลเมือง

1.3 มีบทบาท มีสิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง

ในระบอบประชาธิปไตย

1.4 เปิดโอกาสและรับผิดชอบในการใช้สิทธิของตน

2. ด้านความรู้

2.1 ทำความเข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง

2.2 รู้สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิทธิมนุษยชน

2.3 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง

3. ด้านทักษะ

3.1 มีความสามารถในการอธิบาย วิเคราะห์ ได้ตอบ ประเมิน ปกป้องกระบวนการ

ตรวจสอบและผลลัพธ์

3.2 ใช้ความรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการของความเป็นพลเมือง

กลุ่มพลเมืองศึกษา (Citizenship working Group, n.d. อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 20) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมือง 4 ประการ คือ 1) มีความคิดรวบยอด 2) ค่านิยมและแนวทางปฏิบัติ 3) ทักษะและความสามารถ 4) ความรู้และความเข้าใจ

สุนน อมรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555, หน้า 38) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี ดังนี้

1. เป็นผู้มีความเข้าใจในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

2. เป็นผู้ที่มีศีลธรรม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรม สามารถที่จะถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลาน

3. เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปรับตนเองให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

4. เป็นผู้ที่รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่วและมีเหตุผล

ชะลอ วนะภูติ (2520 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษัมงคล, 2555, หน้า 37) กล่าวถึงลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี ดังนี้

1. จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ต้องศึกษาและเข้าใจกลไกของรัฐ เรียนรู้รูปแบบการปกครอง
3. เคารพกฎหมาย รวมถึง การเคารพต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ ต้องช่วยกัน

อุดช่องโหว่ในกฎหมาย

4. ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม
5. ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ
6. ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตน
7. รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ของตน
8. มีสามัคคีธรรม

พรพวรรณ วีระปรียาภูร (2543, หน้า 91-99) กล่าวถึง ลักษณะของคุณธรรมของความเป็นพลเมือง 5 มิติ คือ 1) การมีวินัยในตนเอง 2) การมีสำนึกสาธารณะ 3) การให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม 4) มีความกล้าหาญทางจริยธรรม 5) การมีความผูกพันและยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ (2548) กล่าวถึง ลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนไทย มี 3 มิติ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่

2. ด้านความคิดเห็น หรือเจตคติ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมอย่างไทย ผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น

3. ด้านการปฏิบัติตน ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม

ธนศวร์ เจริญเมือง (2548, หน้า 92) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. การมีความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่กลัวความยากลำบาก ทุ่มเทเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อผู้อื่น เพื่อความดีงาม หรือเพื่อความเป็นธรรม ที่ชีวิตหนึ่งพึงได้รับจากรัฐ

2. ความมุ่งมั่นที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อผู้อื่น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือ เรื่องคนเพียงบางคน เป็นการทุ่มเทที่บางครั้งอาจจะต้องเสียสละชีวิตตนเอง

3. การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมที่ห้อมล้อมตนเองอยู่ กล่าวคือ การดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และกับปัจจัยที่อยู่ล้อมรอบทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, หน้า 31-35) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมือง ของระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 6 ประการ คือ

1. มีอิสรภาพและพึงตนเอง ประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ สูงสุดในประเทศ ประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของ ประเทศ จึงเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้าน มีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตน ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ ประชาชนมีอิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท อิสระ ชน ที่พึงตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือ ภายใต้ "ระบบอุปถัมภ์" ของผู้ใด เด็กจะเป็น "ผู้ใหญ่" และเป็น "พลเมือง" หรือสมาชิกคนหนึ่ง ของ สังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้

2. เห็นคนเท่าเทียมกัน ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศ เป็นของประชาชน ดังนั้น ในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างหรือสูงต่ำกันอย่างไร ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน ไม่ว่าจะจบดอกเตอร์หรือจบ ป.4 ไม่ว่าจะมียศอะไร ไม่ว่าจะ เป็น เจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ "พลเมือง" จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค และจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคน ล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศ อย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไป อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบ อำนาจนิยม ในระบอบเผด็จการ หรือ สังคม ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็น แนวตั้ง (vertical) ที่ประชาชนไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียม

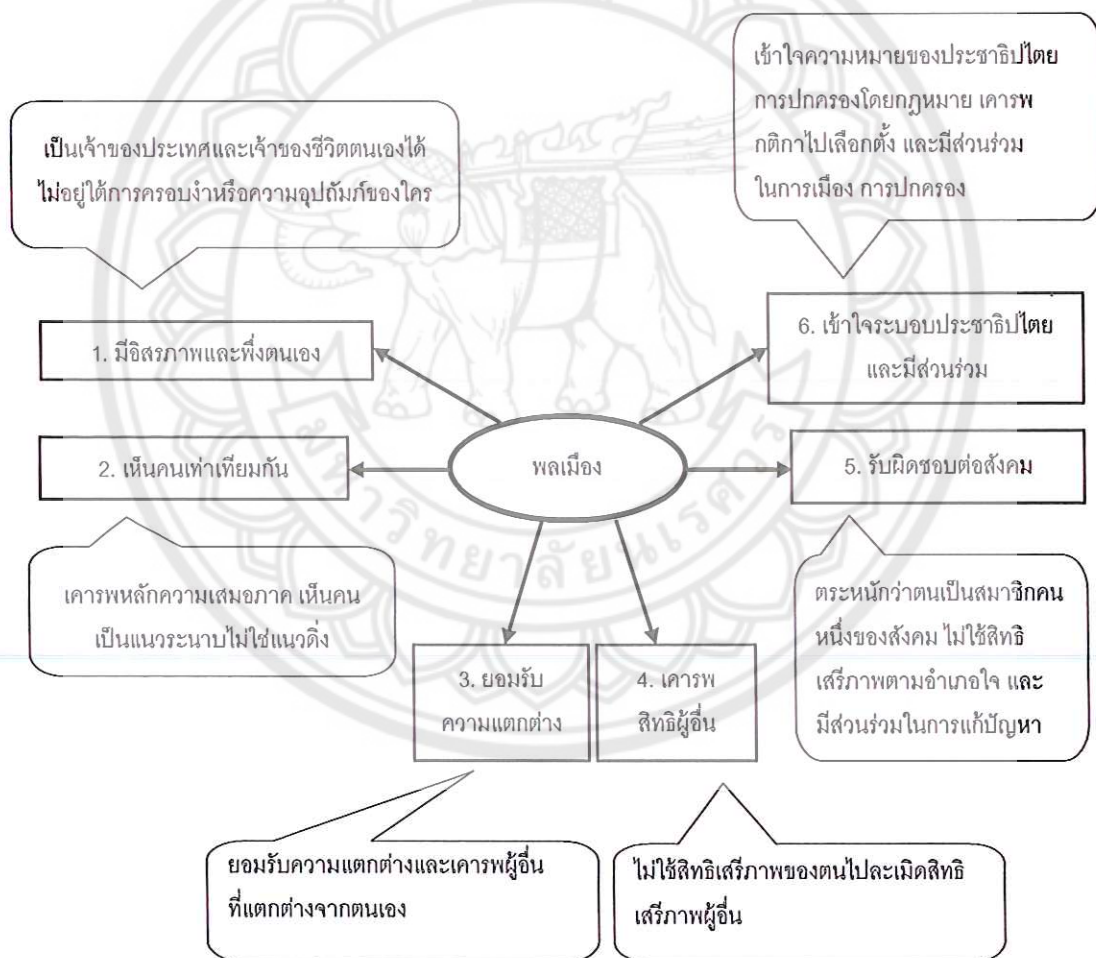
ไม่ใช่อิสระชน และมองเห็นคนเป็นแนวตั้ง มีคนที่อยู่สูงกว่าและมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอมคนที่อยู่สูงกว่า แต่จะเหยียดคนที่อยู่ต่ำกว่าซึ่งมีใช้ลักษณะของ "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย

3. ยอมรับความแตกต่าง ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพ และยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ 'ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง' ดังนั้น เพื่อไม่ให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพ ความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกันและจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเองถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้และต้องยอมรับ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา "พลเมือง" จึงคุยเรื่องการเมืองกันในบ้านได้ ถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรค หรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกัน

4. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมีสิทธิ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่น ไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบกระทั่งกันจนกระทั่งไม่อาจอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกต่อไปได้ ประชาธิปไตยก็จะกลายเป็นอนาธิปไตย เพราะทุกคนเอาแต่สิทธิของตนเองเป็นใหญ่ สุดท้ายประเทศชาติย่อมไปไม่รอด สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือมีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่มี 'ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น' "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่น และจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

5. รับผิดชอบต่อสังคม ประชาธิปไตยไม่ใช่ระบอบปกครองตามอำเภอใจใคร หรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำ โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้นนอกจากจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่นและรับผิดชอบต่อผู้อื่นแล้ว "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม และที่สังคมแย่ลงไป ก็เป็นเพราะการกระทำของคนในสังคม "พลเมือง" นั่นก็คือ ผู้ที่มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ และเป็นเจ้าของสังคม "พลเมือง" จึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ แล้วทำให้สังคมเสื่อมลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม โดยมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยประชาชน โดยใช้กฎหมายหรือกฎหมาย ที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ต่อเมื่อมี "พลเมือง" ที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตย หรือการปกครองโดยประชาชน และหลักนิติรัฐ หรือการปกครองโดยกฎหมาย เข้าใจเรื่องการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ทั้งติดตามความเป็นไปและมีส่วนร่วมในเรื่องการบ้านการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการไปเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ ตามสมควร ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกา และใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา โดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง จึงสรุปเป็นภาพ 1 ได้ดังนี้

ภาพ 1 แสดงลักษณะพลเมืองระบอบประชาธิปไตย ของปริญญา เทวานฤมิตรกุล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554, หน้า 14) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย 6 ประการ ดังนี้

1. พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ 'ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์'
2. เคารพสิทธิผู้อื่น 'ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น'
3. เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง

4. เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ 'ไม่ใช่แนวตั้ง'

5. เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา 'ไม่ใช่กำลัง' และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย

6. รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

อนงค์ รอดแสน (2557, หน้า 98) กล่าวถึง ลักษณะของความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้

1. มีความรู้ รับผิดชอบต่อ และพึ่งพาตนเองได้ คือ รับรู้ เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีความคิด แสวงหาความรู้ รับผิดชอบต่อและพึ่งพาตนเองได้

2. เคารพกติกาและเคารพกฎหมาย คือ การยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม เคารพความแตกต่าง เคารพความเสมอภาค และเคารพกฎหมาย

3. มีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อ มีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ และเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4. มีความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชน

5. มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคม คือ มีความสำนึกและปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะ และมีจิตอาสา

6. ดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ คือ เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยที่อยู่ล้อมรอบตนเองโดยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบทสังคม และความเป็นพลเมืองโลก

4. องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของความเป็นพลเมืองข้างต้นนั้น แนวคิดของแต่ละคนมีหัวข้อที่แตกต่างกันแต่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดลักษณะของความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตยของปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) และผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองจากแนวคิดลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีของ Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) ลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของ Cogan and Derricott (1998) ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีของ Crick (1998 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมของ Doggett and Herczog (2003) ลักษณะของความเป็นพลเมืองของ UNDP (2004 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) ลักษณะของความเป็นพลเมืองของกลุ่มพลเมืองศึกษา (2548) ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีของ สุมน อมรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555) ลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีของ ชะลอ วนะภูติ (2520 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555) ลักษณะของคุณธรรมของความเป็นพลเมืองของ พรพรรณ วีระปรียาภรณ์ (2543) ลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนไทยของ ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2548) ลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2549) ลักษณะของความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ลักษณะของความเป็นพลเมืองของ อนงค์ รอดแสน (2557) โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ 7 องค์ประกอบ คือ 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง 2) มีความเท่าเทียมกัน 3) ยอมรับความแตกต่าง 4) เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 5) รับผิดชอบ ต่อสังคม 6) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม 7) มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 แสดงแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2555)	Ralph (1991)	Cogan and Derricott (1998)	Crick (1998)	Doggett and Herczog (2003)
มีอิสรภาพและ พึ่งตนเองได้	-	-	-	-
เห็นคุณค่าเหมือนกัน	-	-	-	-
ยอมรับความแตกต่าง	-	ยอมรับชื่นชมใน วัฒนธรรมที่แตกต่าง	-	มีความสนใจทาง วัฒนธรรม สังคม การเมือง ศาสนา และความเชื่อ
เคารพสิทธิผู้อื่น	เคารพ ยอมรับสิทธิ ปกป้อง ตนเองและ ผู้อื่น	ปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	-	-
รับผิดชอบต่อสังคม	คิดถึงส่วนรวม มากกว่าส่วนตัว	สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ เต็มใจปรับเปลี่ยนวิถี ชีวิตให้เข้ากับสังคม สามารถมีส่วนร่วม ทางการเมือง	มีความรับผิดชอบต่อ สังคม	มีการประชาสังคม มีความรับผิดชอบต่อ
เข้าใจระบอบ ประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม	ใช้สิทธิเสรีภาพ ภายในขอบเขต	สามารถมองเห็นและ แก้ไขปัญหาได้อย่าง สันติวิธี	มีความรู้ในเรื่อง การเมือง	มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการเมือง และ ตระหนักถึงปัญหา
-	ซื่อสัตย์ ใจกว้าง ประพฤติดี ทำดี	-	มีศีลธรรม	มีคุณธรรม จริยธรรม
-	จงรักภักดีต่อ ประเทศชาติ	-	-	-
-	ระมัดระวัง รอบคอบ	-	-	-
-	-	คิดในลักษณะ วิพากษ์วิจารณ์ และ พิจารณาไตร่ตรอง อย่างเป็นระบบ	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

UNDP (2004)	กลุ่มพลเมืองศึกษา (2548)	สุนน อมรวิวัฒน์ (2519)	ชะลอ วนะภูติ (2520)	พรพรรณ วีระปรียากร (2543)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	ภาคภูมิใจในความเป็น ไทย	-	-
-	-	-	ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง รักษาสีทมิ	-
รับผิดชอบต่อสังคม	มีค่านิยมและแนว ทางการปฏิบัติ	มีความรับผิดชอบต่อ ตนเองและส่วนรวม ปรับตนเองให้เข้ากับ การเปลี่ยนแปลงของ สังคม	รู้และปฏิบัติตามหน้าที่	มีสำนึกสาธารณะ
มีความรู้ความเข้าใจ บริบททางการเมือง และ มีส่วนร่วมทางการเมือง	มีความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง	มีความเข้าใจในวิถี แบบประชาธิปไตย	เข้าใจรูปแบบการเมือง การปกครอง มีส่วน ร่วมทางการเมือง เคารพกฎกติกา	ยึดมั่นในอุดมการณ์ ประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทาง การเมือง
-	-	มีศีลธรรม มีทัศนคติที่ ดี มีวิจารณ์ญาณสิ่งใด ดีสิ่งใดชั่ว	มีสามัคคีธรรม	มีความกล้าหาญ ทางจริยธรรม
-	-	-	จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	-
-	-	-	-	-
-	มีความคิดรวบยอด	-	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ศักดิ์ชัย นิรภัยทวี (2548)	ธเนศวร์ เจริญเมือง (2548)	สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2554)	อนงค์ รอดแสน (2557)	องค์ประกอบ
-	-	พึ่งพาตนเอง ไม่อยู่ ภายใต้การครอบงำ	พึ่งตนเองได้	มีอิสรภาพและ พึ่งตนเอง
-	-	เคารพหลักความเสมอ ภาค	เคารพหลักความ เสมอภาค	มีความเท่าเทียมกัน
เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมไทย	-	เคารพความแตกต่าง	เคารพความแตกต่าง	ยอมรับความแตกต่าง
-	-	เคารพสิทธิผู้อื่น	-	เคารพสิทธิของตนเอง และผู้อื่น
อยู่ร่วมกันอย่าง เอื้ออาทร	มีความรับผิดชอบ ทุ่มเทให้บรรลุ เป้าหมาย มีชีวิตความ เป็นอยู่ไม่แยกออกจาก บริบททางสังคม	รับผิดชอบต่อสังคม	มีชีวิตความเป็นอยู่ ไม่แยกออกจาก บริบท	รับผิดชอบต่อสังคม
มีความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง มีส่วน ร่วมทางการเมือง เคารพกฎกติกา	มีส่วนร่วม	เคารพกฎกติกา	มีความรู้ความเข้าใจ ในระบอบ ประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง เคารพกฎกติกา	เข้าใจระบอบ ประชาธิปไตยและมี ส่วนร่วม
-	-	-	มีคุณธรรม จริยธรรม	มีคุณธรรม จริยธรรม
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

ตาราง 2 แสดงองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ			
	1. มีอิสรภาพ และพึ่งตนเอง	2. มีความเท่า เทียมกัน	3. ยอมรับ ความแตกต่าง	4. เคารพสิทธิ ของตนเองและ ผู้อื่น
ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555)	เป็นเจ้าของประเทศ และเจ้าของชีวิต ตนเองได้ 'ไม่อยู่ได้' การครอบงำหรือ ความอุปถัมภ์ ของใคร	เคารพหลักความ เสมอภาค เห็นคน เป็นแนวระนาบไม่ใช่ แนวตั้ง	ยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่ แตกต่างจากตนเอง	เคารพสิทธิผู้อื่น 'ไม่ใช่' สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น
Ralph (1991)				มีความเคารพนับถือ ต่อชีวิตตนเองและ ผู้อื่น มีบุคลิกภาพ ที่แสดงออก ซึ่งการปกป้อง ทรัพย์สินของตนเอง ให้การยอมรับสิทธิ ที่เป็นของตนเอง และผู้อื่น
Cogan and Derricott (1998)			สามารถเข้าใจยอมรับ และชื่นชมใน วัฒนธรรมที่แตกต่าง	สามารถที่จะรับรู้ และปกป้องสิทธิ มนุษยชาติ
Crick (1998)				
Doggett and Herczog (2003)			มีความเข้าใจ และชื่น ชมทางประวัติศาสตร์ มีความสนใจทาง วัฒนธรรม สังคม การเมือง ศาสนา และ ความเชื่อ	
UNDP (2004)				
กลุ่มพลเมืองศึกษา (2548)				

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ			
	1. มีอิสรภาพ และพึ่งตนเอง	2. มีความเท่า เทียมกัน	3. ยอมรับ ความแตกต่าง	4. เคารพสิทธิ ของตนเองและ ผู้อื่น
สุมน อมรวิวัฒน์ (2519)			มีความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย รู้จัก ขนบธรรมเนียม ประเพณี รวมถึง วัฒนธรรม สามารถที่ จะถ่ายทอดคุณค่าและ ความภูมิใจสู่ลูกหลาน	
ชะลอ วนะภูติ (2520)				ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง ทุกวิถีทาง รักษาสิทธิ อันชอบธรรมของตน
พรพรรณ วีระปริยากร (2543)				
ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548)			เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมของไทย ฝัง ความเป็นชาติร่วมกับ ผู้อื่น	
ธเนศวร เจริญเมือง (2548)				
สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2554)	พึ่งตนเองและ รับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้ การครอบงำ ของระบบอุปถัมภ์	เคารพหลักความเสมอ ภาค เคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ผู้อื่น เห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง	เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟังและ ยอมรับความคิดเห็น ที่แตกต่างจากตนเอง	เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่ สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น
อนงค์ รอดแสน (2557)	พึ่งตนเองได้	เคารพความเสมอภาค	เคารพความแตกต่าง เห็นคุณค่าทาง วัฒนธรรมไทย ที่อยู่ล้อมรอบตนเอง	

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ		
	5. รับผิดชอบต่อสังคม	6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	7. มีคุณธรรม จริยธรรม
ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555)	ตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	เข้าใจระบอบประชาธิปไตย เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย การปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกา มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในการเมือง การปกครองไปเลือกตั้ง	
Ralph (1991)	คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว		มีความซื่อสัตย์ ตั้งใจทำความดี ใช้สิทธิเสรีภาพของตนในขอบเขต และใจกว้าง
Cogan and Derricott (1998)	สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบ และทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม เต็มใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เต็มใจและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหของสังคมโลก เต็มใจแก้ปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	
Crick (1998)	มีความรับผิดชอบต่อสังคม แสดงออกต่อสาธารณะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน	มีความรู้ในเรื่องการเมือง	มีศีลธรรม
Doggett and Herczog (2003)	มีการประชาสังคม เช่น ส่งเสริมดูแลเกี่ยวกับปัญหา ในปัจจุบัน รับผิดชอบของการเป็นพลเมือง รับผิดชอบต่อของการเป็นพลเมืองมีส่วนร่วมในชุมชนโดยการเป็นสมาชิกในองค์กร	เข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาชุมชน มีความรู้ทางการเมือง และมีความมุ่งมั่นสามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสาธารณะ เช่น สามารถแก้ปัญหากลุ่มสาธารณะของชุมชน และการออกเสียง	มีคุณธรรม จริยธรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ		
	5. รับผิดชอบต่อสังคม	6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	7. มีคุณธรรมจริยธรรม
UNDP (2004)	มีบทบาท มีสิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เปิดโอกาสและรับผิดชอบในการใช้สิทธิของตน	ทำความเข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง รู้สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิทธิมนุษยชน เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วม เข้าร่วมในสังคม ใช้ความรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการของความเป็นพลเมือง	
กลุ่มพลเมืองศึกษา (2548)	มีค่านิยมและแนวทางการปฏิบัติ	มีความรู้ความเข้าใจ	
สุนน อมรวิวัฒน์ (2519)	รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปรับตนเองให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคม	มีความเข้าใจในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย	มีศีลธรรม รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณ ตัดสินว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่วและมีเหตุผล
ชลอ วนะภูติ (2520)	รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ของตน	ศึกษาและเข้าใจกลไกของรัฐ เรียนรู้รูปแบบการปกครอง ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ เคารพกฎหมาย รวมถึงการเคารพต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือต้องช่วยกันอุดช่องโหว่ในกฎหมาย	มีสามัคคีธรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ		
	5. รับผิดชอบต่อสังคม	6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	7. มีคุณธรรมจริยธรรม
พรพรรณ วีระปรียากร (2543)	มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ	มีความผูกพันและยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม	มีความกล้าหาญทางจริยธรรม
ศักดิ์ชัย นิรภัยทวี (2548)	อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร	มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมือง การปกครอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง จรรยาบรรณ ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบและความดีงามของสังคม	
ธเนศวร์ เจริญเมือง (2548)	มีความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่กลัวความยากลำบาก ทุ่มเทเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อผู้อื่น เพื่อความดีงาม หรือเพื่อความเป็นธรรมที่ชีวิตหนึ่งพึงได้รับจากรัฐ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมที่ห้อมล้อมตนเองอยู่ ดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และกับปัจจัยที่อยู่ล้อมรอบทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม	มุ่งมั่นที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อผู้อื่น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องคนเพียงบางคน เป็นการทุ่มเทที่บางครั้งอาจจะต้องเสียสละชีวิตตนเอง	

ตาราง 2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	องค์ประกอบ		
	5. รับผิดชอบต่อสังคม	6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	7. มีคุณธรรมจริยธรรม
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554)	รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ และร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง	เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช้กำลัง และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย	
อนงค์ รอดแสน (2557)	ดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มีชีวิตอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบทสังคม และความเป็นพลเมืองโลก	รับรู้ เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวม ในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน และสังคม คือ มีความสำนึก และปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะ และมีจิตอาสา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพกติกา และเคารพกฎหมาย คือยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม	มีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อ มีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ

จากตาราง 2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง สามารถสรุปลักษณะของความเป็นพลเมืองได้ 7 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง หมายถึง สามารถพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีอิสรภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของชีวิต

ตนเองได้ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า พลเมืองสามารถพึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ และอนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า พลเมืองสามารถพึ่งตนเองได้

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบมีอิสรภาพ และพึ่งตนเอง ได้ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้
2. การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
3. การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน หมายถึง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า เคารพหลักความเสมอภาค เห็นคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง และอนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า เคารพความเสมอภาค

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบมีความเท่าเทียมกัน ได้ 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เคารพหลักความเสมอภาค
2. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง หมายถึง เคารพและยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง มีความสนใจทางวัฒนธรรม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลานได้ ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า ยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า เคารพความแตกต่าง และเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยที่อยู่ล้อมรอบตนเอง Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองต้องสามารถเข้าใจยอมรับและชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง Doggett and Herczog (2003) กล่าวว่า มีความเข้าใจและชื่นชมประวัติศาสตร์ กระบวนการประชาธิปไตย มีความสนใจในวัฒนธรรม สังคม การเมือง ศาสนา และ

ความเชื่อ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษมงคล, 2555) กล่าวว่า มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรม สามารถที่จะถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลาน ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) กล่าวว่า เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมของไทย ผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบยอมรับความแตกต่าง ได้ 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
2. เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น หมายถึง เคารพสิทธิตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง และให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเองและผู้อื่น และสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า ว่า เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า มีความเคารพนับถือต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่แสดงออกซึ่งการปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า มีความสามารถที่จะรับรู้และปกป้องสิทธิมนุษยชาติ ชะลอ วนะภุติ (2520 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษมงคล, 2555) กล่าวว่า ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตน

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ได้ 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
2. รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
3. สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง มีความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่กลัวความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่

ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นผู้จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้ ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม Crick (1998 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีสิทธิของความเป็นพลเมือง ซึ่งหมายถึง การแสดงออกต่อสาธารณะ และมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน Doggett and Herczog (2003) กล่าวว่า มีการประชาสังคม เช่น ส่งเสริมดูแลเกี่ยวกับปัญหาในปัจจุบัน รับผิดชอบต่อความเป็นพลเมือง UNDP (2004 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า มีบทบาท มีสิทธิและความรับผิดชอบต่อที่เกี่ยวของกับความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสและรับผิดชอบต่อการใช้สิทธิของตน กลุ่มพลเมืองศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า มีค่านิยมและแนวทางปฏิบัติ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักขมงคล, 2555) กล่าวว่า รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ชะลอ วนะภูติ (2520) กล่าวว่า รู้หน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ของตน พรพรรณ วีระปริยากร (2543) กล่าวว่า มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2549) กล่าวว่า มีความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่กลัวความยากลำบาก ทุมเทเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าเพื่อผู้อื่น เพื่อความดีงาม หรือเพื่อความเป็นธรรม ที่ชีวิตหนึ่งพึงได้รับจากรัฐ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ และร่วมแก้ไขปัญหาสังคม โดยเริ่มต้นที่ตนเอง

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบรับผิดชอบต่อสังคมได้ 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
2. รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
3. สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ

5. มีสำนึกสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครอง เข้าใจกลไกของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีเจตคติที่ดีทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และเคารพกติกาเคารพ และยอมรับผลการกระทำจากการละเมิดกฎหมาย ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย การปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกาไปเลือกตั้งและมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ Cogan and Derricott (1998) กล่าวว่า สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาของสังคมโลก เต็มใจแก้ปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม เต็มใจและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง Bernard Crick (1998 อ้างอิงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า มีความรู้ในเรื่องการเมือง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน Doggett and Herczog (2003) กล่าวว่า มีความ เข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาชุมชน มีความรู้ทางการเมือง และมีความมุ่งมั่น สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสาธารณะ เช่นสามารถแก้ปัญหากลุ่มสาธารณะของชุมชน และการออกเสียง มีส่วนร่วมในชุมชน โดยการเป็นสมาชิกในองค์กร UNDP (2004 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า ทำความเข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง รู้สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิทธิมนุษยชน เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของพลเมืองเข้าร่วมในสังคมพลเมือง ใช้ความรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการของความเป็นพลเมือง กลุ่มพลเมืองศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า มีความรู้และความเข้าใจ สุมน อมรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรีธัญ เลิศรักษ์มงคล, 2555) กล่าวว่า มีความเข้าใจในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ชะลอ วนะภูติ (2520) กล่าวว่า ศึกษา

และเข้าใจกลไกของรัฐ เรียนรู้รูปแบบการไม่เห็นแก่ตัว เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ เคารพกฎหมาย ช่วยกันอุดช่องโหว่ในกฎหมาย พรพรรณ วีระปรียากร (2543) กล่าวว่า มีความผูกพันและยึดมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) กล่าวว่า มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครอง ประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของ สังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตน ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของ ชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง จรรยาบรรณความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า รับรู้ เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเองและ ผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวม ในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน และสังคม คือ มีความสำนึกและปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะ และมีจิตอาสา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพกติกา และเคารพกฎหมาย คือ ยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ธเนศวร์ เจริญเมือง (2549) กล่าวว่า มุ่งมั่นที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ ของส่วนรวม เพื่อผู้อื่น ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องคนเพียงบางคน เป็นการทุ่มเทที่บางครั้งอาจจะ ต้องเสียสละชีวิตตนเอง และ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช้กำลัง และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบเข้าใจ ระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมได้ 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททาง การเมืองและสังคม
2. มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
3. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
4. ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา
5. เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง

องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต เชื่อเพื่อเชื่อแผ่ มีความเสียสละ รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณญาณตัดสินใจสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว มีเหตุผล ดังที่ พรพรรณ วีระปรียากร (2543) กล่าวว่า มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับ Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า มีความซื่อสัตย์ ตั้งใจ ทำความดี ใจกว้าง Crick (1998 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า มีความรับผิดชอบต่อศีลธรรม Doggett and Herczog (2003) กล่าวว่า มีคุณธรรมจริยธรรม สุนทรวิวัฒน์ (2519 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษมงคล, 2555) กล่าวว่า มีศีลธรรม รักสงบ มีทัศนคติที่ดี ต่อผู้อื่น มีวิจารณญาณตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่วและมีเหตุผล ชะลอ วนะภูติ (2520 อ้างอิงใน ศรัณย์ เลิศรักษมงคล, 2555) กล่าวว่า มีสามัคคีธรรม และอนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า มีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ

จากองค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ตัวชี้วัดขององค์ประกอบมีคุณธรรม จริยธรรม ได้ 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. มีวิจารณญาณตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว

ตอนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด

1. ความหมายของตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด (Indicator) มีรากศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ หมายถึง สิ่งบ่งชี้ ต่อมาได้นำมาใช้ในชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ดัชนีวัด ตัวชี้วัด เครื่องบ่งชี้ มีผู้ให้ความหมายไว้ในทิศทางที่คล้ายกัน ดังนี้

จอห์นสโตน (Johnstone, 1981 อ้างอิงใน นิรัชรา ก่อกุลดิolk, 2547, หน้า 22) กล่าวว่า ตัวชี้วัด หมายถึง สารสนเทศที่บ่งชี้ถึงปริมาณเชิงสัมพันธ์ หรือสภาวะของสิ่งที่จะวัดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องบ่งบอกสภาวะที่เจาะจง แต่บ่งบอกหรือสะท้อนสถานการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างๆ ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

เบอสเตียน และคณะ (Burstein, et al., 1992 อ้างอิงใน นิรัชรา ก่อกุลดิolk, 2547, หน้า 22) กล่าวว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ค่าสถิติที่ให้สารสนเทศเกี่ยวกับคุณภาพ หรือผลการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นค่าสถิติเฉพาะเรื่อง หรือ ค่าสถิติรวมก็ได้ โดยจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ยังให้สารสนเทศที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดด้วย

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545, หน้า 82) กล่าวว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งใช้บ่งบอกสถานภาพ หรือสะท้อนลักษณะของทรัพยากรการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงาน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545, หน้า 19) กล่าวว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ตัวแปรประกอบ หรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ค่าของตัวชี้วัดแสดงหรือระบุหรือบ่งบอกสภาพที่ต้องการศึกษาเป็นองค์รวมอย่างกว้างๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้ และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

รัตน์ บัวสนธิ์ (2550, หน้า 34) กล่าวว่า ตัวชี้วัด หมายถึง คุณลักษณะใดๆ ก็ตามที่เป็นค่าสังเกตได้ หรือตัวแปรประกอบ ที่บ่งบอกหรือสะท้อนถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรมสังเกตโดยตรงไม่ได้

จากความหมายของตัวชี้วัดข้างต้น สรุปได้ว่า ตัวชี้วัด หมายถึง ตัวแปร ที่สามารถบ่งบอกสภาพของสิ่งที่ต้องการศึกษา ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทำให้ทราบถึงลักษณะที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนเพียงพอ

2. ลักษณะของตัวชี้วัด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552, หน้า 84-86) ได้กล่าวถึง ตัวชี้วัดที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ความตรง (Validity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.1.1 มีความตรงประเด็น (Relevant) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องวัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น GPA ใช้เป็นตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป

2.1.2 มีความเป็นตัวแทน (Representative) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัดหรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างครบถ้วน เช่น อุณหภูมิร่างกายเป็นตัวบ่งชี้สภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย

2.2 ความเที่ยง (Reliability) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือคงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.2.1 ความเป็นปรนัย (Objectivity) ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ควรขึ้นอยู่กับสถานะที่เป็นอยู่หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย

2.2.2 มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (Minimum Error) ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

2.3 ความเป็นกลาง (Neutrality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียง (bias) ไม่โน้มเอียงเข้าหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้นำโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือความไม่ยุติธรรม

2.4 ความไว (Sensitivity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัด สามารถแสดงความผันแปรหรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ

2.5 สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.5.1 เก็บข้อมูลง่าย (Availability) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสามารถนำไปใช้วัดหรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย

2.5.2 แปลความหมายง่าย (Interpretability) ตัวบ่งชี้ที่ดีควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุดและต่ำสุด เข้าใจง่ายและสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

3. หลักการของการสร้างตัวชี้วัด

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545, หน้า 37-46) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งโดยทั่วไปขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดมี 6 ขั้นตอน รายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัด นักวิจัยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าว่าจะนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์เรื่องใด เพื่ออะไร

2. การนิยามตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดวิธีการที่จะใช้ในขั้นตอนต่อไปของกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด ในขั้นตอนการนิยามตัวชี้วัดนอกจากจะเป็นการนิยามในลักษณะเดียวกันกับนิยามตัวแปรในการวิจัยทั่วไปแล้ว นักวิจัยต้องกำหนดด้วยว่าตัวชี้วัดประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร และจะรวมตัวแปรย่อยเป็นตัวชี้วัดได้อย่างไร การนิยามตัวชี้วัดแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 การกำหนดกรอบความคิด (Conceptualization) โดยการนิยามในส่วนนี้ เป็นการให้ความหมายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการชี้วัดว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.2 พัฒนาตัวแปรส่วนประกอบหรือตัวแปรย่อย (Development of Component Measures) และการสร้างและกำหนดมาตรฐาน (Construction and Scaling) การนิยามในส่วนนี้เป็นการนิยามเชิงปฏิบัติการตัวแปรย่อยตามโมเดลแนวคิด และการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเข้าเป็นตัวชี้วัด การกำหนดนิยามตัวชี้วัดประกอบด้วยรายละเอียด 3 ประการ คือ

2.2.1 การกำหนดส่วนประกอบ (Components) หรือตัวแปรย่อย (component variables) ของตัวชี้วัด โดยนักวิจัยต้องอาศัยความรู้จากทฤษฎีและประสบการณ์ ศึกษาตัวแปรย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Relate) และตรง (Relevant) กับตัวชี้วัด แล้วตัดสินใจคัดเลือกตัวแปรย่อยเหล่านั้นว่าจะใช้ตัวแปรย่อยจำนวนเท่าใด ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวแปรเพื่อสังเคราะห์ขึ้นเป็นตัวชี้วัด จะเริ่มการระบุหรืออธิบายคุณลักษณะของตัวชี้วัดอย่างชัดเจนโดยอาศัยเอกสารข้อเสนอเชิงทฤษฎี หรือความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ตัวแปรหลักที่สำคัญ การคัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงกับคุณลักษณะเดียวกัน และมีความสัมพันธ์สูงโดยทั่วไป ถ้าตัวแปรสองตัวขึ้นไปมีความสัมพันธ์กันสูงจะไม่นิยมใช้ตัวแปรเหล่านั้นทั้งหมด ควรเลือกใช้ตัวใดตัวหนึ่ง เพราะถ้าใช้ตัวแปรเหล่านั้นทั้งหมดอาจเกิดความยุ่งยากในการนำไปใช้ในภายหลัง

2.2.2 การกำหนดวิธีการรวม (Combination Method) ตัวแปรย่อย นักวิจัยต้องศึกษาและตัดสินใจเลือกวิธีรวมตัวแปรย่อยให้ได้ตัวชี้วัด วิธีการรวมตัวแปรเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดโดยทั่วไปมักจะใช้กันอยู่ 2 วิธี คือ การรวมทางพีชคณิต และการรวมแบบทวิคูณ ซึ่งการรวมทั้ง 2 วิธีนี้ มีข้อตกลงเบื้องต้นและวัตถุประสงค์การใช้แตกต่างกัน กล่าวคือ การรวมทางพีชคณิตมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ ความสำคัญของแต่ละตัวแปรสามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้และมักมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่าในเรื่องที่มุ่งศึกษานั้นมีความแตกต่างกันกี่หน่วย ส่วนการรวมแบบทวิคูณมีข้อตกลงเบื้องต้น คือ การเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอีกตัวแปรหนึ่งไม่อาจทดแทนหรือชดเชยกันได้ การรวมตัวแปรด้วยวิธีการนี้มักจะใช้เมื่อต้องการเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่าระบบหนึ่งมีตัวชี้วัดสูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่า หรือคิดเป็นร้อยละเท่าไร

2.2.3 การกำหนดน้ำหนัก (Weight) การรวมตัวแปรย่อยเข้าเป็นตัวชี้วัด นักวิจัยต้องกำหนดน้ำหนักแทนความสำคัญของตัวแปรย่อยแต่ละตัว การกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยทำได้ 2 วิธี คือ การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรให้เท่ากัน (Equal Weight) และการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรให้ต่างกัน (Differential Weight) สำหรับการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรให้ต่างกันนั้น อาจใช้วิธีการพิจารณาตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) วิธีวัดความสำคัญของตัวแปร โดยพิจารณาจากเวลา (Time Taken) หรือค่าใช้จ่าย

(Cost) ของการกระทำกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น หรือวิธีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ

3. การรวบรวมข้อมูลในกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด คือ การดำเนินการวัดตัวแปรย่อย ได้แก่ การสร้างเครื่องมือสำหรับวัด การทดลองใช้ และการปรับปรุงเครื่องมือ ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การออกภาคสนามเพื่อใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล

4. การสร้างตัวชี้วัด ในขั้นตอนนี้นักวิจัยสร้างสเกลตัวชี้วัด โดยนำตัวแปรย่อยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์รวมให้ได้เป็นตัวชี้วัด โดยวิธีการรวบรวมตัวแปรย่อยและการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยตามที่ได้นิยามตัวชี้วัดไว้

5. ขั้นตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัด เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมาครอบคลุมถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรย่อยโดยตรวจสอบทั้งเรื่องความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเชื่อถือได้ (Credibility) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัด (Construct Validity) จึงเป็นวิธีการที่นักวิจัยนำเอาข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนสมมติฐานหรือโครงสร้างตามทฤษฎีที่ต้องการทดสอบ ซึ่งจำเป็นต้องนิยามคุณลักษณะที่ต้องการตามแนวคิดเชิงทฤษฎีให้อยู่ในรูปของตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ แล้วจึงนำผลการวัดเชิงประจักษ์มาตรวจสอบว่าสอดคล้องตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้หรือไม่ สำหรับวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างนั้นทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการศึกษาหาความสัมพันธ์ วิธีเมทริกซ์ลักษณะหลากหลายวิธี วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบและการวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้าง เป็นต้น ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดที่พัฒนามาจากทฤษฎี สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะต้องตรวจสอบว่าโมเดลตัวชี้วัดที่พัฒนามีคุณภาพหรือไม่ ต้องดูความตรงเชิงโครงสร้าง เพราะเป็นความตรงที่เชื่อมโยงการวัดในทางปฏิบัติกับการวัดทางทฤษฎีโดยการนำเอาข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนสมมติฐานหรือโครงสร้างตามทฤษฎีที่ต้องการทดสอบ

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด (Millsap, 1995) และเป็นวิธีการที่นับว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งคิดขึ้นโดย Joreskog โดยใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ซึ่งโมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนี้เป็นโมเดลย่อยโมเดลหนึ่งในโมเดลลิสเรลเป็นวิธีที่มีประโยชน์ในการตรวจสอบความตรง

เชิงโครงสร้างด้วยการกำหนดตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบคุณลักษณะที่ต้องการวัดหลายตัวโดยที่ คุณลักษณะที่วัดและวิธีการวัดเป็นอิสระจากกัน

ในปัจจุบันนักวิจัยเริ่มใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) แทนการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) กันมากขึ้น สาเหตุที่เป็นอย่างนี้เพราะ EFA มีรูปแบบวิธีการวิเคราะห์ หลากหลาย และได้ผลการวิเคราะห์ที่ไม่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ EFA มีข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวด และไม่ตรงตามความจริง เช่น ข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวเป็นผลมาจาก องค์ประกอบร่วมทุกตัว ส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนของตัวแปรไม่สัมพันธ์กันรวมทั้งสเกล องค์ประกอบที่สร้างขึ้นแปรความหมายได้ยาก เพราะในบางครั้งสเกลองค์ประกอบเกิดจากการสุ่ม ตัวแปรที่ไม่น่าจะมีองค์ประกอบร่วมกัน จุดอ่อนของ EFA นี้ทำให้ Long (1983, p.12) กล่าวว่า มีนักวิจัยหลายคนเรียกเทคนิค EFA ว่าเป็น GIGO model (Garbage In and Garbage Out model) และ Chatfield and Collins (1980, p.89) เสนอว่า ถ้าทำได้นักวิจัยไม่ควรใช้ EFA เลย

เทคนิค CFA เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีการปรับปรุงจุดอ่อนของ EFA ได้เกือบ ทั้งหมดข้อตกลงของ CFA มีความสมเหตุสมผลตรงตามความเป็นจริงมากกว่า EFA นักวิจัยต้องมี ทฤษฎีสนับสนุนในการกำหนดเงื่อนไขบังคับ (constraints) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์ หากำหนดน้ำหนัก องค์ประกอบ และเมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้วยังมีการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างโมเดล ตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์อีกด้วย รวมทั้ง ยังมีการตรวจสอบโครงสร้างของโมเดลว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างหลายๆ กลุ่มหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการใช้ CFA มี 3 ข้อ คือ ประการแรก นักวิจัยใช้เทคนิค CFA เพื่อตรวจสอบทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ประการที่สองใช้เพื่อสำรวจและ ระบุองค์ประกอบ และประการที่สามใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างตัวแปรใหม่ แต่เทคนิค CFA นี้ สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยมีข้อตกลงเบื้องต้นน้อยกว่าเทคนิค EFA เช่น ส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อน อาจสัมพันธ์กันได้ เป็นต้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 142)

ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Lisrel (สุภมาส อังสุโชติ และคณะ, หน้า 117)

1. Review ทฤษฎีความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้
2. กำหนดโมเดลเชิงทฤษฎี (Model Conceptualization)
3. วาดภาพโครงสร้างองค์ประกอบ (Factor Diagram Construction)
4. กำหนดโมเดลเฉพาะ (Model Specification)

5. ระบุความเป็นได้ค่าเดียวของโมเดล (Model Identification)
6. ประมาณค่าพารามิเตอร์ (Parameter Estimate)
7. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit)
8. ปรับโมเดล (Model Modification)
9. ตรวจสอบความตรงของโมเดลกับข้อมูลข้ามกลุ่ม (Model Cross Validation)

ข้อตกลงเบื้องต้นและการทดสอบ

ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ ตัวแปรต้องมีความสัมพันธ์กันเนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อรวมกลุ่มของตัวแปรที่สัมพันธ์กัน

การตรวจสอบเบื้องต้นว่าข้อมูลชุดนั้นจะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้หรือไม่ คือ การพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรชุดนั้น ตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า .30 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่ควรมีค่าเท่ากับทั้งเมทริกซ์ (Hair, et al., 2006, p.114)

การตรวจสอบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ สามารถตรวจสอบได้โดยการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์บางส่วน (partial correlation) คือ การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรเมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ซึ่งควรจะมีค่าต่ำ สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรม SPSS ค่าสถิติทดสอบเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ คือ ค่า KMO and Bartlett's Test เมื่อเลือกสถิติทดสอบตัวนี้จะได้ค่าสถิติทดสอบ 2 ค่า สถิติทดสอบตัวแรก คือ ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (MSA) ตัวนี้มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ค่าจะเท่ากับ 1 เมื่อตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรอื่น โดยปราศจากความคลาดเคลื่อนส่วนค่าในช่วงอื่นๆ แปลความหมาย ดังนี้ (Hair, et al., 2006, pp.114-115)

.80 ขึ้นไป	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก
.70 - .79	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดี
.60 - .69	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบปานกลาง
.50 - .59	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบน้อย
น้อยกว่า .50	ไม่เหมาะสมที่จะนำข้อมูลชุดนั้นมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

สถิติทดสอบตัวที่สอง คือ Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยมีสมมติฐานของการทดสอบ ดังนี้

H0: Correlation matrix เป็น Identity matrix (เมทริกซ์ที่มีค่าในแนวทแยงเป็น 1 ค่า นอกแนวทแยงเป็น 0) หรือตัวแปรต่างๆ ไม่สัมพันธ์กัน

H1: Correlation matrix ไม่เป็น Identity matrix หรือตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน

ถ้าค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญ แสดงว่า ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ (สุภมาส อังสุโชติ และคณะ, 2554, หน้า 97-98)

การตรวจสอบความตรงตามโมเดล

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยวิธีโลคัลไลซ์สูงสุด ตามรูปแบบที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิเคราะห์จะนำเสนอ รูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องของ รูปแบบการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าสถิติระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ซึ่งมีค่าต่างๆ ดังนี้ คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง: GFI (Goodness-of-Fit-Index) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว: AGFI (Adjusted Goodness-of-Fit-Index) ดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ: RMR (Root of Mean Square Residuals)

การวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมลิสเรลจะใช้ดัชนีตัวใดตัวหนึ่งเหล่านี้ในการพิจารณา ความสอดคล้องของรูปแบบการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (เนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538, หน้า 44-48)

1. ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Measures) ค่าสถิติในกลุ่มนี้มีดังนี้

1.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าสูงมาก แสดงว่า ฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ โมเดล ลิสเรลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่าใกล้ศูนย์ มากเท่าไร แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Saris and Stronkhorst (1948, p.200) เสนอว่า ค่าไค-สแควร์ ควรจะมีค่าเท่ากับองศาอิสระสำหรับรูปแบบที่มีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง: GFI (Goodness-of-Fit-Index) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.3 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว: AGFI (Adjusted Goodness-of-Fit-Index) ค่าดัชนี AGFI นี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ GFI

1.4 ดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ: RMR (Root of Mean Square Residuals) ค่า RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. การวิเคราะห์เศษเหลือหรือความคลาดเคลื่อน (Analysis of Residuals)

2.1 เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืน (Fit Residual Matrix) ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ ผลหารระหว่างความคลาดเคลื่อนกับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความคลาดเคลื่อนนั้น ถ้ารูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปแบบคะแนนมาตรฐานไม่ควรมีค่าเกิน 2.00

2.2 คิวพล็อต (Q-Plot) เป็นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนกับค่าควอไทล์ปกติ (Normal Quantiles) ถ้าได้เส้นกราฟมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม อันเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 44-49)

4. เทคนิควิธีการพัฒนาตัวชี้วัด

รัตนะ บัวสนธ์ (2550) ได้กล่าวถึง เทคนิควิธีการสำหรับการศึกษาสืบค้นเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัด ในขั้นการสร้างและขั้นการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดนั้นอาจจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพ 2) เทคนิควิธีการเชิงปริมาณ 3) เทคนิควิธีการผสมผสาน โดยมีสาระสังเขป ดังนี้

4.1 เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพ

เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัด ได้แก่

4.1.1 การสำรวจสังเคราะห์เอกสาร (Documentary Survey) จะใช้การสำรวจสังเคราะห์เอกสารในขั้นการนิยาม จำแนก และคัดเลือกตัวแปรเพื่อนำมาสร้างเป็นตัวชี้วัด เอกสารที่ควรสำรวจและทำการสังเคราะห์ได้แก่หนังสือ ตำรา หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มุ่งศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยของหน่วยงานหรืองานวิจัยส่วนบุคคลที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรหรือสิ่งที่มุ่งศึกษาเช่นเดียวกัน โดยในการสังเคราะห์

เอกสารเหล่านี้จะเป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) โดยเริ่มจากการกำหนดจำแนกเป็นประเด็นที่จะสังเคราะห์แล้วทำการอ่านอย่างวิเคราะห์สังเคราะห์ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิเคราะห์เอกสารในลักษณะดังกล่าวนี้จะช่วยให้สามารถคัดเลือกตัวแปรได้อย่างเหมาะสม และสมเหตุสมผล โดยมีเอกสารหลักฐานที่รัดกุมมาสนับสนุนการตัดสินใจคัดเลือกตัวแปรดังกล่าว

4.1.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Study) การศึกษาภาคสนามสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดได้ในสองกรณีด้วยกัน คือ ใช้สำหรับการคัดเลือกค้นหาตัวแปรเพิ่มเติม และใช้สำหรับการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดในเชิงประจักษ์ กรณีใช้สำหรับการคัดเลือกค้นหาตัวแปรเพิ่มเติมนั้น จะเป็นการเข้าไปศึกษาภาคสนามซึ่งมีปรากฏการณ์ของสิ่งที่เรามุ่งศึกษาปรากฏอยู่นักวิจัยต้องการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันว่า มีปัจจัยหรือตัวแปรอะไรบ้างจากสภาพที่เป็นจริงภายใต้บริบทของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

สำหรับกรณีการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดโดยการศึกษาภาคสนามนั้น จะกระทำภายหลังจากที่ผู้วิจัยสร้างตัวชี้วัดเสร็จแล้ว และต้องการตรวจสอบเชิงประจักษ์กับปรากฏการณ์ของสิ่งที่มุ่งศึกษาที่มีอยู่จริงว่าตัวชี้วัดดังกล่าวนี้สามารถอธิบายลักษณะต่างๆ ของปรากฏการณ์นั้นได้ครอบคลุมมากน้อยเพียงใด ดังตัวอย่าง การพัฒนาตัวชี้วัดการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เมื่อนักวิจัยได้ตัวชี้วัดของการบริหารจัดการที่ดีของสถาบันอุดมศึกษาหรือตัวชี้วัดความสำเร็จในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแล้ว นักวิจัยก็สามารถเข้าไปในชุมชนหนึ่งหรือหลายๆ ที่ ที่เป็นพื้นที่ในการวิจัย โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นกรอบในการศึกษาทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆ ว่าตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ครอบคลุมหรือมีความสอดคล้อง หรือเป็นจริงมากเพียงใด หากพบว่า ยังไม่สอดคล้องเพียงพอก็สามารถที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตัวชี้วัดเพิ่มขึ้นต่อไปได้

4.1.3 การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) เป็นอีกเทคนิควิธีหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ในการศึกษาหรือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึนึกคิด การให้เหตุผล การตัดสินใจ และพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่มีต่อคำถามในประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยหรือผู้ดำเนินการสนทนากำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อทำการศึกษากลุ่มคนที่สนทนา ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มสนทนาที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หากแต่เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกโดยนักวิจัยเพื่อให้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาและได้คำตอบหรือข้อมูลจากการสนทนาตามวัตถุประสงค์ที่นักวิจัยกำหนดไว้ ทั้งนี้ กระบวนการในการสนทนากลุ่มนี้สามารถใช้ในการสร้างตัวชี้วัดในส่วนของการคัดเลือกตัวแปร

ที่นำมาสร้างเป็นตัวชี้วัดของสิ่งที่มุ่งศึกษาได้ โดยการให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอภิปรายเกี่ยวกับตัวแปรหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องได้

4.1.4 การวิพากษ์วิจารณ์และการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ (Criticism and connoisseurship) เป็นเทคนิควิธีที่สามารถนำมาใช้ได้ในกรณีที่ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบตัวแปรที่นำมาสร้างเป็นตัวชี้วัด จนถึงการตรวจสอบตัวชี้วัดที่สร้างเสร็จแล้ว โดยการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังศึกษาได้มาพบปะกันเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาตัวชี้วัดให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.2 เทคนิควิธีการเชิงปริมาณ

สามารถใช้เทคนิคเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติมาใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัด ทั้งในด้านการกำหนดกรอบตัวชี้วัด การคัดเลือกตัวชี้วัด และการตรวจสอบตัวชี้วัดว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยมีเทคนิคเชิงปริมาณสำหรับการพัฒนาตัวชี้วัด ได้แก่

4.2.1 เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เดลฟายเป็นเทคนิควิธีการค้นหาคำตอบที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ของคนกลุ่มหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งได้รับการคัดเลือกว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ โดยกลุ่มคนเหล่านี้ไม่ต้องเชิญหน้ากัน แต่จะให้คำตอบผ่านแบบสอบถามความคิดเห็นตามประเด็นหัวข้อคำถามต่างๆ ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละครั้ง ซึ่งผลของการตอบแบบสอบถามในครั้งแรกจะได้รับการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ (ค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอร์ไทล์) เพื่อแสดงให้เห็นถึงช่วงคำตอบที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่ม และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนนั้นๆ หลังจากนั้นก็จะส่งแบบสอบถามพร้อมผลการวิเคราะห์กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อความแต่ละข้ออีกครั้งว่าจะยืนยันหรือเปลี่ยนคำตอบของกลุ่ม จนกระทั่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จะเห็นสอดคล้องกัน พิจารณาจากค่ามัธยฐานเกิน 3.5 และพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 1.5

4.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เป็นเทคนิควิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์เพื่อหาลักษณะร่วมกันของตัวแปรหลายๆ ตัวว่ามีลักษณะร่วมกันอย่างไร และมีกี่ประเภท หรือเกาะกลุ่มกันได้กี่กลุ่ม ทั้งนี้เมื่อพบลักษณะร่วมกันของตัวแปรก็จะทำให้ลดตัวแปรลงโดยใช้องค์ประกอบเป็นตัวแทนการศึกษาริบายสิ่งนั้นๆ การวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดได้ตั้งแต่การสร้างตัวชี้วัดในส่วนที่เป็นการรวมตัวแปร และการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดในเชิงประจักษ์โดยการนำไปใช้จริง

4.2.3 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis) ใช้ในกรณีที่ต้องการจำแนกกลุ่มตัวแปรที่วัดเกี่ยวกับคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าตัวแปรเหล่านั้นสามารถที่จะจำแนกสิ่งนั้นได้ออกเป็นกี่กลุ่ม โดยอาศัยสมการจำแนกกลุ่มซึ่งประกอบด้วยค่าประสิทธิภาพหรือน้ำหนักการจำแนกกับค่าการวัดตัวแปรนั้นๆ เป็นตัวจำแนกกลุ่มแล้ว จากลักษณะของการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มเช่นนี้ จะเห็นว่าเราสามารถที่จะนำมาใช้ในกาค้นหาตัวแปรเพื่อนำมาสร้างเป็นตัวชี้วัดของสิ่งที่มุ่งศึกษาได้ เช่น ถ้าต้องการหาตัวชี้วัดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาที่ดีหรือความเป็นธรรมภิบาลในการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการที่ไม่ดีว่า จะมีตัวแปรใดที่จะสามารถนำมาสร้างเป็นตัวชี้วัดได้ ลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้ได้ตัวแปรที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นตัวชี้วัดได้เป็นอย่างดี

4.2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เป็นเทคนิควิธีการทางสถิติที่นำมาใช้เพื่อค้นหาว่า กลุ่มตัวแปรต้น (ตัวแปรพยากรณ์) ตัวใดที่สามารถจะทำนายตัวแปรตามได้บ้าง และตัวใดที่ทำนายได้ดีที่สุด โดยอาศัย สมการถดถอยที่ประกอบไปด้วยค่าน้ำหนักการทำนายและค่าการวัดตัวแปรนั้นๆ เป็นตัวทำนายหรือประมาณค่าตัวแปรตาม ดังนั้นจึงสามารถใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อทำการคัดเลือกตัวแปรนำมาสร้างเป็นตัวชี้วัดได้อีกเช่นกัน

4.3 เทคนิควิธีการผสมผสาน

นอกเหนือจากการใช้เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพ หรือเทคนิควิธีการเชิงปริมาณเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งในการพัฒนาตัวชี้วัดแล้ว เราสามารถนำวิธีการทั้งสองมาใช้ร่วมกันเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดได้ โดยอาจจะใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นตัวนำเพื่อศึกษาปรากฏการณ์ในภาคสนามของสิ่งที่มุ่งศึกษา หลังจากนั้นจึงคัดเลือกและนิยามตัวแปรแล้วทำการวัดตัวแปรนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่างๆ เพื่อยืนยันคัดเลือกว่าตัวแปรนำมาสร้างเป็นตัวชี้วัดต่อไป หรืออาจจะเริ่มจากการวิเคราะห์คัดเลือกว่าตัวแปรด้วยวิธีการทางสถิตินำมาสร้างเป็นตัวชี้วัด หลังจากนั้นจึงทำการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดซ้ำด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ โดยการเข้าไปศึกษาในภาคสนามที่มีปรากฏการณ์ของสิ่งที่มุ่งศึกษาปรากฏอยู่

ตอนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จารุพันธ์ ขวัญแน่น (2552) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยใช้เทคนิคเดลฟายและเพื่อตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต โดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากโปรแกรมลิสเรล โดยขั้นตอนแรกศึกษาตัวชี้วัดโดยใช้เทคนิคเดลฟายสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและทฤษฎีที่ผู้วิจัยค้นคว้า ได้นำแบบสอบถามไปถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด จำนวน 1 ฉบับ และแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตพัฒนาขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากโปรแกรมลิสเรลซึ่งเก็บข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 350 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตที่มีความเหมาะสมในการชี้วัดมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ 33 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคนดีมี 12 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมีวินัยมี 3 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านใฝ่รู้มี 8 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านผู้งานมี 10 ตัวชี้วัด 2) การตรวจสอบความตรงของตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตที่พัฒนาโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล ด้านความเหมาะสมของตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต พบว่า โมเดลในการศึกษาทั้ง 2 โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ศรัณย์ เลิศรักษมั่งคณ (2555) ได้ทำวิจัย เรื่อง การสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความเป็นพลเมืองเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง และเพื่อวิเคราะห์ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิจัยเอกสารและการประยุกต์ใช้เทคนิค EDR ในการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 1 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 จำนวน 12 คน ด้วยวิธีการแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่ 1) และการวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และวิเคราะห์ค่าสถิติมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในการทำวิจัยแบบ EDR รอบที่ 2 และรอบที่ 3

ผลการวิจัย พบว่า การสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองโดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ด้านสมรรถนะของพลเมือง องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม และองค์ประกอบที่ 3 ด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ตัวชี้วัดมีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 4.00-5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์อยู่ระหว่าง 0.75 -1.00 จึงสามารถนำตัวชี้วัดดังกล่าวไปใช้ได้เนื่องจากผ่านเกณฑ์ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองมีความสอดคล้องกับหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้ 1) ตัวชี้วัดด้านสมรรถนะของพลเมืองสอดคล้องกับหลักกรรมนาถกรรมธรรม 10 และ อปริหานิยธรรม 7 2) ตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมในสังคมสอดคล้องกับหลักกรรมสังคหัตถุธรรม 4 สาราณียธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4 และ 3) ตัวชี้วัดด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคสอดคล้องกับหลักกรรมอธิปไตย 3 และสัปปริสธรรม 7 โดยสามารถนำตัวชี้วัดไปประยุกต์ใช้กับสังคมได้โดยผ่านการวิเคราะห์ด้วยตัวแบบจำลองระบบสังคม

ธัญรัช วิภาติภูมิประเทศ (2556) ได้ทำวิจัย เรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยมีการวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และเพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านครอบครัว โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 410 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกาสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

อิหฺวา ออง (Aihwa Ong, 2006) ได้ทำวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของความเป็นพลเมืองซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสเทคโนโลยีการตลาด การโยกย้ายของประชากร ก้าวข้ามสัญชาติสู่พื้นที่ไร้ซึ่งพรมแดน องค์ประกอบแรก คือ สังคมเดิมจากที่เข้ากันไม่ได้ได้เริ่มเปลี่ยนเป็นเข้าใจกันยอมรับในกฎเกณฑ์สากลแห่งเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ความเป็นสากลเป็นตัวกำหนดสิทธิและการเรียกร้องทางการเมือง องค์ประกอบที่สอง คือ พื้นที่ชุมนุมเป็นแหล่ง

ขับเคลื่อนความเคลื่อนไหวทางการเมือง ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีความแตกต่าง 3 ประการ คือ ในเขตสหภาพยุโรป มีการอพยพข้ามชาติ การตลาดปราศจากกฎข้อบังคับ ในเขตเอเชีย ชาวต่างชาติกล้าที่จะเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ที่พึงได้รับ ในส่วนของผู้อพยพหรือผู้พลัดถิ่น มีการเรียกร้องทางการเมือง ดังนั้นกลุ่มแนวร่วมแต่ละกลุ่ม มักก่อให้เกิดปัญหาที่ทำให้เกิดความแตกแยกของความเป็นพลเมืองมากขึ้น

เจนนิเฟอร์ แอนเน่ สมิสท์ (Jennifer Anne Smist, 2006) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการชุมชนและการรับรู้ตนเองในความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

การมีส่วนร่วมในงานบริการทางสังคมประกอบไปด้วย 4 วิธีการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในห้องเรียน 2) การมีส่วนร่วมกับองค์กรนักศึกษา 3) การมีส่วนร่วมในช่วงการฝึกงาน 4) การช่วยเหลือตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ปี 2006 จำนวน 1,205 คน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาวะผู้นำ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินระดับความเป็นผู้นำในการรับผิดชอบต่อสังคม (SRLS-Rev 2) เพื่อพัฒนานักศึกษาตามกรอบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในงานบริการทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมในช่วงการฝึกงานเป็นตัวแปรสำคัญของหน้าที่พลเมือง

ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัยและโมเดลตามสมมติฐาน

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง ทำให้ได้ร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 7 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง
 - 1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้
 - 1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
 - 1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง
2. มีความเท่าเทียมกัน
 - 2.1 เคารพหลักความเสมอภาค
 - 2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

3. ยอมรับความแตกต่าง

- 3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
- 3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

- 4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
- 4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
- 4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

5. รับผิดชอบต่อสังคม

- 5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
- 5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
- 5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม

- 5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
- 5.5 มีสำนึกสาธารณะ

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

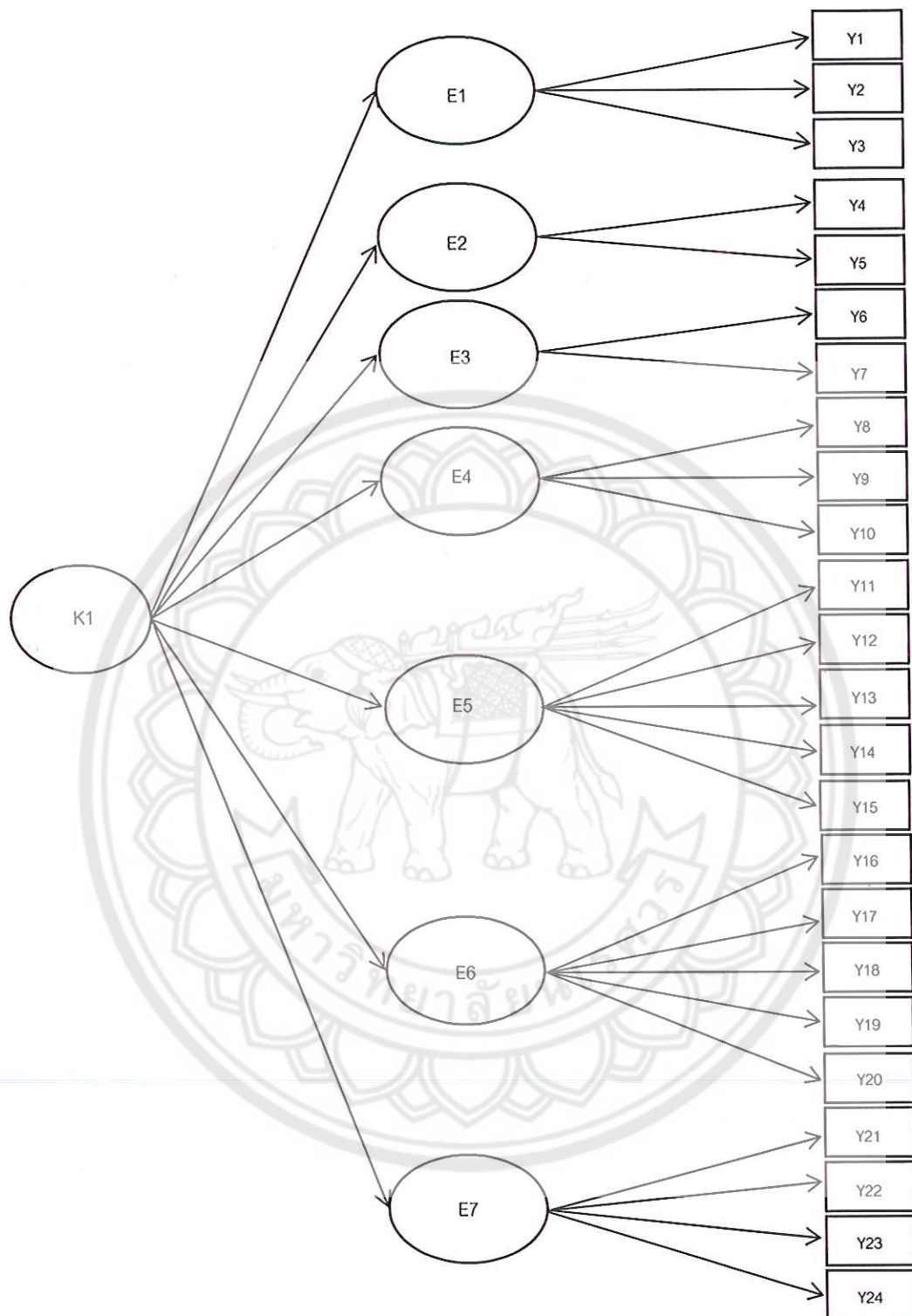
- 6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททาง

การเมืองและสังคม

- 6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
- 6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
- 6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา
- 6.5 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมือง

7. มีคุณธรรม จริยธรรม

- 7.1 มีระเบียบวินัย
- 7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 7.4 มีวิจารณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว

ภาพ 2 แสดงโมเดลตามสมมติฐานองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี

จากภาพโมเดลตามสมมติฐานองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการสังเคราะห์แนวคิด มีรายละเอียด ดังนี้

K1 หมายถึง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

E1 หมายถึง องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง

E2 หมายถึง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน

E3 หมายถึง องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง

E4 หมายถึง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

E5 หมายถึง องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม

E6 หมายถึง องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

E7 หมายถึง องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

Y1 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้

Y2 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร

Y3 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง

Y4 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพหลักความเสมอภาค

Y5 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

Y6 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น

Y7 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 7 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

Y8 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 8 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

Y9 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 9 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง

Y10 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 10 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

Y11 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 11 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

Y12 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 12 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย

Y13 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 13 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เชื่อต่อ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Y14 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 14 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ

Y15 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 15 มีสำนึกสาธารณะ

Y16 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 16 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไก

ของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม

Y17 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 17 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย

Y18 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 18 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

Y19 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 19 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และ
กฎกติกา

Y20 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 20 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็น
พลเมือง

Y21 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 20 มีระเบียบวินัย

Y22 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 21 มีความซื่อสัตย์สุจริต

Y23 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 22 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

Y24 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 23 มีวิจรรณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน

คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแหล่งข้อมูลมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมนิสิตนักศึกษา จำนวน 3 คน

2. เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง หรือมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมือง จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อคัดเลือกตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งแบบประเมินความเหมาะสมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีช่องสำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับแก้หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง แล้วสังเคราะห์เอกสาร ร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยได้องค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง

1. การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้
2. การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
3. การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน

1. เคารพหลักความเสมอภาค
2. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง

1. เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
2. เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

1. เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
2. รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
3. สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม

1. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
2. รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
3. สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม

4. จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ

5. มีสำนึกสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

1. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม

2. มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย

3. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

4. ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา
 5. เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง
- องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. มีวิจรรณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว

2. นำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้น นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเบื้องต้นและพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา

3. ปรับแก้แบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบและตัวชี้วัดและพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในเบื้องต้น โดยในแบบประเมินความเหมาะสมมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีช่องสำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการปรับแก้หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.1 ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบ อันได้แก่คะแนนมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อยที่สุด

3.2 ช่องความเหมาะสมของตัวชี้วัด อันดับคะแนนมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็น
พลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อยที่สุด

4. ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ประเมินความเหมาะสมโดยแบ่งประเด็น ดังนี้

4.1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
โดยผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไข

4.2 ความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
โดยผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไข

5. ผู้วิจัยปรับแก้องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
พร้อมทั้งจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของ
นิสิตระดับปริญญาตรีให้สมบูรณ์ และจัดทำร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามข้อเสนอแนะจาก
ผู้เชี่ยวชาญ โดยจากขั้นตอนนี้ ทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ผู้เชี่ยวชาญทาง
ไปรษณีย์หรือติดต่อผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยส่งแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษารายละเอียดและทำการประเมินเบื้องต้น โดยส่ง
แบบประเมินทางไปรษณีย์และส่งด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดจากการตอบแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มาตรวจให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2. รวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดแล้วนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

3. นำค่ามัธยฐานที่คำนวณได้มาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลผลคะแนน ดังนี้

3.1 ได้ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3.2 ได้ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับน้อย

3.3 ได้ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

3.4 ได้ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมาก

3.5 ได้ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบ / ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4. เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสม คือ มีค่ามัธยฐานไม่น้อยกว่า 3.50 คะแนน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.50 คะแนน

5. สรุปผลของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาได้

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

แหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 16,788 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ 10-20 เท่าของตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 311) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 15 เท่าของตัวแปร จำนวน 23 ตัวแปร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 มีจำนวน 16,788 คน โดยไม่ได้ทำการศึกษาจากนิสิตชั้นปีที่ 5-6 เนื่องจากอยู่ในระหว่างการฝึกงาน

ขั้นตอนที่ 2 จำแนกนิสิตชั้นปีที่ 1-4 ตามกลุ่มคณะ ได้เป็น 3 กลุ่มคณะ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี แบบ 2 ภาคการศึกษา (ภาคปกติ)

จำแนกตามคณะ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2558

กลุ่ม	คณะ	จำนวนนิสิตปริญญาตรีแต่ละชั้นปี			
		ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี	คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	377	251	277	254
	คณะวิทยาศาสตร์	612	516	478	465
	คณะวิศวกรรมศาสตร์	529	430	179	161
	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	185	149	179	161
	รวม	1,664	1,346	1,347	1,323
วิทยาศาสตร์ สุขภาพ	คณะทันตแพทยศาสตร์	57	58	51	51
	คณะแพทยศาสตร์	165	165	162	180
	คณะพยาบาลศาสตร์	119	114	85	64
	คณะเภสัชศาสตร์	147	120	130	108

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่ม	คณะ	จำนวนนิสิตปริญญาตรีแต่ละชั้นปี			
		ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
	คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์	237	177	162	94
	คณะสาธารณสุข	207	118	102	95
	คณะสหเวชศาสตร์	276	220	241	204
	รวม	1,208	972	933	796
สังคมศาสตร์	คณะนิติศาสตร์	220	225	172	146
	คณะมนุษยศาสตร์	289	278	291	308
	คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร	642	630	632	595
	คณะสังคมศาสตร์	436	310	297	314
	คณะศึกษาศาสตร์	274	259	237	186
	วิทยาลัยนานาชาติ	172	86	78	123
	รวม	2,033	1,788	1,707	1,672
รวมทุกชั้นปีของแต่ละคณะ		4,904	4,106	3,987	3,791
รวมทั้งหมด		16,788 คน			

ที่มา: กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2558

ขั้นตอนที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ 10-20 เท่าของตัวแปร (งงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 311) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 15 เท่าของตัวแปร จำนวน 23 ตัวแปร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 345 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ทำการสุ่มคณะจากแต่ละกลุ่มคณะมากลุ่มละ 2 คณะ
2. ทำการสุ่มนิสิตชั้นปีที่ 1-4 ในแต่ละคณะที่สุ่มได้ โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนตามชั้นปี ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะและชั้นปี

		จำนวนนิสิตปริญญาตรีแต่ละชั้นปี								
กลุ่ม	คณะ	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4		รวม
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
วิทยาศาสตร์	คณะ	377	27	251	18	277	20	254	19	84
และ เทคโนโลยี	เกษตรศาสตร์									
	ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม									
	คณะ	612	43	516	37	478	34	465	33	147
	วิทยาศาสตร์									
วิทยาศาสตร์	คณะทันต	57	4	58	4	51	3	51	3	14
สุขภาพ	แพทยศาสตร์									
	คณะเภสัช ศาสตร์	147	10	120	8	130	9	108	8	35
สังคมศาสตร์	คณะ	220	15	225	16	172	12	146	10	53
	นิติศาสตร์									
	คณะ	274	19	260	18	237	16	186	13	67
	ศึกษาศาสตร์									
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน										

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนของการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ชั้นปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการหรือเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม
จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 5 ตอน โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. นำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้น มาสร้างเป็น
แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดสำหรับ
ความหมายในการตอบแต่ละช่องอันดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมาก

3 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อย

1 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อยที่สุด

2. นำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่สร้างขึ้น
เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงปรับปรุงแบบประเมิน
ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ปรับปรุง
แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ
โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน
หาค่าความสอดคล้อง โดยแต่ละข้อต้องมีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด,
2543, หน้า 43)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้อง โดยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปล
ค่าเป็นคะแนน ดังนี้

+1 แทน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 แทน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 แทน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่สอดคล้องตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิคสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันแบบ Item total correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งข้อคำถามในแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

4.1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.337-0.573

4.1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรืออุปถัมภ์ของใคร ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.237-0.286

4.1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.395-0.616

4.1.4 เคารพหลักความเสมอภาค ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.317-0.523

4.1.5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.573-0.786

4.1.6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.616-0.668

4.1.7 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.523-0.629

4.1.8 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.417-0.674

4.1.9 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.607-0.683

4.1.10 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.509-0.616

4.1.11 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.578-0.629

4.1.12 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.520-0.626

4.1.13 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.400-0.590

4.1.14 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.434-0.472

4.1.15 มีสำนึกสาธารณะ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.377-0.563

4.1.16 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.371-0.799

4.1.17 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.523-0.631

4.1.18 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.592-0.787

4.1.19 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.482-0.710

4.1.20 มีระเบียบวินัย ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.420-0.463

4.1.21 มีความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.342-0.617

4.1.22 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.574-0.601

4.1.23 มีวิจรรย์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.519-0.603

4.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่า ดังนี้

4.2.1 องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.885

4.2.2 องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.885

4.2.3 องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.868

4.2.4 องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ

0.869

4.2.5 องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887

4.2.6 องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม มีค่า

ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.868

4.2.7 องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.882

5. จัดพิมพ์แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ฉบับจริงเพื่อรวบรวมเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ไปเก็บข้อมูลกับนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีให้กับนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 400 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 391 ฉบับ คิดเป็น 97.75 %

3. รวบรวมแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ด้วยโปรแกรมลิสเรลเพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit Measures) ดังนี้

2.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics) ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าสูงมาก แสดงว่า ฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ โมเดล ลิสเรลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งมีค่า ใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Saris and Stronkhorst (1948, p.200) เสนอว่าค่าไค-สแควร์ ควรจะมีค่าเท่ากับองศาอิสระสำหรับรูปแบบที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง: GFI (Goodness-of-Fit-Index) จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าดัชนี GFI ที่เข้าใกล้ 1.00 แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.3 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว: AGFI (Adjusted Goodness-of-Fit-Index) ค่าดัชนี AGFI นี้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับ GFI

2.4 ดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ: RMR (Root of Mean Square Residuals) ค่า RMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537, หน้า 44-49)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยให้การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ตอนที่ 1 ผลการสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนของการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ปรากฏผล ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการสังเคราะห์เอกสาร นำมาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน ตรวจสอบ แสดงดังตาราง 5 ตาราง 6 ตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน

องค์ประกอบ	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและ มีส่วนร่วม	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 5 เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า องค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีผ่านเกณฑ์การพิจารณาเรื่องความเหมาะสมทั้งหมด 7 องค์ประกอบ

ตาราง 6 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการปรับแก้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 7 คุณธรรม จริยธรรม	ปรับชื่อองค์ประกอบเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม

จากตาราง 6 เมื่อนำองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม 6 องค์ประกอบ ส่วนอีก 1 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 7 มีการปรับชื่อองค์ประกอบเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม

ตาราง 7 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง			
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ ของใคร	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	4.25	1.08	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน			
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง			
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น			
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม			
5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สิทธิภายในขอบเขตของ กฎหมาย	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อ ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและ มีส่วน ร่วม			
6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ / ตัวชี้วัด	Mdn	IQR	ผลการพิจารณา
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	4.5	1.17	ผ่านเกณฑ์
6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และ กฎกติกา	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
6.5 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็น พลเมือง	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม			
7.1 มีระเบียบวินัย	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์
7.4 มีวิจรรย์ญาณตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว	4.7	1.10	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 7 เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีผ่านเกณฑ์
การพิจารณาเรื่องความเหมาะสมทั้งหมด 24 ตัวชี้วัด

ตาราง 8 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิต
ระดับปริญญาตรีตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับ ปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการปรับแก้ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง	
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้	คงเดิม *มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อง่าย *มีความมุ่งมั่นในการทำภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย
1.2 การมีอิสรภาพ 'ไม่อยู่' ได้การครอบงำหรือ ความอุปถัมภ์ของใคร	คงเดิม
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	คงเดิม

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับ ปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการปรับแก้ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน	
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค	คงเดิม
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง	
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	คงเดิม *ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น
3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	คงเดิม *รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ นอบน้อมผู้มีบุญคุณ *รักษาวัฒนธรรมอันดีงาม *ใช้ภาษาพูดภาษาเขียนที่สุภาพ
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	คงเดิม
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	คงเดิม
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	คงเดิม
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม	
5.1 รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม	คงเดิม
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายใน	คงเดิม
ขอบเขตของกฎหมาย	
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัย	คงเดิม
การบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	
5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม กับฐานะ	คงเดิม *ไม่วัตถุนิยมจนเกินพอดี รู้จักพอ ใช้ชีวิตอย่าง พอเพียง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประพฤติตัวเป็น แบบอย่างที่ดี
5.5 มีสำนึกสาธารณะ	คงเดิม

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับ ปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการปรับแก้ตามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	
6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบ การปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมือง และสังคม	คงเดิม
6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย	คงเดิม
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการเมือง	คงเดิม
6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา	คงเดิม
6.5 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบ ของความเป็นพลเมือง	มีความซ้ำซ้อนกับองค์ประกอบที่ 4 และ องค์ประกอบที่ 5
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม	
7.1 มีระเบียบวินัย	คงเดิม
7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต	คงเดิม
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	คงเดิม
7.4 มีวิจารณ์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว	คงเดิม

หมายเหตุ: * คือ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เป็นข้อคำถาม

จากตาราง 8 เมื่อนำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีทั้งหมด 24 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสม 23 ตัวชี้วัด ส่วนอีก 1 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 5 ขององค์ประกอบที่ 6 มีความซ้ำซ้อนกับองค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5 และมีการเสนอแนะข้อความเพื่อตั้งเป็นข้อคำถาม โดยการสรุปรายละเอียดของผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ที่ทำการตรวจสอบแสดงในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 แสดงผลการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย และจากผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบเดิม	องค์ประกอบที่ปรับปรุงแก้ไข	ผลการพัฒนาตัวชี้วัด		
		จาก การสังเคราะห์ เอกสาร	ตัวชี้วัดที่ปรับปรุง แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ	สรุปตัวชี้วัด
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและ พึ่งตนเอง		- การพึ่งพาตนเอง และรับผิดชอบ ตนเองได้	คงเดิม *มีความ ขยันหมั่นเพียรไม่ ย่อท้อง่าย *มีความมุ่งมั่นใน การทำภารกิจให้ บรรลุเป้าหมาย	1.1 การพึ่งพา ตนเองและ รับผิดชอบ ตนเองได้
		- การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การ ครอบงำหรือความ อุปถัมภ์ของใคร	คงเดิม	1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การ ครอบงำหรือความ อุปถัมภ์ของใคร
		- การเป็นเจ้าของ ชีวิตตนเอง	คงเดิม	1.3 การเป็น เจ้าของชีวิตตนเอง
		- เคารพหลักความ เสมอภาค	คงเดิม	2.1 เคารพหลัก ความเสมอภาค
		- เคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ของผู้อื่น	คงเดิม	2.2 เคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ของผู้อื่น
		- เคารพความ แตกต่างของผู้อื่น	คงเดิม *ยอมรับฟัง ความเห็นผู้อื่น	3.1 เคารพความ แตกต่างของผู้อื่น
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับ ความแตกต่าง				

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบเดิม	องค์ประกอบที่ปรับปรุงแก้ไข	ผลการพัฒนาตัวชี้วัด		
		จาก การสังเคราะห์ เอกสาร	ตัวชี้วัดที่ปรับปรุง แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ	สรุปตัวชี้วัด
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับ ความแตกต่าง (ต่อ)		- เข้าใจและ ยอมรับใน วัฒนธรรมที่ แตกต่าง	คงเดิม *รู้จักเด็ก รู้จัก ผู้ใหญ่ นอบน้อมผู้ มีบุญคุณ *รักษาวินัยธรรม อันดีงาม *ใช้ภาษาพูดภาษา เขียนที่สุภาพ	3.2 เข้าใจและ ยอมรับใน วัฒนธรรม ที่แตกต่าง
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิ ของตนเอง และผู้อื่น		- เข้าใจบทบาท และเคารพสิทธิ ตนเองและผู้อื่น	คงเดิม	4.1 เข้าใจบทบาท และเคารพสิทธิ ตนเองและผู้อื่น
		- รักษาสิทธิอัน ชอบธรรมของ ตนเอง	คงเดิม	4.2 รักษาสิทธิ อันชอบธรรม ของตนเอง
		- สามารถปกป้อง สิทธิมนุษยชาติ	คงเดิม	4.3 สามารถ ปกป้องสิทธิ มนุษยชาติ
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบ ต่อสังคม		- รับผิดชอบสังคม และส่วนรวม	คงเดิม	5.1 รับผิดชอบ สังคมและส่วนรวม
		- รู้จักปฏิบัติหน้าที่ ของตน ใช้สิทธิ ภายในขอบเขต ของกฎหมาย	คงเดิม	5.2 รู้จักปฏิบัติ หน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายใน ขอบเขตของ กฎหมาย

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบเดิม	องค์ประกอบที่ปรับปรุงแก้ไข	ผลการพัฒนาตัวชี้วัด		
		จาก การสังเคราะห์ เอกสาร	ตัวชี้วัดที่ปรับปรุง แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ	สรุปตัวชี้วัด
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบ ต่อสังคม (ต่อ)		- สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	คงเดิม	5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
		- จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ	คงเดิม *ไม่วัดคุณิยมจนเกินพอดี รู้จักพอใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประพฤติดีเป็นแบบอย่างที่ดี	5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
		- มีสำนึกสาธารณะ	คงเดิม	5.5 มีสำนึกสาธารณะ
		- มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททาง การเมืองและสังคม	คงเดิม	6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททาง การเมืองและสังคม
		- มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย	คงเดิม	6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย

ตาราง 9 (ต่อ)

องค์ประกอบเดิม	องค์ประกอบที่ปรับปรุงแก้ไข	ผลการพัฒนาตัวชี้วัด		
		จาก การสังเคราะห์ เอกสาร	ตัวชี้วัดที่ปรับปรุง แก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ	สรุปตัวชี้วัด
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบ ประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม (ต่อ)		- มีเจตคติที่ดีต่อ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทาง การเมือง	คงเดิม	6.3 มีเจตคติที่ดีต่อ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทาง การเมือง
		- ปฏิบัติตนถูกต้อง สอดคล้องกับ กฎหมาย กฎ ศีลธรรม และกฎ กติกา	คงเดิม	6.4 ปฏิบัติตน ถูกต้องสอดคล้อง กับกฎหมาย กฎ ศีลธรรม และกฎ กติกา
		- เข้าใจบทบาท สิทธิและความ รับผิดชอบของ ความเป็นพลเมือง	มีความเข้าช้กับ องค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5	-
องค์ประกอบที่ 7 คุณธรรม จริยธรรม	มีคุณธรรม จริยธรรม	- มีระเบียบวินัย	คงเดิม	7.1 มีระเบียบวินัย
		- มีความซื่อสัตย์ สุจริต	คงเดิม	7.2 มีความซื่อสัตย์ สุจริต
		- มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	คงเดิม	7.3 มีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
		- มีวิจารณญาณ ตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่ง ใดชั่ว	คงเดิม	7.4 มีวิจารณญาณ ตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่ง ใดชั่ว

หมายเหตุ: * คือ ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและนำไปใช้เป็นข้อคำถาม

จากตาราง 9 ผลการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้ 24 ตัวชี้วัด และจากที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดพร้อมกับปรับและเสนอแนะได้ 23 ตัวชี้วัด โดยมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังนี้

1. ปรับชื่อองค์ประกอบบางตัว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น ได้แก่ องค์ประกอบที่ 7 จากคุณธรรม จริยธรรม เป็น มีคุณธรรม จริยธรรม

2. ตัวชี้วัดส่วนมากคงเดิม มีการเสนอแนะข้อคำถามในแต่ละตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะข้อคำถาม เช่น มีความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อง่าย มีความมุ่งมั่นในการทำภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่ 3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะข้อคำถาม เช่น ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่นเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ นอบน้อมผู้มีบุญคุณ รักษาวัฒนธรรมอันดีงาม ใช้ภาษาพูดภาษาเขียนที่สุภาพ ตัวชี้วัดที่ 5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะข้อคำถาม เช่น ไม่วัตถุนิยมจนเกินพอดี รู้จักพอ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

3. ยุบรวมตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 6.5 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่ามีความซ้ำซ้อนกับองค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

K1 หมายถึง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

E1 หมายถึง องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง

E2 หมายถึง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน

E3 หมายถึง องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง

E4 หมายถึง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

E5 หมายถึง องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม

E6 หมายถึง องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

E7 หมายถึง องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

Y1 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้

- Y2 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
- Y3 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง
- Y4 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพหลักความเสมอภาค
- Y5 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
- Y6 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
- Y7 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 7 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- Y8 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 8 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
- Y9 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 9 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
- Y10 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 10 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ
- Y11 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 11 รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม
- Y12 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 12 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
- Y13 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 13 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อ

ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- Y14 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 14 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
- Y15 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 15 มีสำนึกสาธารณะ
- Y16 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 16 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไก

ของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม

- Y17 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 17 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
- Y18 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 18 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
- Y19 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 19 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และ

กฎกติกา

- Y20 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 20 มีระเบียบวินัย
- Y21 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 21 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- Y22 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 22 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- Y23 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 23 มีวิจารณ์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว
- $\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย
- S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- x^2 หมายถึง ค่าสถิติไคสแควร์
- GFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

AGFI หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว

RMSE หมายถึง ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน

RMSEA หมายถึง ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า

df หมายถึง องศาอิสระ

p หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

b หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

SE หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ

t หมายถึง ค่าสถิติทดสอบ t

R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

□ หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้

○ หมายถึง ตัวแปรแฝง

→ หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามหัวลูกศร

แสดงทิศทางของอิทธิพล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีไปใช้

กับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 391 คน ทำการตอบแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของตนเองตามสภาพความเป็นจริงจากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 กลุ่มสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 โดยแบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ดังตาราง 10 ตาราง 11 และตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 10 แสดงความถี่และร้อยละเพศของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391)

เพศ	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
ชาย	127	32.5
หญิง	264	67.5
รวม	391	100

จากตาราง 10 พบว่า นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และเป็นเพศชายจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

ตาราง 11 แสดงความถี่และร้อยละคณะของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391)

คณะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		
คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	80	20.5
คณะวิทยาศาสตร์	143	36.6
กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ		
คณะทันตแพทยศาสตร์	14	3.6
คณะเภสัชศาสตร์	35	9.0
กลุ่มสังคมศาสตร์		
คณะนิติศาสตร์	53	13.6
คณะศึกษาศาสตร์	66	16.9
รวม	391	100

จากตาราง 11 พบว่า นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมาศึกษาอยู่คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และคณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ 16.9 ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงความถี่และร้อยละนิสิตจำแนกตามชั้นปีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=391)

ชั้นปี	ความถี่ (f)	ร้อยละ (%)
ชั้นปีที่ 1	116	29.7
ชั้นปีที่ 2	99	25.3
ชั้นปีที่ 3	92	23.5
ชั้นปีที่ 4	84	21.5
รวม	391	100

จากตาราง 12 พบว่า นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 คน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 25.3 และ 23.5 ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้	4.00	0.45	มาก
	1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำ หรือความอุปถัมภ์ของใคร	3.78	0.62	มาก
	1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	4.17	0.57	มาก
2. มีความเท่าเทียมกัน	2.1 เคารพหลักความเสมอภาค	4.34	0.60	มาก
	2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	4.40	0.52	มาก
3. ยอมรับความแตกต่าง	3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	4.29	0.58	มาก
	3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	4.21	0.58	มาก
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	4.19	0.55	มาก
	4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	4.11	0.56	มาก
	4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	3.93	0.58	มาก
5. รับผิดชอบต่อสังคม	5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	4.08	0.52	มาก
	5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย	4.18	0.53	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. รับผิดชอบ ต่อสังคม (ต่อ)	5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัย การบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.09	0.56	มาก
	5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม กับฐานะ	3.97	0.58	มาก
	5.5 มีสำนึกสาธารณะ	3.79	0.59	มาก
6. เข้าใจระบอบ ประชาธิปไตยและ มีส่วนร่วม	6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบ การปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมือง และสังคม	3.96	0.52	มาก
	6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย	4.06	0.50	มาก
	6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการเมือง	3.85	0.64	มาก
	6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา	4.01	0.53	มาก
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	7.1 มีระเบียบวินัย	4.03	0.61	มาก
	7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.13	0.53	มาก
	7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.17	0.56	มาก
	7.4 มีวิจรรณญาณตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว	4.20	0.53	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับสภาพการปฏิบัติเฉลี่ยตั้งแต่ 3.78-4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.45-0.64 เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่นิสิตมีระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่นิสิตมีระดับสภาพการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ เคารพหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.60) และตัวชี้วัดที่นิสิตมีระดับสภาพการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.62)

ตาราง 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8
Y1	1.000							
Y2	0.518**	1.000						
Y3	0.513**	0.489**	1.000					
Y4	0.447**	0.299**	0.521**	1.000				
Y5	0.499**	0.261**	0.563**	0.728**	1.000			
Y6	0.504**	0.391**	0.506**	0.540**	0.731**	1.000		
Y7	0.472**	0.338**	0.466**	0.458**	0.627**	0.629**	1.000	
Y8	0.492**	0.364**	0.434**	0.458**	0.580**	0.671**	0.601**	1.000
Y9	0.456**	0.396**	0.471**	0.484**	0.512**	0.536**	0.558**	0.563**
Y10	0.367**	0.354**	0.365**	0.244**	0.291**	0.397**	0.384**	0.444**
Y11	0.519**	0.354**	0.428**	0.429**	0.534**	0.577**	0.572**	0.580**
Y12	0.439**	0.344**	0.516**	0.438**	0.548**	0.543**	0.553**	0.568**
Y13	0.323**	0.266**	0.418**	0.379**	0.440**	0.475**	0.528**	0.564**
Y14	0.337**	0.334**	0.252**	0.270**	0.372**	0.340**	0.342**	0.348**
Y15	0.300**	0.254**	0.309**	0.269**	0.261**	0.308**	0.363**	0.336**
Y16	0.434**	0.348**	0.424**	0.281**	0.376**	0.464**	0.459**	0.480**
Y17	0.387**	0.276**	0.444**	0.388**	0.483**	0.499**	0.475**	0.553**
Y18	0.377**	0.278**	0.352**	0.285**	0.345**	0.351**	0.394**	0.353**
Y19	0.440**	0.274**	0.403**	0.308**	0.461**	0.490**	0.451**	0.506**
Y20	0.399**	0.222**	0.300**	0.310**	0.348**	0.328**	0.363**	0.379**
Y21	0.467**	0.298**	0.510**	0.406**	0.531**	0.468**	0.491**	0.467**
Y22	0.450**	0.404**	0.543**	0.453**	0.561**	0.544**	0.502**	0.510**
Y23	0.423**	0.315**	0.387**	0.424**	0.453**	0.495**	0.421**	0.488**

ตาราง 14 (ต่อ)

	Y9	Y10	Y11	Y12	Y13	Y14	Y15	Y16
Y9	1.000							
Y10	0.611**	1.000						
Y11	0.533**	0.548**	1.000					
Y12	0.530**	0.505**	0.678**	1.000				
Y13	0.550**	0.511**	0.538**	0.575**	1.000			
Y14	0.425**	0.346**	0.436**	0.376**	0.409**	1.000		
Y15	0.521**	0.524**	0.442**	0.385**	0.511**	0.481**	1.000	
Y16	0.620**	0.585**	0.527**	0.491**	0.557**	0.453**	0.659**	1.000
Y17	0.572**	0.540**	0.559**	0.573**	0.620**	0.417**	0.583**	0.715**
Y18	0.553**	0.570**	0.431**	0.398**	0.488**	0.367**	0.631**	0.684**
Y19	0.519**	0.556**	0.522**	0.528**	0.529**	0.383**	0.491**	0.613**
Y20	0.418**	0.365**	0.454**	0.447**	0.454**	0.364**	0.416**	0.482**
Y21	0.492**	0.452**	0.565**	0.547**	0.424**	0.349**	0.422**	0.480**
Y22	0.478**	0.408**	0.551**	0.541**	0.429**	0.371**	0.408**	0.471**
Y23	0.485**	0.417**	0.570**	0.555**	0.433**	0.321**	0.357**	0.455**
	Y17	Y18	Y19	Y20	Y21	Y22	Y23	
Y17	1.000							
Y18	0.633**	1.000						
Y19	0.651**	0.618**	1.000					
Y20	0.452**	0.465**	0.499**	1.000				
Y21	0.517**	0.475**	0.498**	0.470**	1.000			
Y22	0.554**	0.425**	0.476**	0.427**	0.711**	1.000		
Y23	0.535**	0.330**	0.491**	0.450**	0.486**	0.597**	1.000	

จากตาราง 14 พบว่า ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีทั้ง 23 ตัวชี้วัด โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.222-0.731 ตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น กับตัวชี้วัดที่ 6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.731 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพหลักความเสมอภาค กับตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.728 ส่วนตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร กับตัวชี้วัดที่ 20 มีระเบียบวินัย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.222

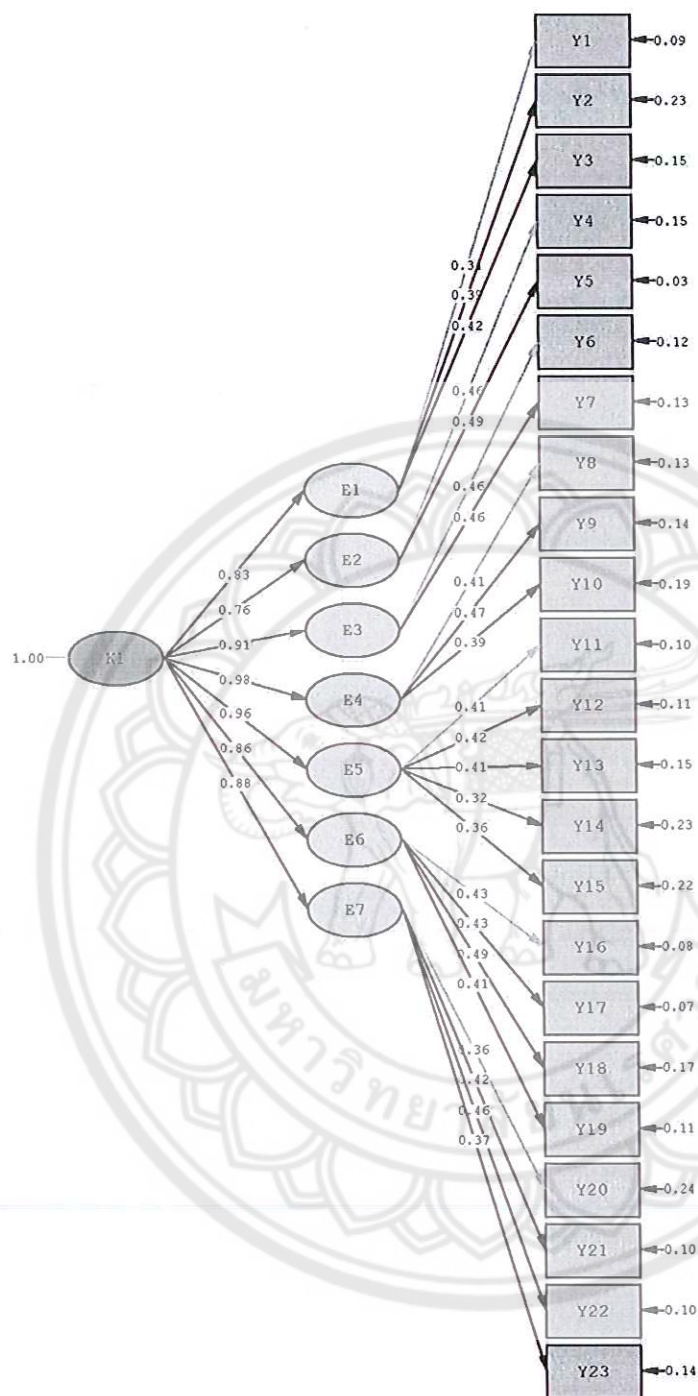
ตาราง 15 แสดงค่าสถิติทดสอบความสัมพันธ์กันของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

สถิติทดสอบ	ค่าสถิติทดสอบ / เกณฑ์	ผล
KMO	0.936	ตัวแปรเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก
Bartlett's Test	มีนัยสำคัญที่ระดับ .000	ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน

จากตาราง 15 พบว่า ค่าสถิติทดสอบ KMO มีค่า 0.936 เหมาะสมที่จะนำข้อมูลชุดนี้มาวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก และค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

2.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง แสดงดังภาพ 3

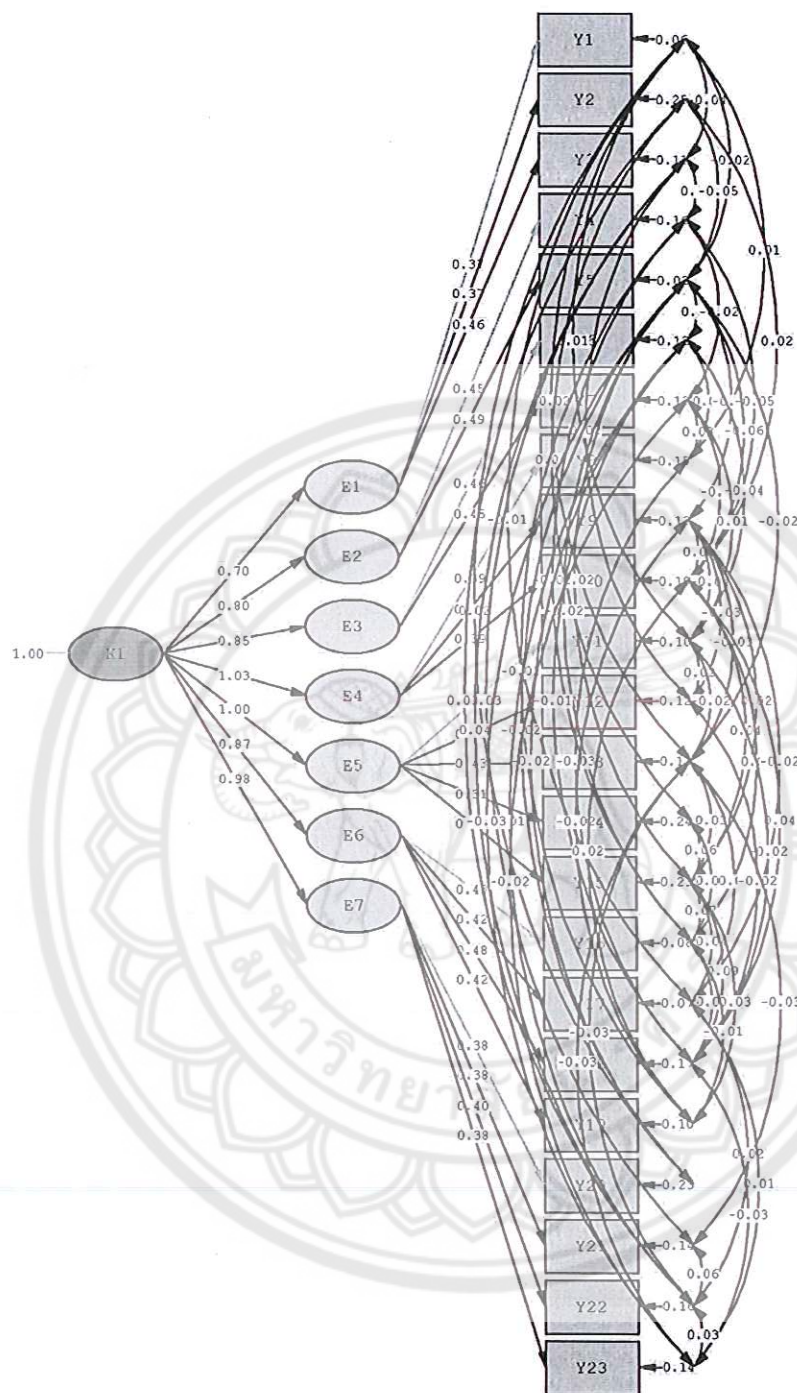
Chi-Square = 1181.20, df = 223, P-value = 0.00000, RMSEA = 0.105

ภาพ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัด
ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยันอันดับที่สอง รอบที่ 1

จากภาพ 3 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 1181.20 ($P = 0.00$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 223 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.79 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.74 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.021 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.105

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยเพิ่มพารามิเตอร์ที่เป็นความแปรปรวนร่วมหรือความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวชี้วัด (TE, PSI) จำนวน 76 พารามิเตอร์ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อโมเดลตามสมมติฐาน เพื่อปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ปรับแก้แล้ว แสดงดังภาพ 4

Chi-Square = 142.01, df = 147, P-value = 0.60076, RMSEA = 0.000

ภาพ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัด
ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ปรับแก้แล้ว

จากภาพ 4 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่ปรับแก้แล้ว โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 147 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจากโมเดลสมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีความตรงเชิงโครงสร้าง

ตาราง 16 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ			R ²
	Factor loading	SE	t	
ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี				
1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้	0.70	0.05	13.01**	0.49
2. มีความเท่าเทียมกัน	0.80	0.06	12.87**	0.64
3. ยอมรับความแตกต่าง	0.85	0.06	15.34**	0.73
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	1.03	0.06	16.61**	1.06
5. รับผิดชอบต่อสังคม	1.00	0.06	17.92**	0.99
6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	0.87	0.05	16.65**	0.76
7. มีคุณธรรม จริยธรรม	0.98	0.07	13.04**	0.95

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70-1.03 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ($\alpha = 1.03$) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ($\alpha = 1.00$) และ องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ($\alpha = 0.98$) และ องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ($\alpha = 0.70$) ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.49, 0.64, 0.73, 1.06, 0.99, 0.76 และ 0.95 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสถิติทดสอบ t และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ			R ²
	Factor loading	SE	t	
มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้				
1. การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้	0.37	-	-	0.69
2. การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร	0.37	0.04	9.97**	0.36
มีความยุติธรรมกับผู้อื่น				
3. การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง	0.46	0.03	13.42**	0.66
มีความเท่าเทียมกัน				
4. เคารพหลักความเสมอภาค	0.45	-	-	0.56
5. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น	0.49	0.03	16.50**	0.91
ยอมรับความแตกต่าง				
6. เคารพความแตกต่างของผู้อื่น	0.46	-	-	0.64
7. เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	0.45	0.03	15.92**	0.60
เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น				
8. เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น	0.39	-	-	0.51

ตาราง 17 (ต่อ)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ			R^2
	Factor loading	SE	t	
9. รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง	0.49	0.03	15.60**	0.65
10. สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ	0.39	0.03	13.11**	0.45
รับผิดชอบต่อสังคม				
11. รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม	0.40	-	-	0.61
12. รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย	0.40	0.02	18.36**	0.58
13. สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0.43	0.03	14.88**	0.58
14. จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ	0.31	0.03	10.75**	0.28
15. มีสำนึกสาธารณะ	0.33	0.03	11.44**	0.32
เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม				
16. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม	0.43	-	-	0.69
17. มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย	0.42	0.02	18.68**	0.71
18. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	0.48	0.03	17.82**	0.58
19. ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา	0.42	0.03	16.83**	0.64
มีคุณธรรม จริยธรรม				
20. มีระเบียบวินัย	0.38	-	-	0.39
21. มีความซื่อสัตย์สุจริต	0.38	0.03	11.93**	0.52
22. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	0.40	0.03	11.74**	0.50
23. มีวิจรรณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว	0.38	0.03	11.75**	0.51

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 23 ตัวชี้วัด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.31-0.49 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.37-0.46 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ($\alpha = 0.46$) รองลงมาคือ ตัวชี้วัดที่ 1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ($\alpha = 0.37$) และตัวชี้วัดที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร ($\alpha = 0.37$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.69, 0.36 และ 0.66 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.45-0.49 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ($\alpha = 0.49$) และตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพหลักความเสมอภาค ($\alpha = 0.45$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.56 และ 0.91 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.45-0.46 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น ($\alpha = 0.46$) และตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 7 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ($\alpha = 0.45$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.64 และ 0.60 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.39-0.49 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 9 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ($\alpha = 0.49$) รองลงมาคือ ตัวชี้วัดที่ 8 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น ($\alpha = 0.39$) และตัวชี้วัดที่ 10 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ ($\alpha = 0.39$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.51, 0.65 และ 0.45 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.31-0.43 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 5 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 13 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\alpha = 0.43$) รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 11 รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม ($\alpha = 0.40$) ตัวชี้วัดที่ 12 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย ($\alpha = 0.40$) และตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 14 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ ($\alpha = 0.31$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 5 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.61, 0.58, 0.58, 0.28 และ 0.32 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.42-0.48 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 18 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ($\alpha = 0.48$) รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 16 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม ($\alpha = 0.43$) และตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 17 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย ($\alpha = 0.42$) และตัวชี้วัดที่ 19 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา ($\alpha = 0.42$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.69, 0.71, 0.58 และ 0.64 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.38-0.40 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวชี้วัด แสดงว่าตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ตัวชี้วัดที่ 22 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ($\alpha = 0.40$) รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 20 มีระเบียบวินัย ($\alpha = 0.38$) ตัวชี้วัดที่ 21 มีความซื่อสัตย์สุจริต ($\alpha = 0.38$) และตัวชี้วัดที่ 23 มีวิจารณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว ($\alpha = 0.38$) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัด มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.39, 0.52, 0.50 และ 0.51 ตามลำดับ

โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ปรับแก้แล้ว โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 147

ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิติระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจากโมเดลสมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิติระดับปริญญาตรีมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิติระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิติระดับปริญญาตรีมีความตรงเชิงโครงสร้าง

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง มีรายละเอียด ดังนี้

การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้การสังเคราะห์แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง เพื่อร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากนั้นนำร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ได้ไปสร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัด จำนวน 1 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ช่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 8 คน ทำการพิจารณาประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ แล้วคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมในการชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความสอดคล้องกัน

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้ มาสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 73 ข้อ ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 400 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 391 คน คิดเป็นร้อยละ 97.75 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นทำการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรมลิสเรล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้การสังเคราะห์แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่เหมาะสมในการชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง
- องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน
- องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง
- องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
- องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม
- องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม
- องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

1.2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มี 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1. การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้
- 2. การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
- 3. การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

- 1. เคารพหลักความเสมอภาค
- 2. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
2. เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
2. รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
3. สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
2. รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
3. สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์
4. จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
5. มีสำนึกสาธารณะ

สิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบท

ทางการเมืองและสังคม

2. มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
3. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
4. ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา

องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. มีวิจรรณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว

2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองสรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่สร้างขึ้นทั้ง 7 องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.70-1.03 และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีที่สร้างขึ้นทั้ง 23 ตัวชี้วัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.31-0.49 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ เท่ากับ 142.01 ($P = 0.60076$) ที่องศาอิสระ เท่ากับ 147 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0084 และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000 โมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีภายหลังการปรับไม่ต่างจากโมเดลสมมติฐาน และโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีความตรงเชิงโครงสร้าง

อภิปรายผล

1. จากผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
 - 1.1 จากการสังเคราะห์แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 คน ทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้งหมด 7 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจากการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีนั้นคงเดิม แต่มีการปรับแก้ชื่อองค์ประกอบในบางองค์ประกอบ ให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และมียุบรวมตัวชี้วัด จาก 24 ตัวชี้วัด เป็น 23 ตัวชี้วัด

ซึ่งจากผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีนั้น องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง มีความสอดคล้องกับแนวคิดของปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; Ralph, 1991; Cogan and Derricott, 1998; Crick, 1998; Doggett

and Herczog, 2003; UNDP, 2004; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2519; ชะลอ วนะภูติ, 2520; พรพรรณ วีระปรียากร, 2543; ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2549; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; อนงค์ รอดแสน, 2557) โดย ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; อนงค์ รอดแสน, 2557) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ สามารถพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีอิสรภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; อนงค์ รอดแสน, 2557) ยังได้กล่าวอีกว่า พลเมืองต้องเห็นความเท่าเทียมกันของคน เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; อนงค์ รอดแสน, 2557; Cogan and Derricott, 1998; Doggett and Herczog, 2003; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2519; ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพความแตกต่าง ยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง มีความสนใจทางวัฒนธรรม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลานได้ องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; Ralph, 1991; Cogan and Derricott, 1998; ชะลอ วนะภูติ, 2520) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง และให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเอง และผู้อื่น และสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; Cogan and Derricott, 1998; Crick, 1998; Doggett and Herczog, 2003; UNDP, 2004; กลุ่มพลเมืองศึกษา, 2548; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548; สุมณ อมรวิวัฒน์, 2519; ชะลอ วนะภูติ, 2520; พรพรรณ วีระปรียากร, 2543; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2549; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุ

ตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่กลัวความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เชื่อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้ องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555; Ralph, 1991; Cogan and Derricott, 1998; Crick, 1998; Doggett and Herczog, 2003; UNDP, 2004; สุนน อมรวิวัฒน์, 2519; ชะลอ วนะภูติ, 2520; พรพรรณ วีระปรียากร, 2543; กลุ่มพลเมืองศึกษา, 2548; ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2549; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; อนงค์ รอดแสน, 2557) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครอง เข้าใจกลไกของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีเจตคติที่ดีทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และเคารพกติกา เคารพ และยอมรับผลการกระทำจากการละเมิดกฎหมาย ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ จรรยาบรรณ ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม และองค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ พรพรรณ วีระปรียากร (2543; Ralph, 1991; Crick, 1998; Doggett and Herczog, 2003; สุนน อมรวิวัฒน์, 2519; ชะลอ วนะภูติ, 2520; อนงค์ รอดแสน, 2557) ได้กล่าวว่า พลเมืองต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต เชื่อเพื่อเชื่อแผ่ มีความเสียสละ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว ดังนั้น องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จึงประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบที่ 5

รับผิดชอบต่อสังคม องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.70-1.03 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบมีความตรงเชิงโครงสร้าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ($a = 1.03$) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม ($a = 1.00$) องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม ($a = 0.98$) องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ($a = 0.87$) องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง ($a = 0.85$) องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน ($a = 0.80$) และองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง ($a = 0.70$)

1.2.1 องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ($a = 1.03$) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.39-0.49 คือ เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมนุษย์เราย่อมมีความรู้และเข้าใจในสิทธิของตนว่าสามารถทำสิ่งไหนได้หรือไม่สามารถทำสิ่งไหนได้ ต้องการความถูกต้องหรือความชอบธรรมเป็นพื้นฐาน และเป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ หรือคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่นเดียวกับ Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความเคารพนับถือต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น มีบุคลิกภาพที่แสดงออกซึ่งการปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเองและผู้อื่น อีกทั้ง John J. Cogan and Ray Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองสามารถที่จะรับรู้และปกป้องสิทธิมนุษยชาติ รวมถึง ชะลอ วะภูติ (2520; ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตน นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

1.2.2 องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมา ($a = 1.00$) ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.31-0.43 คือ รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย

สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ มีสำนึกสาธารณะ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากมาย ล้วนมาจากการบริโภคทรัพยากรของมนุษย์ การดำรงชีวิตของมนุษย์ และมีการผลิตเครื่องอุปโภคมากขึ้น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้มากขึ้น ก่อให้เกิดสารพิษ สิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ทำให้ไม่สามารถรักษาสมดุลไว้ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และโลกในที่สุด มนุษย์จึงควรทำความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องตระหนักว่า ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับ John J. Cogan and Ray Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและทำตามบทบาทหน้าที่ของสังคม เต็มใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เต็มใจและสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมือง อีกทั้ง Bernard Crick (1998; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม แสดงออกต่อสาธารณะ มีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกันมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน รวมถึง สุมน อมรวิวัฒน์ (2519; ศรีธัญย์ เลิศรักษ์มงคล, 2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เป็นผู้จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะกับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ ปรับตนเองให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2549) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความมุ่งมั่นอย่างสูงที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่กลัวความยากลำบาก ทุ่มีเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า เพื่อผู้อื่น เพื่อความดีงาม หรือเพื่อความเป็นธรรมที่ชีวิตหนึ่งพึงได้รับจากรัฐ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมที่ห้อมล้อมตนเองอยู่ ดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และกับปัจจัยที่อยู่ล้อมรอบทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและสิ่งแวดล้อม

1.2.3 องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (a = 0.98) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.38-0.40 คือ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวิจรรย์ญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มนุษย์พึงมี มีความเห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ ให้ความสนใจในความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยอมเสียสละ เช่นเดียวกับ สุนน อมรวิวัฒน์ (2519; ศรัณย์ เลิศรักษมงคล, 2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีศีลธรรม รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจรรณญาณตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่วและมีเหตุผล รวมถึง Ralph (1991 อ้างอิงใน อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความซื่อสัตย์ ตั้งใจทำความดี ใจกว้าง

1.2.4 องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ($a = 0.87$) ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.42-0.48 คือ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน มีความต้องการส่วนใหญ่ตรงกันและต้องการเสนอความเห็นเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และต้องการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องเข้าใจระบอบประชาธิปไตย เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย การปกครองโดยกฎหมาย เคารพกติกา มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในการเมือง การปกครอง เช่นเดียวกับ John J. Cogan and Ray Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความสามารถในการมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหของสังคมโลก เต็มใจที่จะแก้ปัญหความขัดแย้งด้วยสันติวิธี อีกทั้ง UNDP (2004; อนงค์ รอดแสน, 2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องทำความเข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง รู้สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิทธิมนุษยชน เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของพลเมือง เข้าร่วมในสังคมพลเมือง ใช้ความรู้เพื่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการของความเป็นพลเมือง รวมถึง ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประชาชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง จรรยาบรรณถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม นอกจากนี้

อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องรับรู้ เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น ตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชน มีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคม คือ มีความสำนึกและปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมสาธารณะ และมีจิตอาสา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพกติกา และเคารพกฎหมาย คือยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

1.2.5 องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ($a = 0.85$) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.45-0.46 คือ เคารพความแตกต่างของผู้อื่น เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่ โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ เคารพความแตกต่างของผู้อื่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมนุษย์ทุกคนล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งที่สามารถมองเห็นได้ และที่มองไม่เห็น ปัจจุบันมีประชากรที่หลากหลายอาศัยอยู่ร่วมกัน มีเชื้อชาติ ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และอาชีพที่ต่างกัน การปรับตัวเข้าหากันไม่ได้เกิดขึ้นได้ทันที จึงเป็นเรื่องสำคัญที่คนในสังคมจะต้องเคารพความแตกต่างระหว่างกัน รวมถึง อายุ เพศ ความสามารถทางกาย รสนิยมทางเพศ ย่อมต้องมีการเรียนรู้ที่จะยอมรับและเคารพความแตกต่าง ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้ความเคารพความแตกต่างนี้จะนำไปสู่สันติภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า ประชาชนมีเสรีภาพ มีความหลากหลาย ประชาชนจึงแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมืองการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้นเพื่อไม่ให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม ประชาชนต้องยอมรับ และ เคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกันและจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเองถึงแม้จะไม่เห็นด้วยแต่จะต้องยอมรับว่าคนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้และต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าทำไมเขาถึงเชื่อหรือเห็นแตกต่างไปจากเรา เช่นเดียวกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง อีกทั้ง John J. Cogan and Ray Derricott (1998) กล่าวว่า พลเมืองต้องมีความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมถึง อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพความแตกต่าง เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมไทยที่อยู่ล้อมรอบตนเอง

1.2.6 องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ($a = 0.80$) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.45-0.49 คือ เคารพหลัก

ความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาล้วนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งนั้น แต่ปัจจุบันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกมองข้ามไป เช่นให้คุณค่าของความเป็นคนที่สถานภาพทางสังคม ซึ่งสถานภาพทางสังคมไม่ใช่ตัวชี้วัดว่ามนุษย์การปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมจึงต้องเคารพความเป็นมนุษย์ ห้ามทำร้ายร่างกาย ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย หรือทำการใดๆ ที่เป็นการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ ควรให้คุณค่าตามธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะพิการ เป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย เพศที่สาม คนปัญญาอ่อน หรือคนยากจน ซึ่งคนทุกคนที่เกิดมาถือว่ามีความเท่าเทียมกัน ต้องปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอหน้ากัน ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะแตกต่าง สูงต่ำ ร่ำรวยหรือยากจน จะจบดอกเตอร์หรือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพอะไร เป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกัน จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค ต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือเห็นคนเป็นแนวระนาบ เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน เช่นเดียวกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า พลเมืองต้องเคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง รวมถึง อนงค์ รอดแสน (2557) พลเมืองต้องเคารพความเสมอภาค

1.2.7 องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด ($a = 0.70$) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.37-0.46 คือ การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร และการเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง โดยตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง เป็นตัวชี้วัดที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง สามารถคิดและตัดสินใจลงมือทำในสิ่งที่ตนต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ประชาชนในประเทศมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ จึงเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง มีอิสระ พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ระบบอุปถัมภ์ เช่นเดียวกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) กล่าวว่า พลเมืองต้องพึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ รวมถึง อนงค์ รอดแสน (2557) กล่าวว่า พลเมืองต้องสามารถพึ่งตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยสามารถนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะเรื่องของความเท่าเทียมกันและความมีอิสรภาพและพึ่งตนเอง เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรองสุดท้ายและต่ำที่สุด ตามลำดับ

1.2 หน่วยงานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมินนิสิตเพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปวางแผนพัฒนาความเป็นพลเมืองของนิสิต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างเกณฑ์ในการแปลความหมายในแต่ละองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองที่พัฒนาขึ้น

2.2 ควรมีการทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

2.3 ควรมีการทำวิจัยเรื่องความเป็นพลเมือง โดยเพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ เป็นองค์ประกอบหลักของความเป็นพลเมืองเพิ่มเติม

2.4 การทำวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง องค์ประกอบและตัวชี้วัดบางตัวอาจขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่และลักษณะของประชากรในพื้นที่ด้วย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จารุพันธ์ ขวัญแน่น. (2552). การพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2557). พลเมืองไทย: การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2549). กำเนิดและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ธเนศวร เจริญเมือง. (2548). แนวคิดว่าด้วยความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: คลังวิชา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินการบริหารและจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- นิรัชรา ก่อกุลดิลก. (2547). การพัฒนาตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานตามแนวคิดการประเมินผลแบบลิขิตสมดุลของงานการพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลราชวิถี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (civic education). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- พรพรรณ วีระปรียากร. (2543). การสร้างคุณธรรมของความเป็นพลเมืองในชุมชนไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รัตน์ บัณฑิต. (2550). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฤาษดา เทพายากุล. (2554). การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง (citizenship education).
วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย, 3(9). สืบค้น 19 ธันวาคม 2558, จาก www2.ect.go.th/upload/m_download/file_ebb1189c0ec086da4a732041eaecffc0.pdf.
- ศรัณย์ เลิศรักษ์มงคล. (2555). *การสร้างตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่สอดคล้องกับหลักสูตร
ทางพระพุทธศาสนา (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูวี่. (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น
พลเมืองดี. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2557). *สถิติวิเคราะห์
สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL
(พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. (2543). *พุทธธรรมที่เป็นรากฐานสังคมไทยก่อนสมัยสุโขทัยถึงก่อน
เปลี่ยนแปลงการปกครอง (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2519). *การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถม*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย
an accelerated project for building good character of Thai children and youth.*
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น
พลเมือง (พ.ศ. 2553-2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์ รอดแสน. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนความเป็นพลเมือง สำหรับครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). *การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2554). *การเมืองภาคพลเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- Aihwa, O. (2006). *Mutations in citizenship*. Retrieved August 10, 2016, from <http://tcs.sagepub.com/content/23/2-3/499.abstract>
- Dalton, R.J. (2008). Citizenship norms and expansion of political participation. *Political Studies*, 56, 76-98.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.) New York: McGraw-Hall.
- Jennifer, A.S. (2006). *Developing citizenship through community service: Examining the relationship between community service involvement and self-perceived citizenship among undergraduates*. Retrieved August 10, 2016, from <http://drum.lib.umd.edu/handle/1903/3702>
- John, J.C., & Ray, D. (1998). *Citizenship for the twenty-first century: An international perspective on education*. London: Kogan page.
- Josef, H., & Veldhuis, R. (2006). *Indicators on active citizenship for democracy-the social, culture and economic domain*. Retrieved December 20, 2015, from http://www.pedocs.de/volltexte/2009/1879/pdf/CoE_Abs_Veldhuis_2006_D_A.pdf
- Johnstone, J.N. (1981). *Indicators of education systems*. London, Kogan Page.
- Keri, D., & Michelle, H. (2003). *The right stuff: Civic education resources teacher can use today*. Retrieved December 20, 2015, from http://cms-ca.org/civic_education_resources.pdf
- Marshall, T.H. (2002). Citizenship and social class. In B.S. Turner and P. Hamilton (Eds.), *Citizenship: Critical concept volum II* (pp.5-44). New York: Routledge.

Ralph, G. (1991). *Self-direction in adult learning*. London, New York: Routledge.

United Nations Development Programme Bureau for Development Policy Democratic

Governance Group (UNDP). (2004). *Civic education practical guidance note*.

Retrieved February 3, 2011, from <http://www.undp.org/governance/guidelines-tookkits.html>.

Van, S.B. (1994). *The condition of citizenship*. London: Sage.

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตร
อาจารย์ประจำภาควิชากฎหมายมหาชน
อาจารย์ประจำภาควิชานิติศึกษาทางสังคม ประวัติศาสตร์และปรัชญา
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ดร.อธิปัติ คลี่สุนทร
บัณฑิตวิทยาลัยการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพันธ์ ลิทธิโชคชัยวุฒิ
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
อาจารย์ประจำภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและการจัดบัณฑิตศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วราภรณ์ ชื้อประดิษฐ์กุล
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
7. รองศาสตราจารย์ สุทธิชัย ยังสุข
อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
8. ดร.ศุภลสิทธิ์ ติณะ
รองหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามลักษณะความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี

1. ดร.อริบัตย์ คลีสุนทร

บัณฑิตวิทยาลัยการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกীরติพงศ์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและการจัดบัณฑิตศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพันธ์ สีทธิโชคชัยวุฒิ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต

อาจารย์ประจำภาควิชาทันตกรรมป้องกัน

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. รองศาสตราจารย์ สุทธิชัย ยังสุข

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5. ดร.ศุภสิทธิ์ ตีระนา

รองหัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
2. แบบสอบถามลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

นางสาววรชกร คำพงษ์ (ผู้วิจัย)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

โทรศัพท์ 089-5648861

e-mail: watsakon@gmail.com

ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....

1. เพศ 1) ชาย ☐ 2) หญิง ☐

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด หรือเทียบเท่า

1)ปริญญาตรี สาขาวิชา.....

2)ปริญญาโท สาขาวิชา.....

3)ปริญญาเอก สาขาวิชา.....

3. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....

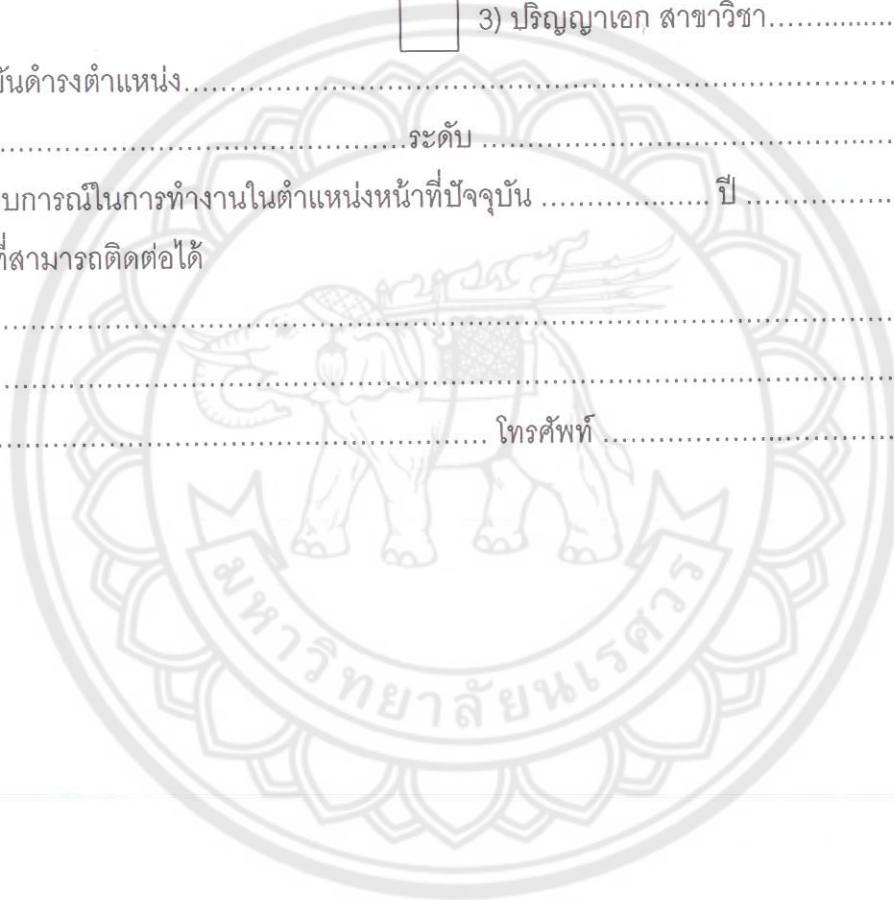
ระดับ

4. ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ปี เดือน

5. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

.....
.....

e-mail..... โทรศัพท์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี (พิจารณารายละเอียดตามเอกสารประกอบการพิจารณา องค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี)

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณานิยามศัพท์และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้เอกสารประกอบการพิจารณาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นข้อมูลใช้ประกอบการพิจารณา และใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบ รวมถึงชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไของค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ลงในช่องข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ช่องความเหมาะสมขององค์ประกอบ อันได้แก่คะแนนให้มีความหมาย ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อยที่สุด

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง					
องค์ประกอบที่ 2 ความเท่าเทียมกัน					
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง					
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น					
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม					
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วม					
องค์ประกอบที่ 7 คุณธรรม จริยธรรม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี (พิจารณารายละเอียดตามเอกสารประกอบการพิจารณาองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี)

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณานิยามศัพท์และประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้เอกสารประกอบการพิจารณาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีเพื่อเป็นข้อมูลให้ประกอบการพิจารณา และใส่เครื่องหมาย✓ ลงในช่องความเหมาะสมของตัวชี้วัด รวมถึงชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไข ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ลงในช่องข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ช่องความเหมาะสมของตัวชี้วัด อันได้แก่คะแนนให้มีความหมาย ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นว่า ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในการวัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในระดับน้อยที่สุด

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง					
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้					
1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร					
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน					
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค					
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง					
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น					
3.2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น					
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น					
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง					
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม					
5.1 รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม					
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย					
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ					
5.5 มีสำนึกสาธารณะ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม					
6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมือง และสังคม					
6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย					
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง					
6.4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา					
6.5 เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม					
7.1 มีระเบียบวินัย					
7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต					
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
7.4 มีวิจารณญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารประกอบการพิจารณาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง ขอให้ท่านใช้ข้อมูลจากเอกสารนี้เพื่อประกอบการพิจารณาในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

นิยามศัพท์

ความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณสมบัติของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีลักษณะของความเป็นพลเมือง 7 ประการ ดังนี้

1. มีอิสระภาพและพึ่งตนเอง หมายถึง สามารถพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง มีอิสระภาพ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
2. มีความเท่าเทียมกัน หมายถึง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบไม่ใช่แนวโค้ง
3. ยอมรับความแตกต่าง หมายถึง เคารพและยอมรับความแตกต่าง และเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง มีความสนใจทางวัฒนธรรม สามารถเข้าใจ ยอมรับ และชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดคุณค่าและความภูมิใจไปสู่ลูกหลานได้
4. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น หมายถึง เคารพสิทธิตนเอง และเคารพสิทธิผู้อื่น 'ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ปกป้องทรัพย์สินของตนเอง ต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง และให้การยอมรับสิทธิที่เป็นของตนเอง และผู้อื่น และสามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ
5. รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง มีความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ มีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงค่านิยมร่วมกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน มุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่กลัวความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีสำนึกสาธารณะ สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในสังคม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและสิ่งแวดล้อม เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะสมควรกับรายได้

6. ระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น เรียนรู้รูปแบบการเมืองการปกครอง เข้าใจกลไกของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เข้าใจบริบททางการเมืองและสังคมของตนเอง มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของชุมชน สามารถมองปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีเจตคติที่ดีทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และเคารพกติกา เคารพกฎหมาย และยอมรับผลการกระทำจากการละเมิดกฎหมาย ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม

7. คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ รักสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณญาณตัดสินใจสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว

กรอบแนวคิดการวิจัยและและโมเดลตามสมมติฐาน

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง ทำให้ได้ร่างองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 7 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง

1. การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้
2. การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
3. การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน

1. เคารพหลักความเสมอภาค
2. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง

1. เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
2. เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

1. เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
2. รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
3. สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ

องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม

1. รับผิดชอบสังคมและส่วนรวม
2. รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย
3. สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
5. มีสำนึกสาธารณะ

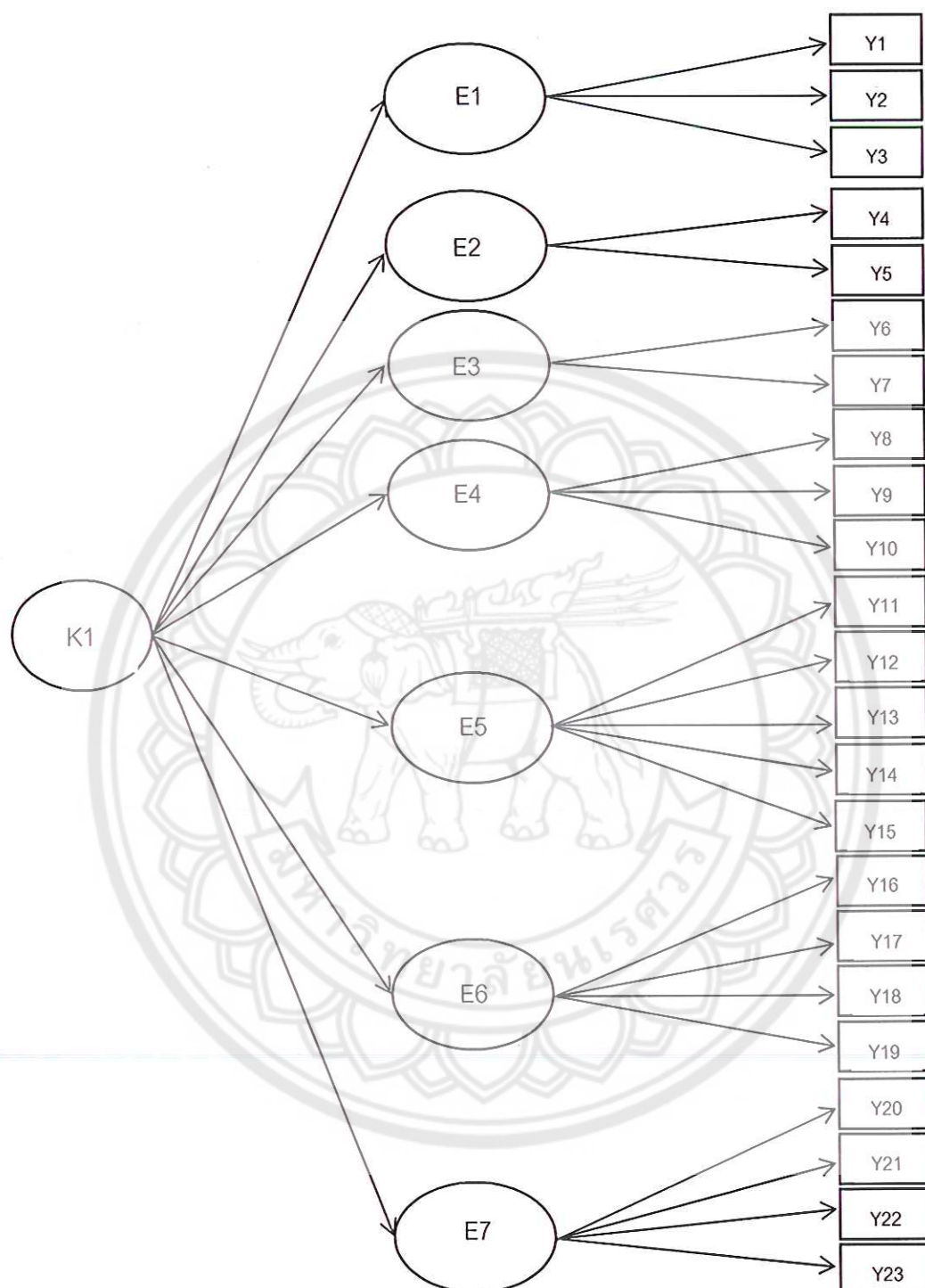
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม

1. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม

2. มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
3. มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
4. ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา
5. เข้าใจบทบาทสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง

องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. มีวิจารณญาณตัดสินใจดีสิ่งใดชั่ว

โมเดลตามสมมติฐานองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมือง
ของนิสิตระดับปริญญาตรี

จากภาพโมเดลตามสมมติฐานองค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี จากการสังเคราะห์แนวคิด มีรายละเอียด ดังนี้

- K1 หมายถึง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี
- E1 หมายถึง องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง
- E2 หมายถึง องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน
- E3 หมายถึง องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง
- E4 หมายถึง องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
- E5 หมายถึง องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม
- E6 หมายถึง องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม
- E7 หมายถึง องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม
- Y1 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้
- Y2 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร
- Y3 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง
- Y4 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพหลักความเสมอภาค
- Y5 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 5 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
- Y6 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 6 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น
- Y7 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 7 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- Y8 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 8 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น
- Y9 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 9 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง
- Y10 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 10 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ
- Y11 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 11 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
- Y12 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 12 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของ

กฎหมาย

- Y13 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 13 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- Y14 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 14 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ
- Y15 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 15 มีสำนึกสาธารณะ
- Y16 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 16 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองกลไกของรัฐ บริบททางการเมืองและสังคม

- Y17 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 17 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย
 Y18 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 18 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
 Y19 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 19 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และ

กฎกติกา

- Y20 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 20 มีระเบียบวินัย
 Y21 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 21 มีความซื่อสัตย์สุจริต
 Y22 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 22 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 Y23 หมายถึง ตัวชี้วัดที่ 23 มีวิจรรย์ญาณตัดสินว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว

แบบสอบถามลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

คำชี้แจง

การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษาวิจัย เรื่อง "การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี" ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะถือเป็นความลับ และผู้วิจัยจะนำเสนอผลในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาววรรณกร คำพงษ์ (ผู้วิจัย)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

โทรศัพท์ 089-5648861

e-mail: watsakon@gmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐

เพศ 1) ชาย ☐

2) หญิง ☐

คณะ ☐

1) คณะเกษตรศาสตร์

☐ 2) คณะวิทยาศาสตร์

☐

3) คณะทันตแพทยศาสตร์

☐ 4) คณะเภสัชศาสตร์

☐

5) คณะนิติศาสตร์

☐ 6) คณะศึกษาศาสตร์

☐

อื่นๆ ระบุ

ชั้นปี

☐

1) ชั้นปีที่ 1

☐

2) ชั้นปีที่ 2

☐

3) ชั้นปีที่ 3

☐

4) ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ

คำชี้แจง

พิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติของใดช่องหนึ่งที่ท่านคิดว่าตรงกับตนเองมากที่สุด โดยรายละเอียดความหมายในการตอบแต่ละข้อมีดังนี้

5 หมายถึง มีลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมาก

3 หมายถึง มีลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อย

1 หมายถึง มีลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความคำถาม	ลักษณะความเป็นพลเมือง				
		5	4	3	2	1
1	นิสิตพึ่งพาตนเองมากกว่าที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น					
2	นิสิตมีความเชื่อมั่นในตนเอง					
3	เมื่อมีปัญหา นิสิตพยายามแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง					
4	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามเป้าหมาย และระยะเวลาที่กำหนด					
5	นิสิตยอมรับผลที่ตนเองทำทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น					
6	นิสิตสามารถตัดสินใจได้เอง โดยไม่คล้อยตามคนหมู่มาก					
7	นิสิตไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน					
8	นิสิตกล้าคิด และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง					
9	นิสิตสามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการได้โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
10	นิสิตเห็นว่าคนที่มีฐานะรวยหรือจนมีสิทธิเท่าเทียมกัน					
11	นิสิตเห็นว่าคนที่มีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำ มีสิทธิเท่าเทียมกัน					
12	นิสิตเห็นว่าผู้ให้และผู้รับ มีสิทธิเท่าเทียมกัน					
13	นิสิตไม่เหยียดหยามผู้ที่ด้อยกว่า หรือประเทศที่ด้อยกว่า					
14	นิสิตให้เกียรติผู้อื่น และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์					
15	นิสิตเห็นว่าประชาชนทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา					
16	นิสิตไม่กระทำการใช้อวดหรือทับถมผู้อื่น					
17	นิสิตเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น					
18	นิสิตยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น					
19	นิสิตยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและการมีเหตุผลของผู้อื่น					
20	นิสิตเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม เช่น รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่					
21	นิสิตมีสำนึกในความเป็นไทย เห็นคุณค่า และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น ใช้ภาษาพูดที่สุภาพ ภาษาเขียนที่ถูกต้อง					
22	นิสิตเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง					
23	นิสิตสนใจและชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง					
24	นิสิตยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ขัดแย้งกับตนได้					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ลักษณะความเป็นพลเมือง				
		5	4	3	2	1
25	นิสิตยอมรับและปฏิบัติตามมติของส่วนใหญ่ แม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม					
26	นิสิตไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					
27	นิสิตสามารถต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง					
28	นิสิตสามารถรักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง โดยไม่ให้ใครมาละเมิดสิทธิได้					
29	นิสิตมีความรู้และเข้าใจในสิทธิของตน					
30	นิสิตสามารถปกป้องคนที่อ่อนแอกว่าได้					
31	นิสิตสามารถปกป้องผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน					
32	นิสิตสามารถปกป้องตนเองไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิได้					
33	นิสิตดูแลรักษาทรัพย์สินสิ่งของต่างๆ ของตนเองและผู้อื่น					
34	นิสิตเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม					
35	นิสิตสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
36	นิสิตมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสังคม					
37	นิสิตทำงานหรือทำกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม					
38	นิสิตใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย					
39	นิสิตสามารถดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยกออกจากบริบททางสังคมรอบด้าน					
40	นิสิตเต็มใจที่จะปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต และความเคยชินในการดำรงชีวิตประจำวัน					
41	นิสิตรู้จักใช้จ่ายให้พอเหมาะสมควรกับรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น					
42	ไม่วัตถุนิยมจนเกินพอดี ไม่หลงตามแฟชั่น ใหม่ ๆ โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็น					
43	นิสิตพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ร่วมกิจกรรมปลูกป่า					
44	นิสิตคัดแยกขยะ ทิ้งขยะในบริเวณที่จัดไว้ให้ และมีการนำกลับไปใช้ใหม่					

ข้อ	ข้อความคำถาม	ลักษณะความเป็นพลเมือง				
		5	4	3	2	1
45	นิสิตบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เช่น เป็นอาสาสมัคร บริจาคเงิน/สิ่งของแก่ผู้อื่น บริจาคโลหิต ทำความสะอาดชุมชน					
46	นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย					
47	นิสิตเข้าใจบทบาทตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตาม					
48	นิสิตใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม เช่น ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง					
49	นิสิตสามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครลงเลือกตั้งอย่างมีเหตุผล					
50	นิสิตสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม					
51	นิสิตยอมรับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ คำวิพากษ์วิจารณ์ได้ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข					
52	นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการปัญหา สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม					
53	นิสิตแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา					
54	นิสิตเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
55	นิสิตสนับสนุนนโยบายที่ช่วยลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมกันในสังคมด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ					
56	นิสิตมีความเต็มใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติเพื่อแก้ปัญหาส่วนรวม					
57	นิสิตมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสังคม					
58	นิสิตมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นผ่านการออกเสียงเลือกตั้ง					
59	นิสิตร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย หรือชุมชน					
60	นิสิตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ที่บุคคลส่วนใหญ่ปฏิบัติ					
61	นิสิตสามารถใช้กติกาและกฎเกณฑ์ทางสังคมในการแก้ปัญหา					
62	นิสิตยอมรับผลที่เกิดจากการละเมิดกฎหมายได้					

ข้อ	ข้อความ	ลักษณะความเป็นพลเมือง				
		5	4	3	2	1
63	นิสิตปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยด้วยความเต็มใจ เช่น สวมหมวกกันน็อค แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ					
64	นิสิตมีความตรงต่อเวลา					
65	นิสิตมีการอ้างอิงเมื่อนำผลงานผู้อื่นมาใช้					
66	นิสิตไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยไม่ได้แจ้ง หรือ ได้รับอนุญาต					
67	นิสิตรายงานการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง					
68	นิสิตพูดและปฏิบัติตรงกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
69	นิสิตไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น					
70	นิสิตช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน					
71	นิสิตให้ความช่วยเหลือผู้ที่กำลังประสบปัญหา					
72	นิสิตสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ หรือสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง					
73	นิสิตใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยยึดหลักความถูกต้องและ ศีลธรรม					

ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความเหมาะสม
ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ
และตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
องค์ประกอบที่ 1 มีอิสรภาพและพึ่งตนเอง								
1.1 การพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเองได้								
1	นิสิตพึ่งพาตนเองมากกว่าที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	นิสิตมีความเชื่อมั่นในตนเอง	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
3	เมื่อมีปัญหานิสิตพยายามแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามเป้าหมาย และระยะเวลาที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	นิสิตยอมรับผลที่ตนเองทำทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
1.2 การมีอิสรภาพ ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร								
6	นิสิตสามารถตัดสินใจได้เอง โดยไม่คล้อยตามคนหมู่มาก	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
7	นิสิตไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
1.3 การเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง								
8	นิสิตกล้าคิด และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9	นิสิตสามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการได้ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
องค์ประกอบที่ 2 มีความเท่าเทียมกัน								
2.1 เคารพหลักความเสมอภาค								
10	นิสิตเห็นว่าคนที่มีฐานะรวยหรือจนมีสิทธิเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11	นิสิตเห็นว่าคนที่มีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำมีสิทธิเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12	นิสิตเห็นว่าผู้ให้และผู้รับ มีสิทธิเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13	นิสิตไม่เหยียดหยามผู้ที่ด้อยกว่า หรือประเทศที่ด้อยกว่า	0	0	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
2.2 เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น								
14	นิสิตให้เกียรติผู้อื่น และเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15	นิสิตเห็นว่าประชาชนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
16	นิสิตไม่กระทำการใช้อวดหรือทักทายผู้อื่น	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
17	นิสิตเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
องค์ประกอบที่ 3 ยอมรับความแตกต่าง								
3.1 เคารพความแตกต่างของผู้อื่น								
18	นิสิตยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นกับตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19	นิสิตยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและการมีเหตุผลของผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20	นิสิตเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม เช่น รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
3. 2 เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง								
21	นิสิตมีสำนึกในความเป็นไทย เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น ใช้ภาษาพูดที่สุภาพ ภาษาเขียนที่ถูกต้อง	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
22	นิสิตเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
23	นิสิตสนใจและชื่นชมในวัฒนธรรมที่แตกต่าง	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
องค์ประกอบที่ 4 เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น								
4.1 เข้าใจบทบาทและเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น								
24	นิสิตยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ขัดแย้งกับตนได้	-1	1	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
25	นิสิตยอมรับและปฏิบัติตามมติของส่วนใหญ่ แม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
26	นิสิตไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
4.2 รักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง								
27	นิสิตสามารถต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้องทุกวิถีทาง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
28	นิสิตสามารถรักษาสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง โดยไม่ให้ใครมาละเมิดสิทธิได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29	นิสิตมีความรู้และเข้าใจในสิทธิของตน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.3 สามารถปกป้องสิทธิมนุษยชาติ								
30	นิสิตสามารถปกป้องคนที่อ่อนแอกว่าได้	0	0	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
31	นิสิตสามารถปกป้องผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน	0	0	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
32	นิสิตสามารถปกป้องตนเองไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
องค์ประกอบที่ 5 รับผิดชอบต่อสังคม								
5.1 รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม								
33	นิสิตดูแลรักษาทรัพย์สินสิ่งของต่างๆ ของตนเองและผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
34	นิสิตเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35	นิสิตสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.2 รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย								
36	นิสิตมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสังคม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
37	นิสิตทำงานหรือทำกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิด ปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
38	นิสิตใช้สิทธิภายในขอบเขตของกฎหมาย	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคให้เอื้อต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม								
39	นิสิตสามารถดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่แยก ออกจากบริบททางสังคมรอบด้าน	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง
40	นิสิตเต็มใจที่จะปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต และความเคยชินในการดำรงชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.4 จัดระบบชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ								
41	นิสิตรู้จักใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ ใช้ชีวิต อย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
42	ไม่วัตถุนิยมจนเกินพอดี ไม่หลงตามแฟชั่น ใหม่ๆ โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็น	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.5 มีสำนึกสาธารณะ								
43	นิสิตพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เช่น ร่วมกิจกรรมปลูกป่า	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
44	นิสิตคัดแยกขยะทิ้งขยะในบริเวณที่จัดไว้ให้ และมีการนำกลับไปใช้ใหม่	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
45	นิสิตบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เช่น เป็น อาสาสมัคร บริจาคเงินสิ่งของแก่ผู้อื่น บริจาค โลหิต ทำความสะอาดชุมชน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
องค์ประกอบที่ 6 เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม								
6.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครอง กลไกของรัฐ บริบททางการเมือง และสังคม								
46	นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
47	นิสิตเข้าใจบทบาทตนเองในฐานะผู้นำและ ผู้ตาม	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
48	นิสิตใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม เช่น ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
49	นิตินสามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรค ผู้สมัครลงเลือกตั้งอย่างมีเหตุผล	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
50	นิตินสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.2 มีความเข้าใจในวิถีแบบประชาธิปไตย								
51	นิตินยอมรับคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ คำ วิพากษ์วิจารณ์ได้ และพร้อมที่จะปรับปรุง แก้ไข	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
52	นิตินมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการปัญหา สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
53	นิตินแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหา	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
54	นิตินเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	-1	1	1	1	1	0.60	สอดคล้อง
55	นิตินสนับสนุนนโยบายที่ช่วยลดช่องว่างของ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
6.3 มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง								
56	นิตินมีความเต็มใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติเพื่อ แก้ปัญหาส่วนรวม	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
57	นิตินมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของสังคม	0	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
58	นิตินมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นผ่าน การออกเสียงเลือกตั้ง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
59	นิตินร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัย หรือชุมชน	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6. 4 ปฏิบัติตนถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม และกฎกติกา								
60	นิตินปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ที่ บุคคลส่วนใหญ่ปฏิบัติ	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3	4	5		
61	นิสิตสามารถใช้กติกาและกฎเกณฑ์ทางสังคมในการแก้ปัญหา	0	1	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
62	นิสิตสามารถยอมรับผลที่เกิดจากการละเมิดกฎหมายได้	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
องค์ประกอบที่ 7 มีคุณธรรม จริยธรรม								
7.1 มีระเบียบวินัย								
63	นิสิตปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยด้วยความเต็มใจ เช่น สวมหมวกกันน็อค แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
64	นิสิตมีความตรงต่อเวลา	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
7.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต								
65	นิสิตมีการอ้างอิงเมื่อนำผลงานผู้อื่นมาใช้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
66	นิสิตไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเองโดยไม่ได้แจ้ง หรือได้รับอนุญาต	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
67	นิสิตรายงานการปฏิบัติงานตามความเป็นจริง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
68	นิสิตพูดและปฏิบัติตรงกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.3 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่								
69	นิสิตไม่เอาเปรียบเปรียบผู้อื่น	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
70	นิสิตช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
71	นิสิตให้ความช่วยเหลือผู้ที่กำลังประสบปัญหา	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
7.4 มีวิจรรณญาณตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว								
72	นิสิตสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติหรือสิ่งใดไม่ควรปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
73	นิสิตใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยยึดหลักความถูกต้องและศีลธรรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

DATE: 11/ 2/2016

TIME: 2:06

LISREL 8.80

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2006

Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file E:\Master Degree\zz Thesis 2015\Word\By
Templeted\Use Thesis - Edit 7-2-1\Lisrel Edit2\01.lpj:

Second Order CFA

DA NI=23 NO=391 MA=CM

LA

Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12 Y13 Y14 Y15 Y16 Y17 Y18 Y19 Y20 Y21 Y22

Y23

KM

1.000

0.518 1.000

0.513 0.489 1.000

0.447 0.299 0.521 1.000

0.499 0.261 0.563 0.728 1.000

0.504 0.391 0.506 0.540 0.731 1.000

0.472 0.338 0.466 0.458 0.627 0.629 1.000

0.492 0.364 0.434 0.458 0.580 0.671 0.601 1.000

0.456 0.396 0.471 0.484 0.512 0.536 0.558 0.563 1.000

0.367 0.354 0.365 0.244 0.291 0.397 0.384 0.444 0.611 1.000

0.519 0.354 0.428 0.429 0.534 0.397 0.572 0.580 0.533 0.548 1.000

0.439 0.344 0.516 0.438 0.548 0.543 0.553 0.568 0.530 0.505 0.678 1.000

0.323 0.266 0.418 0.379 0.440 0.475 0.528 0.564 0.550 0.511 0.538 0.575 1.000

0.337 0.334 0.252 0.270 0.372 0.340 0.342 0.348 0.425 0.346 0.436 0.376 0.409 1.000

0.300 0.254 0.309 0.269 0.261 0.308 0.363 0.336 0.521 0.524 0.442 0.385 0.511 0.481

1.000

0.434 0.348 0.424 0.281 0.376 0.464 0.459 0.480 0.620 0.585 0.527 0.491 0.557 0.453

0.659 1.000

0.387 0.276 0.444 0.388 0.483 0.499 0.475 0.553 0.572 0.540 0.559 0.573 0.620 0.417

0.583 0.715 1.000

0.377 0.278 0.352 0.285 0.345 0.351 0.394 0.353 0.553 0.570 0.431 0.398 0.488 0.367

0.631 0.684 0.633 1.000

0.440 0.274 0.403 0.308 0.461 0.490 0.451 0.506 0.519 0.556 0.522 0.528 0.529 0.383
 0.491 0.613 0.651 0.618 1.000
 0.399 0.222 0.300 0.310 0.348 0.328 0.363 0.379 0.418 0.365 0.454 0.447 0.454 0.364
 0.416 0.482 0.452 0.465 0.499 1.000
 0.467 0.298 0.510 0.406 0.531 0.468 0.491 0.467 0.492 0.452 0.565 0.547 0.424 0.349
 0.422 0.480 0.517 0.475 0.498 0.470 1.000
 0.450 0.404 0.543 0.453 0.561 0.544 0.502 0.510 0.478 0.408 0.551 0.541 0.429 0.371
 0.408 0.471 0.554 0.425 0.476 0.427 0.711 1.000
 0.423 0.315 0.387 0.424 0.453 0.495 0.421 0.488 0.485 0.417 0.570 0.555 0.433 0.321
 0.357 0.455 0.535 0.330 0.491 0.450 0.486 0.597 1.000

SD

0.450 0.620 0.570 0.600 0.520 0.580 0.580 0.550 0.60 0.580 0.520 0.530 0.560 0.580
 0.590 0.520 0.500 0.640 0.530 0.610 0.530 0.560 0.530

MO NY= 23 NK=1 NE=7 C

LY=FU,FI GA=FU,FI PH=FU,FI PS=FU,FI TE =FU,FI

FR PH(1,1) PS(1,1) PS(2,2) PS(3,3) PS(4,4) PS(5,5) PS(6,6) PS(7,7)

FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1) GA(5,1) GA(6,1) GA(7,1)

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,1) LY(4,2) LY(5,2) LY(6,3) LY(7,3) LY(8,4) LY(9,4) LY(10,4)

FR LY(11,5) LY(12,5) LY(13,5) LY(14,5) LY(15,5) LY(16,6) LY(17,6) LY(18,6) LY(19,6)

FR LY(20,7) LY(21,7) LY(22,7) LY(23,7)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8) TE(9,9) TE(10,10)

FR TE(11,11) TE(12,12) TE(13,13) TE(14,14) TE(15,15) TE(16,16) TE(17,17) TE(18,18)

TE(19,19) FR TE(20,20) TE(21,21) TE(22,22) TE(23,23)

FR PSI(3,2) TE(11,6) TE(8,6) TE(18,15) TE(16,15) TE(5,2) TE(22,21) TE(17,15) TE(10,9)
TE(15,14)

FR TE(18,16) TE(10,5) TE(12,11) TE(15,5) TE(10,4) TE(11,1) TE(10,7) TE(23,22) TE(6,5)
TE(13,1)

FR TE(3,1) TE(14,2) TE(23,18) PSI(7,4) PSI(2,1) PSI(3,1) TE(20,1) TE(22,2) PSI(6,2)
TE(19,16)

FR TE(22,3) TE(12,3) TE(7,4) TE(21,3) TE(23,5) TE(23,7) TE(18,10) TE(15,10) TE(19,4)
TE(4,3)

FR TE(8,7) TE(5,1) TE(17,13) TE(13,5) TE(16,14) TE(18,8) TE(22,6) TE(22,17) TE(18,6)
TE(9,5)

FR TE(11,7) TE(11,9) TE(12,9) TE(19,9) TE(19,15) TE(15,13) TE(15,9) TE(21,13)
TE(23,17) TE(13,11)

FR TE(22,13) TE(23,13) TE(13,9) TE(17,9) TE(16,10) TE(19,10) TE(18,12) TE(18,11)

FR TE(17,1) PSI(5,2) TE(20,5) TE(20,6) TE(10,2) TE(8,1) TE(16,4) TE(16,5)

LK

K1

LE

E1 E2 E3 E4 E5 E6 E7

PATH DIAGRAM

OU SE TV MI ND=2 AD=OFF

Second Order CFA

Number of Input Variables 23

Number of Y - Variables 23

Number of X - Variables 0

Number of ETA - Variables 7

Number of KSI - Variables 1

Number of Observations 391

Second Order CFA

Covariance Matrix

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y1	0.20					
Y2	0.14	0.38				
Y3	0.13	0.17	0.32			
Y4	0.12	0.11	0.18	0.36		
Y5	0.12	0.08	0.17	0.23	0.27	
Y6	0.13	0.14	0.17	0.19	0.22	0.34
Y7	0.12	0.12	0.15	0.16	0.19	0.21
Y8	0.12	0.12	0.14	0.15	0.17	0.21
Y9	0.12	0.15	0.16	0.17	0.16	0.19
Y10	0.10	0.13	0.12	0.08	0.09	0.13
Y11	0.12	0.11	0.13	0.13	0.14	0.12
Y12	0.10	0.11	0.16	0.14	0.15	0.17
Y13	0.08	0.09	0.13	0.13	0.13	0.15
Y14	0.09	0.12	0.08	0.09	0.11	0.11
Y15	0.08	0.09	0.10	0.10	0.08	0.11
Y16	0.10	0.11	0.13	0.09	0.10	0.14
Y17	0.09	0.09	0.13	0.12	0.13	0.14
Y18	0.11	0.11	0.13	0.11	0.11	0.13

Y19	0.10	0.09	0.12	0.10	0.13	0.15
Y20	0.11	0.08	0.10	0.11	0.11	0.12
Y21	0.11	0.10	0.15	0.13	0.15	0.14
Y22	0.11	0.14	0.17	0.15	0.16	0.18
Y23	0.10	0.10	0.12	0.13	0.12	0.15

Covariance Matrix

	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12
Y7	0.34					
Y8	0.19	0.30				
Y9	0.19	0.19	0.36			
Y10	0.13	0.14	0.21	0.34		
Y11	0.17	0.17	0.17	0.17	0.27	
Y12	0.17	0.17	0.17	0.16	0.19	0.28
Y13	0.17	0.17	0.18	0.17	0.16	0.17
Y14	0.12	0.11	0.15	0.12	0.13	0.12
Y15	0.12	0.11	0.18	0.18	0.14	0.12
Y16	0.14	0.14	0.19	0.18	0.14	0.14
Y17	0.14	0.15	0.17	0.16	0.15	0.15
Y18	0.15	0.12	0.21	0.21	0.14	0.14
Y19	0.14	0.15	0.17	0.17	0.14	0.15
Y20	0.13	0.13	0.15	0.13	0.14	0.14
Y21	0.15	0.14	0.16	0.14	0.16	0.15
Y22	0.16	0.16	0.16	0.13	0.16	0.16
Y23	0.13	0.14	0.15	0.13	0.16	0.16

Covariance Matrix

	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y18
Y13	0.31					
Y14	0.13	0.34				
Y15	0.17	0.16	0.35			
Y16	0.16	0.14	0.20	0.27		
Y17	0.17	0.12	0.17	0.19	0.25	
Y18	0.17	0.14	0.24	0.23	0.20	0.41
Y19	0.16	0.12	0.15	0.17	0.17	0.21
Y20	0.16	0.13	0.15	0.15	0.14	0.18
Y21	0.13	0.11	0.13	0.13	0.14	0.16
Y22	0.13	0.12	0.13	0.14	0.16	0.15
Y23	0.13	0.10	0.11	0.13	0.14	0.11

Covariance Matrix

	Y19	Y20	Y21	Y22	Y23
Y19	0.28				
Y20	0.16	0.37			
Y21	0.14	0.15	0.28		
Y22	0.14	0.15	0.21	0.31	
Y23	0.14	0.15	0.14	0.18	0.28

Second Order CFA

Parameter Specifications

LAMBDA-Y

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
Y1	0	0	0	0	0	0
Y2	1	0	0	0	0	0
Y3	2	0	0	0	0	0
Y4	0	0	0	0	0	0
Y5	0	3	0	0	0	0
Y6	0	0	0	0	0	0
Y7	0	0	4	0	0	0
Y8	0	0	0	0	0	0
Y9	0	0	0	5	0	0
Y10	0	0	0	6	0	0
Y11	0	0	0	0	0	0
Y12	0	0	0	0	7	0
Y13	0	0	0	0	8	0
Y14	0	0	0	0	9	0
Y15	0	0	0	0	10	0
Y16	0	0	0	0	0	0
Y17	0	0	0	0	0	11
Y18	0	0	0	0	0	12
Y19	0	0	0	0	0	13
Y20	0	0	0	0	0	0
Y21	0	0	0	0	0	0
Y22	0	0	0	0	0	0
Y23	0	0	0	0	0	0

LAMBDA-Y

E7

Y1	0
Y2	0
Y3	0
Y4	0
Y5	0
Y6	0
Y7	0
Y8	0
Y9	0
Y10	0
Y11	0
Y12	0
Y13	0
Y14	0
Y15	0
Y16	0
Y17	0
Y18	0
Y19	0
Y20	0
Y21	14
Y22	15
Y23	16

GAMMA

K1

E1	17
E2	18
E3	19
E4	20
E5	21
E6	22
E7	23

PSI

	E1	E2	E3	E4	E5	E6

E1	24					
E2	25	26				
E3	27	28	29			
E4	0	0	0	30		
E5	0	31	0	0	32	
E6	0	33	0	0	0	34
E7	0	0	0	35	0	0

PSI

E7

E7	36
----	----

THETA-EPS

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y1	37					
Y2	0	38				
Y3	39	0	40			
Y4	0	0	41	42		
Y5	43	44	0	0	45	
Y6	0	0	0	0	46	47
Y7	0	0	0	48	0	0
Y8	50	0	0	0	0	51
Y9	0	0	0	0	54	0
Y10	0	56	0	57	58	0
Y11	62	0	0	0	0	63
Y12	0	0	67	0	0	0
Y13	71	0	0	0	72	0
Y14	0	76	0	0	0	0
Y15	0	0	0	0	78	0
Y16	0	0	0	84	85	0
Y17	90	0	0	0	0	0
Y18	0	0	0	0	0	95
Y19	0	0	0	103	0	0
Y20	109	0	0	0	110	111
Y21	0	0	113	0	0	0
Y22	0	116	117	0	0	118
Y23	0	0	0	0	123	0

THETA-EPS

	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12
Y7	49					
Y8	52	53				
Y9	0	0	55			
Y10	59	0	60	61		
Y11	64	0	65	0	66	
Y12	0	0	68	0	69	70
Y13	0	0	73	0	74	0
Y14	0	0	0	0	0	0
Y15	0	0	79	80	0	0
Y16	0	0	0	86	0	0
Y17	0	0	91	0	0	0
Y18	0	96	0	97	98	99
Y19	0	0	104	105	0	0
Y20	0	0	0	0	0	0
Y21	0	0	0	0	0	0
Y22	0	0	0	0	0	0
Y23	124	0	0	0	0	0

THETA-EPS

	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y18
Y13	75					
Y14	0	77				
Y15	81	82	83			

Y16	0	87	88	89		
Y17	92	0	93	0	94	
Y18	0	0	100	101	0	102
Y19	0	0	106	107	0	0
Y20	0	0	0	0	0	0
Y21	114	0	0	0	0	0
Y22	119	0	0	0	120	0
Y23	125	0	0	0	126	127

THETA-EPS

	Y19	Y20	Y21	Y22	Y23
Y19	108				
Y20	0	112			
Y21	0	0	115		
Y22	0	0	121	122	
Y23	0	0	0	128	129

Second Order CFA

Number of Iterations =105

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
Y1	0.37	--	--	--	--	--
Y2	0.37	--	--	--	--	--
	(0.04)					
	9.97					
Y3	0.46	--	--	--	--	--
	(0.03)					
	13.42					
Y4	--	0.45	--	--	--	--
Y5	--	0.49	--	--	--	--
	(0.03)					
	16.50					
Y6	--	--	0.46	--	--	--
Y7	--	--	0.45	--	--	--
	(0.03)					
	15.92					
Y8	--	--	--	0.39	--	--
Y9	--	--	--	0.49	--	--
	(0.03)					
	15.60					
Y10	--	--	--	0.39	--	--
	(0.03)					
	13.11					
Y11	--	--	--	--	0.40	--

Y12	--	--	--	--	0.40	--
					(0.02)	
					18.36	
Y13	--	--	--	--	0.43	--
					(0.03)	
					14.88	
Y14	--	--	--	--	0.31	--
					(0.03)	
					10.75	
Y15	--	--	--	--	0.33	--
					(0.03)	
					11.44	
Y16	--	--	--	--	0.43	
Y17	--	--	--	--	0.42	
					(0.02)	
					18.68	
Y18	--	--	--	--	0.48	
					(0.03)	
					17.82	
Y19	--	--	--	--	0.42	
					(0.03)	
					16.83	
Y20	--	--	--	--	--	--
Y21	--	--	--	--	--	--
Y22	--	--	--	--	--	--
Y23	--	--	--	--	--	--

LAMBDA-Y

E7

Y1 --

Y2 --

Y3 --

Y4 --

Y5 --

Y6 --

Y7 --

Y8 --

Y9 --

Y10 --

Y11 --

Y12 --

Y13 --

Y14 --

Y15 --

Y16 --

Y17 --

Y18 --

Y19 --

Y20 0.38

Y21 0.38

(0.03)

11.93

Y22 0.40

(0.03)

11.74

Y23 0.38

(0.03)

11.75

GAMMA

K1

E1 0.70

(0.05)

13.01

E2 0.80

(0.06)

12.87

E3 0.85

(0.06)

15.34

E4 1.03

(0.06)

16.61

E5 1.00

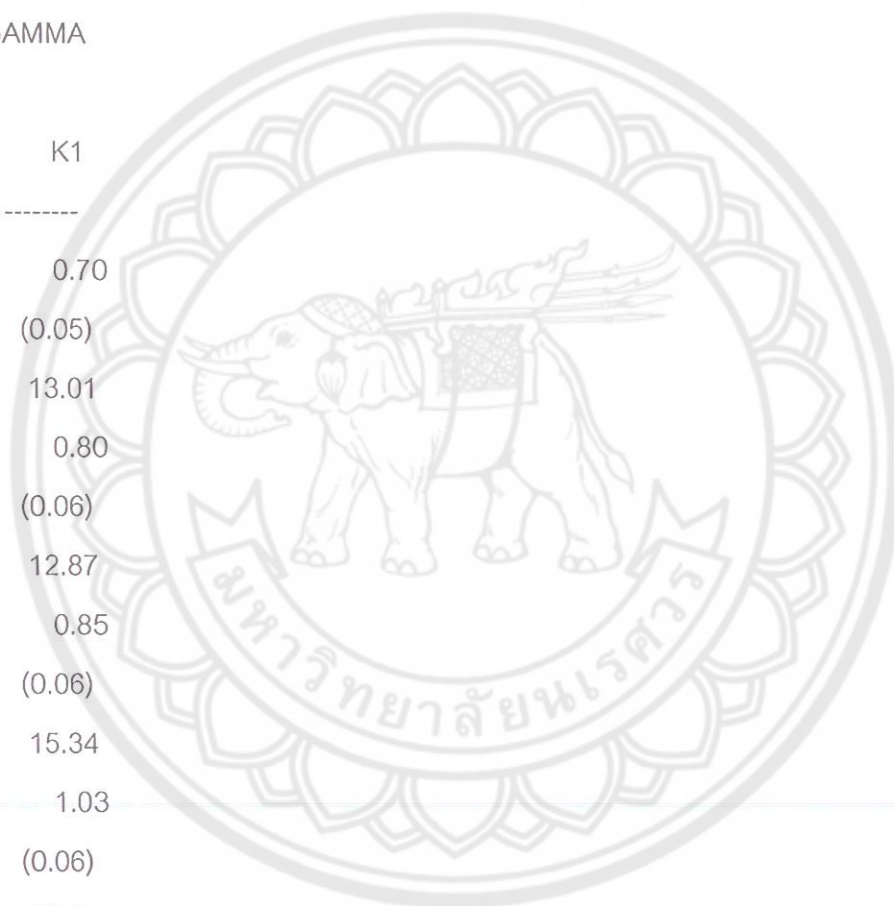
(0.06)

17.92

E6 0.87

(0.05)

16.65

E7 0.98

(0.07)

13.04

Covariance Matrix of ETA and KSI

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
E1	1.00					
E2	0.72	1.00				
E3	0.74	0.85	1.00			
E4	0.72	0.82	0.88	1.00		
E5	0.70	0.72	0.85	1.02	1.00	
E6	0.61	0.59	0.74	0.89	0.87	1.00
E7	0.69	0.78	0.83	0.87	0.97	0.85
K1	0.70	0.80	0.85	1.03	1.00	0.87

Covariance Matrix of ETA and KSI

	E7	K1
E7	1.00	
K1	0.98	1.00

PHI

K1

1.00

PSI

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
E1	0.51 (0.08) 6.17					
E2	0.16 (0.03) 4.46	0.36 (0.05) 6.71				
E3	0.14 (0.03) 4.44	0.17 (0.04) 4.81	0.27 (0.05) 5.43			
E4	--	--	--	-0.06 (0.04) -1.48		
E5	--	-0.07 (0.03) -2.79	--	--	0.01 (0.03) 0.27	
E6	--	-0.10 (0.03) -4.05	--	--	--	0.24 (0.04) 6.87

E7 -- -- -- -0.13 -- --
 (0.03)
 -5.03

PSI

E7

 E7 0.05
 (0.04)
 1.13

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

E1	E2	E3	E4	E5	E6
0.49	0.64	0.73	1.06	0.99	0.76

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

E7

 0.95

THETA-EPS

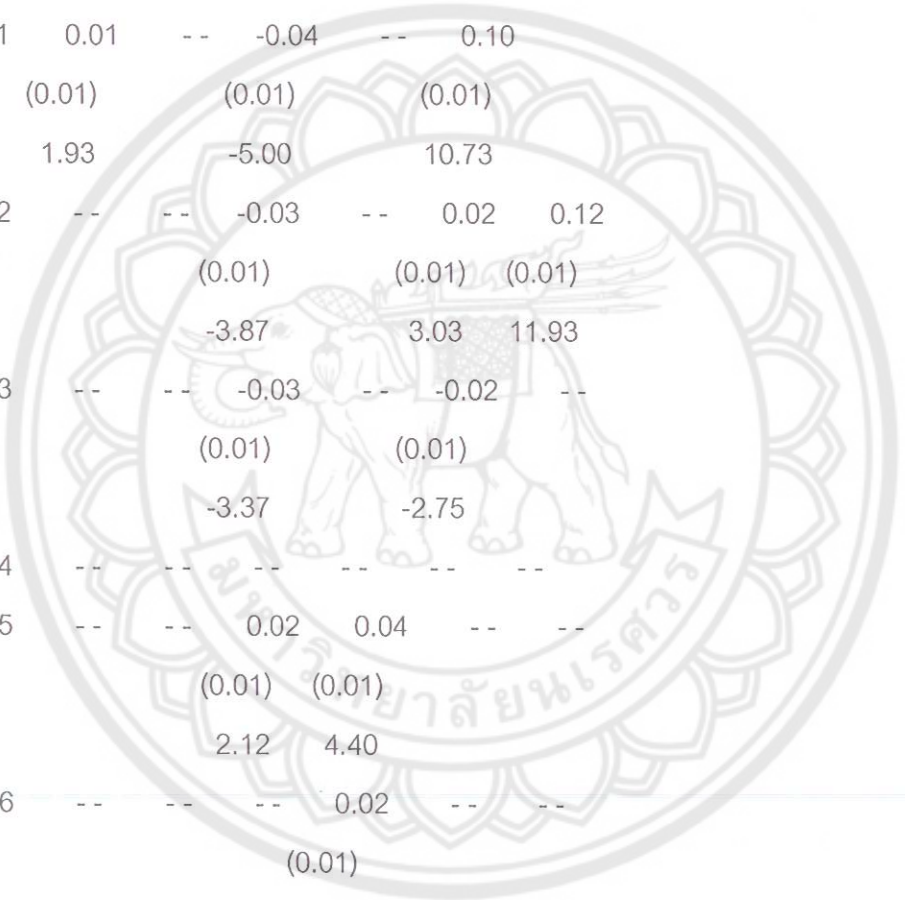
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y1	0.06 (0.01) 5.25					
Y2	--	0.25 (0.02) 12.36				
Y3	-0.04 (0.01) -3.63	--	0.11 (0.02) 6.00			
Y4	--	--	0.03 (0.01) 3.52	0.16 (0.01) 12.06		
Y5	-0.02 (0.01) -3.43	-0.05 (0.01) -6.52	--	--	0.02 (0.01) 2.31	
Y6	--	--	--	--	0.02 (0.01) 2.60	0.12 (0.01) 10.21
Y7	--	--	--	-0.02 (0.01) -1.82	--	--
Y8	0.01 (0.01) 2.19	--	--	--	--	0.05 (0.01) 6.44

Y9	--	--	--	--	-0.03	--
				(0.01)		
				-4.42		
Y10	--	0.02	--	-0.05	-0.06	--
		(0.01)		(0.01)	(0.01)	
		1.92		-4.65	-6.98	
Y11	0.01	--	--	--	--	-0.04
	(0.01)				(0.01)	
	2.52				-6.57	
Y12	--	--	0.02	--	--	--
			(0.01)			
			3.41			
Y13	-0.02	--	--	--	-0.02	--
	(0.01)				(0.01)	
	-3.42				-3.27	
Y14	--	0.04	--	--	--	--
		(0.01)				
		3.01				
Y15	--	--	--	--	-0.02	--
				(0.01)		
				-4.10		
Y16	--	--	--	-0.02	-0.02	--
				(0.01)	(0.01)	
				-3.22	-3.08	
Y17	-0.01	--	--	--	--	--
	(0.00)					
	-2.08					

Y18	--	--	--	--	--	-0.01
						(0.01)
						-1.56
Y19	--	--	--	-0.02	--	--
				(0.01)		
				-2.65		
Y20	0.02	--	--	--	-0.02	-0.02
	(0.01)				(0.01)	(0.01)
	1.84				-3.29	-2.50
Y21	--	--	0.03	--	--	--
			(0.01)			
			4.09			
Y22	--	0.03	0.04	--	--	0.01
	(0.01)	(0.01)				(0.01)
	3.73	5.05				2.14
Y23	--	--	--	--	-0.03	--
					(0.01)	
					-4.71	
THETA-EPS						

Y7 Y8 Y9 Y10 Y11 Y12

Y7	0.13	
	(0.01)	
	10.34	
Y8	0.03	0.15
	(0.01)	(0.01)
	3.71	13.19

Y9	--	--	0.13			
			(0.01)			
			9.41			
Y10	-0.02	--	0.03	0.19		
	(0.01)		(0.01)	(0.01)		
	-2.45		2.36	12.54		
Y11	0.01	--	-0.04	--	0.10	
	(0.01)		(0.01)		(0.01)	
	1.93		-5.00		10.73	
Y12	--	--	-0.03	--	0.02	0.12
			(0.01)		(0.01)	(0.01)
			-3.87		3.03	11.93
Y13	--	--	-0.03	--	-0.02	--
			(0.01)		(0.01)	
			-3.37		-2.75	
Y14	--	--	--	--	--	--
Y15	--	--	0.02	0.04	--	--
			(0.01)	(0.01)		
			2.12	4.40		
Y16	--	--	--	0.02	--	--
				(0.01)		
				2.98		
Y17	--	--	-0.02	--	--	--
			(0.01)			
			-3.01			
Y18	--	-0.03	--	0.04	-0.02	-0.02
		(0.01)		(0.01)	(0.01)	(0.01)
		-3.70		3.56	-2.55	-3.08

Y19 -- -- -0.02 0.02 -- --

(0.01) (0.01)

-3.14 2.38

Y20 -- -- -- -- -- --

Y21 -- -- -- -- -- --

Y22 -- -- -- -- -- --

Y23 -0.02 -- -- -- -- --

(0.01)

-2.72

THETA-EPS

Y13 Y14 Y15 Y16 Y17 Y18

Y13 0.13

(0.01)

11.44

Y14 -- 0.24

(0.02)

13.84

Y15 0.03 0.06 0.23

(0.01) (0.01) (0.02)

3.06 5.55 13.75

Y16 -- 0.02 0.07 0.08

(0.01) (0.01) (0.01)

2.81 7.94 9.46

Y17 0.02 -- 0.04 -- 0.07

(0.01) (0.01) (0.01)

2.40 5.38 10.31

Y18 -- -- 0.09 0.01 -- 0.17

(0.01) (0.01) (0.01)

7.14 1.21 11.59

Y19 -- -- 0.03 -0.01 -- --

(0.01) (0.01)

3.19 -2.17

Y20 -- -- -- -- -- --

Y21 -0.03 -- -- -- -- --

(0.01)

-4.22

Y22 -0.03 -- -- -- 0.02 --

(0.01) (0.01)

-3.53 2.75

Y23 -0.03 -- -- -- 0.01 -0.03

(0.01) (0.01) (0.01)

-3.36 1.30 -4.08

THETA-EPS

Y19 Y20 Y21 Y22 Y23

Y19 0.10

(0.01)

10.89

Y20 -- 0.23

(0.02)

13.03

Y21	--	--	0.14	
			(0.01)	
			12.00	
Y22	--	--	0.06	0.16
			(0.01)	(0.01)
			6.82	12.26
Y23	--	--	--	0.03
				(0.01)
			3.76	11.85

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
0.69	0.36	0.66	0.56	0.91	0.64

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12
0.60	0.51	0.65	0.45	0.61	0.58

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y18
0.58	0.28	0.32	0.69	0.71	0.58

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

Y19	Y20	Y21	Y22	Y23
-----	-----	-----	-----	-----
0.64	0.39	0.52	0.50	0.51

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 147

Minimum Fit Function Chi-Square = 145.45 (P = 0.52)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 142.01 (P = 0.60)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 26.58)

Minimum Fit Function Value = 0.37

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.068)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.022)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 1.00

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 1.04

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (1.04 ; 1.11)

ECVI for Saturated Model = 1.42

ECVI for Independence Model = 55.80

Chi-Square for Independence Model with 253 Degrees of Freedom = 21715.82

Independence AIC = 21761.82

Model AIC = 400.01

Saturated AIC = 552.00

Independence CAIC = 21876.10

Model CAIC = 1040.97

Saturated CAIC = 1923.36

Normed Fit Index (NFI) = 0.99

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.58

Comparative Fit Index (CFI) = 1.00

Incremental Fit Index (IFI) = 1.00

Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 509.92

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0084

Standardized RMR = 0.026

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.97

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.94

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.52

Second Order CFA

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for LAMBDA-Y

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
Y1	--	0.14	0.28	0.01	0.01	0.78
Y2	--	0.02	0.01	0.37	1.75	0.08
Y3	--	0.63	0.31	0.12	0.72	0.26
Y4	0.10	--	0.75	0.00	0.19	0.00
Y5	0.10	--	0.75	0.00	0.19	0.00
Y6	1.28	0.25	--	0.84	4.49	0.01
Y7	1.28	0.81	--	2.30	4.85	0.22
Y8	0.30	0.82	1.49	--	2.82	0.01
Y9	0.04	0.46	0.17	--	4.51	0.30
Y10	1.50	3.81	3.88	--	0.23	3.25
Y11	0.03	0.16	0.03	0.06	--	1.66
Y12	0.00	0.72	2.71	0.11	--	0.18
Y13	0.97	0.86	0.62	0.41	--	0.02
Y14	0.04	0.17	0.24	2.71	--	0.86
Y15	0.48	0.35	0.38	2.33	--	0.15
Y16	1.92	0.04	0.06	0.24	2.68	--
Y17	0.07	0.87	0.04	2.68	1.88	--
Y18	0.92	3.44	2.71	3.08	0.40	--
Y19	0.72	1.53	1.96	0.63	1.24	--
Y20	2.45	6.61	6.95	1.80	1.04	1.98
Y21	0.59	0.03	0.10	0.08	0.67	0.08

Y22	0.60	2.16	2.45	0.07	0.47	1.52
Y23	0.15	0.02	0.03	0.33	0.89	0.14

Modification Indices for LAMBDA-Y

E7

Y1	1.42
Y2	0.24
Y3	0.41
Y4	0.24
Y5	0.08
Y6	0.68
Y7	2.19
Y8	4.01
Y9	4.29
Y10	0.17
Y11	0.03
Y12	0.09
Y13	1.34
Y14	1.90
Y15	2.27
Y16	2.79
Y17	0.09
Y18	0.94
Y19	1.81
Y20	--
Y21	--
Y22	--
Y23	--

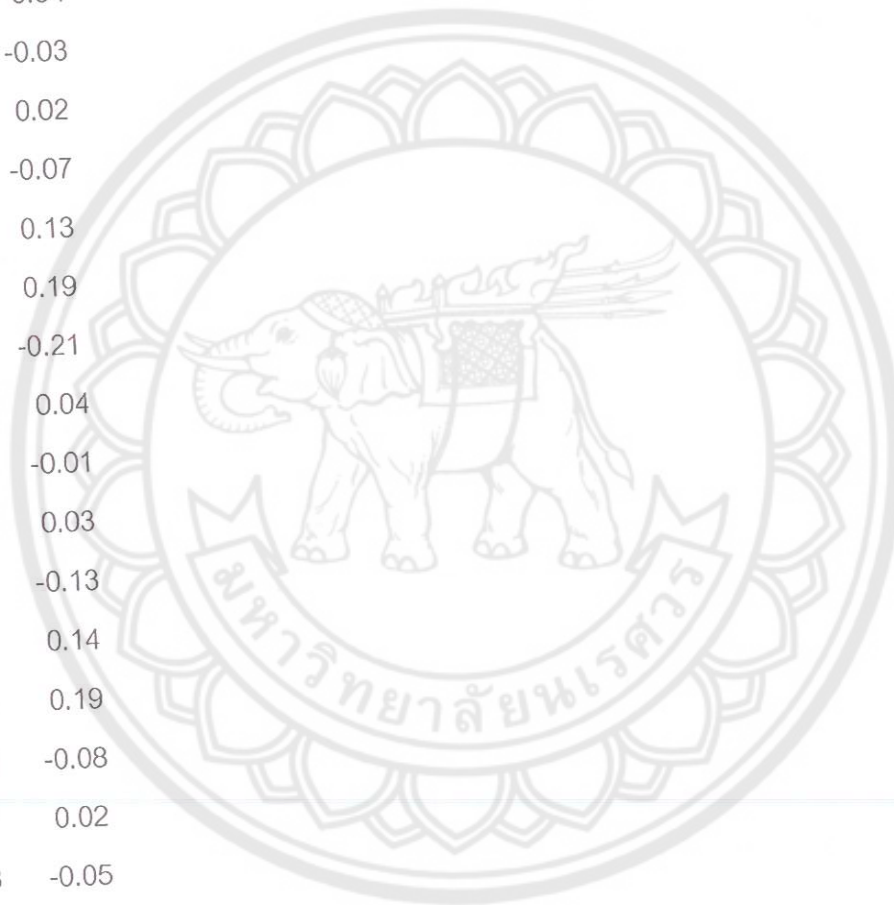
Expected Change for LAMBDA-Y

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
Y1	--	0.02	0.03	0.00	0.00	0.03
Y2	--	-0.01	0.02	0.06	0.10	-0.01
Y3	--	-0.05	-0.04	-0.02	-0.05	0.02
Y4	-0.02	--	0.10	0.00	-0.03	0.00
Y5	0.02	--	-0.11	0.00	0.03	0.00
Y6	0.05	0.05	--	-0.09	-0.18	0.00
Y7	-0.05	-0.08	--	0.15	0.18	-0.02
Y8	0.02	0.04	0.11	--	0.18	-0.01
Y9	-0.01	-0.04	-0.03	--	-0.26	0.04
Y10	-0.04	-0.13	-0.14	--	0.06	0.14
Y11	0.01	0.01	0.01	-0.02	--	-0.05
Y12	0.00	0.03	0.08	-0.03	--	-0.02
Y13	-0.04	-0.04	-0.04	-0.09	--	0.01
Y14	0.01	0.02	0.03	0.17	--	0.06
Y15	-0.02	-0.03	-0.03	-0.17	--	0.22
Y16	0.03	0.01	0.01	-0.03	-0.10	--
Y17	0.01	0.02	0.01	0.09	0.10	--
Y18	-0.03	-0.06	-0.07	-0.10	-0.04	--
Y19	0.02	0.03	0.05	0.04	0.07	--
Y20	-0.07	-0.14	-0.20	-0.16	-0.11	0.08
Y21	0.02	-0.01	-0.02	0.03	0.06	-0.01
Y22	0.03	0.05	0.09	0.02	-0.05	-0.05
Y23	-0.01	-0.01	0.01	0.06	0.08	-0.02

Expected Change for LAMBDA-Y

E7

Y1	0.05
Y2	-0.04
Y3	-0.04
Y4	-0.03
Y5	0.02
Y6	-0.07
Y7	0.13
Y8	0.19
Y9	-0.21
Y10	0.04
Y11	-0.01
Y12	0.03
Y13	-0.13
Y14	0.14
Y15	0.19
Y16	-0.08
Y17	0.02
Y18	-0.05
Y19	0.06
Y20	--
Y21	--
Y22	--
Y23	--

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
E1	--					
E2	--	--				
E3	--	--	--			
E4	0.22	0.10	0.79	--		
E5	0.98	--	1.50	0.22	--	
E6	1.89	--	0.12	1.77	1.56	--
E7	0.03	0.10	0.07	--	1.63	1.05

Modification Indices for PSI

E7	
E7	--

Expected Change for PSI

	E1	E2	E3	E4	E5	E6
E1	--					
E2	--	--				
E3	--	--	--			

E4	-0.01	0.01	-0.03	--		
E5	-0.02	--	0.03	-0.01	--	
E6	0.03	--	-0.01	0.03	-0.03	--
E7	0.00	-0.01	-0.01	--	0.04	-0.03

Expected Change for PSI

E7

E7 --

Modification Indices for THETA-EPS

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y1	--					
Y2	0.42	--				
Y3	--	0.42	--			
Y4	0.47	2.28	--	--		
Y5	--	--	0.15	--	--	
Y6	0.01	0.79	0.23	1.86	--	--
Y7	0.03	1.12	0.31	--	1.86	--
Y8	--	1.62	0.44	0.34	0.14	--
Y9	2.43	2.69	0.20	0.29	--	0.08
Y10	0.12	--	0.43	--	--	2.38
Y11	--	0.78	0.23	0.07	0.01	--
Y12	0.96	0.24	--	0.18	0.19	0.79
Y13	--	3.30	0.30	0.41	--	2.75
Y14	2.09	--	2.65	0.05	1.09	0.13

Y15	1.03	0.29	0.00	0.10	--	0.51
Y16	0.31	0.51	0.94	--	--	0.98
Y17	--	3.52	0.96	0.12	0.61	0.48
Y18	0.01	0.30	0.21	0.00	2.68	--
Y19	0.76	1.23	0.01	--	0.14	1.48
Y20	--	0.04	0.27	0.37	--	--
Y21	2.39	0.78	--	1.59	0.10	1.38
Y22	0.02	--	--	1.38	0.01	--
Y23	0.21	0.72	0.42	0.44	--	0.14

Modification Indices for THETA-EPS

	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12
Y7	--					
Y8	--	--				
Y9	0.37	0.00	--			
Y10	--	0.00	--	--		
Y11	--	0.01	--	0.12	--	
Y12	2.61	0.13	--	0.01	--	--
Y13	2.83	1.27	--	0.01	--	0.34
Y14	0.63	1.69	0.04	0.25	0.81	0.21
Y15	0.31	1.13	--	--	0.16	0.58
Y16	0.37	1.68	1.82	--	0.00	2.97
Y17	0.64	0.57	--	2.42	0.93	1.28
Y18	0.00	--	0.10	--	--	--
Y19	0.47	0.21	--	--	0.27	0.00
Y20	1.98	0.00	0.41	1.05	0.52	0.02
Y21	0.28	0.00	0.07	1.92	0.01	0.19

Y22	0.86	2.07	2.17	0.09	0.15	0.18
Y23	--	0.57	0.01	0.04	1.33	0.60

Modification Indices for THETA-EPS

	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y18
Y13	--					
Y14	0.47	--				
Y15	--	--	--			
Y16	0.21	--	--	--		
Y17	--	0.95	--	2.59	--	
Y18	0.10	0.00	--	--	0.30	--
Y19	0.02	0.08	--	--	3.48	1.12
Y20	0.07	0.67	1.75	0.57	2.36	2.12
Y21	--	0.69	0.57	1.60	0.00	0.91
Y22	--	0.49	0.71	0.08	--	0.50
Y23	--	2.75	0.12	1.54	--	--

Modification Indices for THETA-EPS

	Y19	Y20	Y21	Y22	Y23
Y19	--				
Y20	4.04	--			
Y21	0.25	0.85	--		
Y22	0.01	0.56	--	--	
Y23	0.06	0.50	0.72	--	--

Expected Change for THETA-EPS

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6
Y1	--					
Y2	-0.01	--				
Y3	--	0.01	--			
Y4	0.01	-0.02	--	--		
Y5	--	--	0.00	--	--	
Y6	0.00	0.01	0.00	0.02	--	--
Y7	0.00	-0.01	0.00	--	-0.02	--
Y8	--	0.01	0.00	0.00	0.00	--
Y9	-0.01	0.02	0.00	0.01	--	0.00
Y10	0.00	--	-0.01	--	--	-0.01
Y11	--	0.01	0.00	0.00	0.00	--
Y12	-0.01	0.00	--	0.00	0.00	0.01
Y13	--	-0.02	0.00	-0.01	--	-0.01
Y14	0.01	--	-0.02	0.00	0.01	0.00
Y15	-0.01	0.01	0.00	0.00	--	-0.01
Y16	0.00	0.01	0.01	--	--	0.01
Y17	--	-0.01	0.01	0.00	0.00	0.00
Y18	0.00	0.01	0.00	0.00	-0.01	--
Y19	0.01	-0.01	0.00	--	0.00	0.01
Y20	--	0.00	-0.01	-0.01	--	--
Y21	0.01	-0.01	--	-0.01	0.00	-0.01
Y22	0.00	--	--	0.01	0.00	--
Y23	0.00	0.01	-0.01	-0.01	--	0.00

Expected Change for THETA-EPS

	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Y12
Y7	--					
Y8	--	--				
Y9	0.01	0.00	--			
Y10	--	0.00	--	--		
Y11	--	0.00	--	0.00	--	
Y12	0.01	0.00	--	0.00	--	--
Y13	0.01	0.01	--	0.00	--	-0.01
Y14	-0.01	-0.01	0.00	-0.01	0.01	0.00
Y15	0.00	-0.01	--	--	0.00	-0.01
Y16	0.00	-0.01	0.01	--	0.00	-0.01
Y17	0.00	0.00	--	0.01	0.00	0.01
Y18	0.00	--	0.00	--	--	--
Y19	0.00	0.00	--	--	0.00	0.00
Y20	-0.01	0.00	-0.01	-0.01	-0.01	0.00
Y21	0.00	0.00	0.00	0.01	0.00	0.00
Y22	0.01	0.01	-0.01	0.00	0.00	0.00
Y23	--	0.01	0.00	0.00	0.01	0.01

Expected Change for THETA-EPS

	Y13	Y14	Y15	Y16	Y17	Y18
Y13	--					
Y14	0.01	--				
Y15	--	--	--			

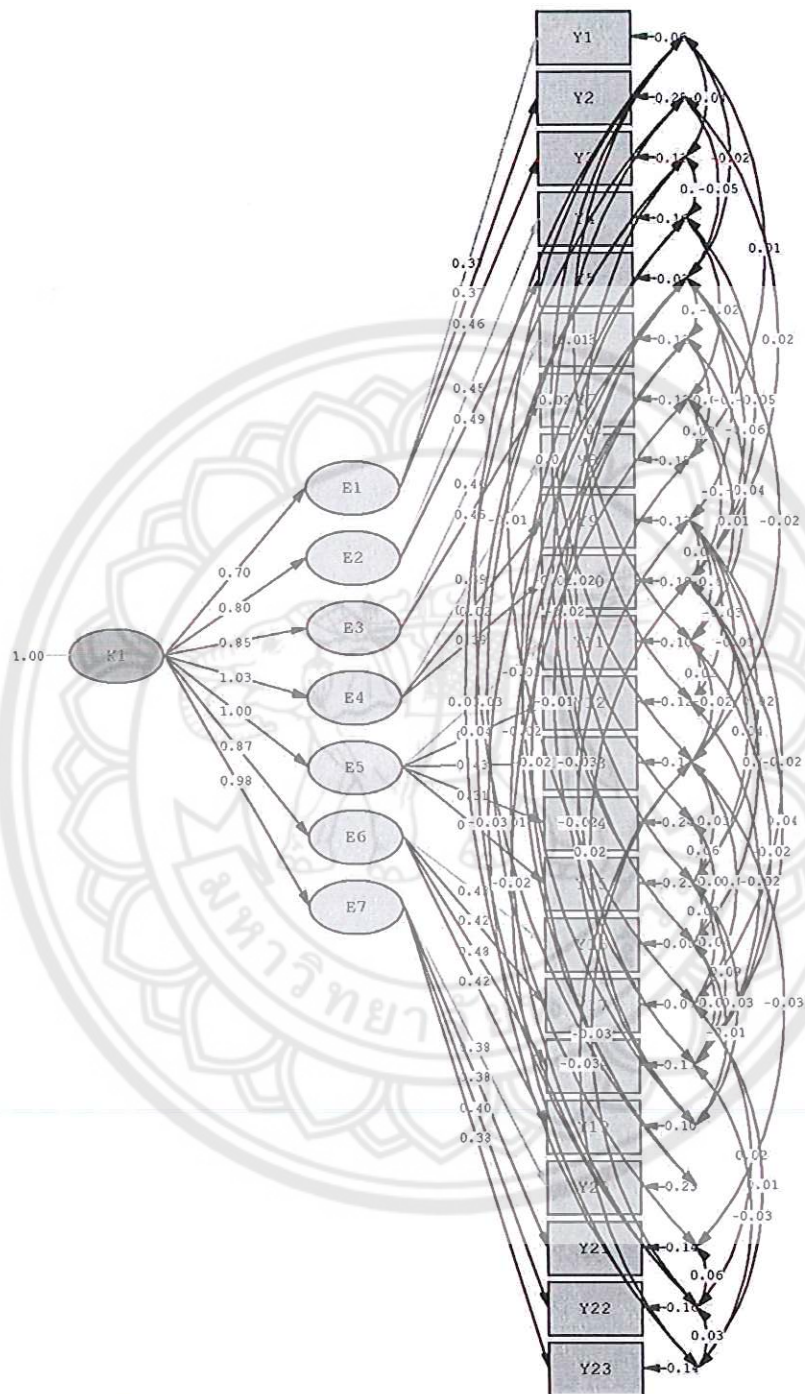
Y16	0.00	--	--	--		
Y17	--	0.01	--	0.01	--	
Y18	0.00	0.00	--	--	0.00	--
Y19	0.00	0.00	--	--	-0.01	0.01
Y20	0.00	0.01	0.01	0.01	-0.01	0.01
Y21	--	-0.01	0.01	-0.01	0.00	0.01
Y22	--	0.01	0.01	0.00	--	-0.01
Y23	--	-0.01	0.00	-0.01	--	--

Expected Change for THETA-EPS

	Y19	Y20	Y21	Y22	Y23
Y19	--				
Y20	0.02	--			
Y21	0.00	0.01	--		
Y22	0.00	-0.01	--	--	
Y23	0.00	0.01	-0.01	--	--

Maximum Modification Index is 6.95 for Element (20, 3) of LAMBDA-Y

Time used: 0.109 Seconds

Chi-Square=142.01, df=147, P-value=0.60076, RMSEA=0.000